

**Bəxtiyar
Vahabzadə**

Seçmə şeirlər

AZƏRBAYCAN

POEZİYASI

Azərbaycan poeziyası

**BƏXTİYAR
VAHABZADƏ**

seçmə şeirlər

QANUN NƏŞRİYYATI

Azərbaycan milli
kitabxanası

Xalq şairi Bəxtiyar Vahabzadə Azərbaycan milli şeirinin ən işıqlı simalarındandır. Təkcə ölkəmizdə deyil, bütün türk dünyasında, eyni zamanda, dünyanın bir çox ölkələrində tanınır və sevilir. O, hər zaman ehtiramla anılan imzalardandır. Sizə təqdim etdiyimiz bu kitabda şairin müxtəlif illərdə qələmə aldığı və oxucular tərəfindən maraqla qarşılanan poetik nümunələri toplanıb. Kitab “Qanun” nəşriyyatının yeni layihəsində işıq üzü görür. Layihə “Azərbaycan poeziyası seçmə şeirlər” adlanır.

Mündəricat

Bəxtiyar Vahabzadə Azərbaycan poeziyası seçmə şeirləri
Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2022, 368 səh.

Ölçü: 120x185 mm
Cild: yumşaq
Çapa imzalandı: 22.10.2022

Nəşir: Şahbaz Xuduğlu
Tərtib edən və redaktor: Əyyub Qiyas (Qı Or El)
Korrektor: Əyyub Qiyas
Texniki redaktor: Asifə Əfəndiyeva
Mətn dizaynı: Aytac Abdul
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun nəşriyyatı
İstanbul Copyright Awards-ın qalibi
Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76
Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18
Mobil: (+994 55) 212-42-37
e-mail: info@qanun.az
www.qanun.az
www.fb.com/Qanunpublishing
www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-358-4

© Qanun nəşriyyatı, 2022

Ana dili	11
Azərbaycan – Türkiyə.....	13
Şəhidlər	14
Dağda şalalə kimi.....	16
Ömür	20
Anam öldümü	22
Həyat sən nə şirinsən	26
Bir salama dəymədi.....	31
Gör necə güclüsən.....	34
Bəli, əsəbiyəm!	36
Larisaya	38
Nə sən gülsən, nə mən bülbul.....	40
Təslim	43
Üçüncü göz – könül gözü	44
Gecikmə	46
Vicdan şahidliyi	48
Ağ saçlar, qara saçlar	49
Allah.....	50
Dünyanın	52
Deyilmi?.....	53
Ağl başqa, ürək başqa	54
Təklük	56
Yaman darıxmışam.....	58
Belə getsə	59
Gördüm.....	60
Dünyaya gəlməmiş.....	61
Ağl – göz	62
Habil segahı	63
Karusel	66
Təyyarələr	68
Azərbaycan oğluyam	70
Nəsənsə, özün ol.....	75

Ekranla görüş	79
Meşin qapılar	80
Ümid	83
Şair – vətən	85
Riyakar	87
“Anamın kitabı”	89
Mənə nə var	92
Mənim anam	94
İki kor	95
Səhəndə məktub	96
Şairlər	99
Buludlar nə yaman gözəl olmuş	103
Elə bir fikir ki	105
Tələtüm	107
Axtarıqlarım	109
Şəki	110
Piyada – sənişin	112
Heyrət	114
Tələbələrimə	117
Tamah – ləyaqət	121
Axı dünya fırlanır	123
Sevə bilərəmsə	125
Sən getdin	128
Özümdən narazıyam	129
Mən kiməm?	131
Vətən var	133
İyirmi beş il	134
Örtmə pəncərəni	138
Qarabağ atı	140
Satqınlıq	145
Həm oğul, həm ata	149
Əgər qorunmazsa istiqlalımız	152
Təzədən yaratsın yaradan bizi	156
Ümidə heykəl qoyun	159
Vətən marşı	161

Oxuma, bülbul	162
Utandırəm	165
Şəhid anası	171
Atatürk	173
Mən türkəm	174
Bir ömür yuxu	175
Yalan bazarı	177
Gecələr – pənah yerim	179
Hər şəkildə bir anım	181
Barmaqlar	184
Qaliley	186
Qorxu	189
Baş	190
Dəyər	193
Qocalar	197
Cavab	199
Oxucu məktubu	203
Vaxt	206
Qanmaq-qanmamaq	208
Vicdan xəstəsiyik	210
Nağıl – həyat	213
Müsavat	216
Başqasının yasında	217
Gəlir	218
Qısqandırəm mən	219
Sevə bilərəmsə	220
Təzədən	222
Özümdən ayrılma bilməyəcəksən	224
Unudam gərək	226
Nəğmə olub gecələr	228
Mən ürək oğrusu	229
Yaman darıxmışam	231
Zülmətdə yanan, bərq vuran bir üzüyəm mən	233
Çəkdik, çəkirik biz ki, yüz ildən bəri həsrət	234
Mənzil uzaqda, yol dolaşq, ömrümüz qısa	235

Yaranışdan bilirik, ömrə nəhayətədi ölüm.....	236
Sən mənim ruhumun aşkardakı öz timsalısan.....	237
Biz hər ikimiz birgə keçib dərd çıxırından.....	238
Min qibləyə baş qoydum, o vaxt şəndi bu könlüm.....	239
Heç bilmədik, ey dost, necə dünyadı, bu dünya	240
Ələnib keçmişəm artıq mən ələkdən o yana	241
Dərk etmədiyim min cürə halət var içimdə	242
Ulu dünyanın	243
Bulud ötdü, hava endi havaya	244
Hara yazım mən.....	245
Nənəm dedi, göydən düşdü üç alma,	246
Bir tərəfdə	247
Səninlə hər görüş ilk görüşümdür.....	248
Heç demə.....	249
Çaşbaş fikirlərin qaranlığında.....	251
Küsəndə	252
Gözün olmasa	253
Gen düşə	254
Yalan hakim olub	255
Qeyrət yoxsa bir kişinin qanında	256
Deyil	257
Yalan dünya	258
Şeytanın barmağı.....	259
Yenə bağlar o bağlardır, fəqət bağda gülüm yoxdur	260
Bəxtiyaram mən.....	261
Qocalmır	262
Didərgin	263
İstanbul.....	265
Latın dili.....	268
Yağma, yağış	271
Biri sənsən, bir mən	272
Kölgəm qədər yaxınsan.....	273
Kəpənək	274
Ürək.....	275

Durna qatarı	276
Daş ürəklərdə yanib daşları sındırdı muğam.....	278
Bu qədər saldı məni həsrət, amandan-amana	279
Ağlar ürəyim, səs gələr, ah-azar görünməz.....	280
Əleykəssalam.....	281
Hara gedir.....	283
Aman, hey.....	284
Heç bilmədik, ey dost, necə dünyadı, bu dünya	285
Köhnə dərdlə mən	286
Deyirəm, bəlkə də	287
Çaşıb mənim kimi	289
Çox danışdıq haqqın qələbəsidən	290
O qədər qorxmuşam	291
Bir payız axşamı	292
Xeyirlə şəər arasında	293
Biz	295
Mən sevirəm.....	296
Yaşamaq eşqi.....	297
Özü heyfət, suyu şəfqət, dadı şərbət bulağım.....	298
Məşuqəmə Allah gücü bəxş etdi gözəllik.....	299
Qulağım cingildəyir.....	300
Gözəllər	301
Mən yandım, sən isindin	302
Bir arzuya dönmüşəm.....	303
De, bilirsənmi bir amalda yanan kimdi, gülüm.....	304
Böl görüm.....	305
Bizik.....	306
Dolmuş nə qədər istək ilə, kam ilə könlüm.....	307
Əqrəblərin ucunda	308
Min kitab söz yazırıq qəlbi usandırmaq üçün	309
Nur atəşə, atəş göyə, göylər yerə möhtac.....	310
Könül verdik, biz and içdik	311
Oldu.....	312
İnsan göydə ay kimidir	313
Doldur ürəyini, sevinclə doldur	314

Olmuşam.....	315
Mənim qismətimdir ala-toranlıq.....	316
Əlvida	317
Biryolluq könlündən sil məhəbbəti.....	318
Deyirsən: – özünü yaman sevənsən.....	319
Çiskinli havalar yaman uzandı	320
Dərinsən, zirvəsən.....	321
Sən hardan biləsən.....	324
Ağ tük.....	327
Mən səni yaratdım, gülüm, sən məni.....	329
Necə minnətdaram iman yolu – rüyalarım.....	330
Sevgi gileyi	331
Məndən o tayda	332
Nağıl gecəm	334
Nağıl istəyirəm.....	337
Bu gün, dünənə yad olmuşam mən.....	338
Yarpaqlar tökülür.....	339
Bu ulu dünya	341
Nə məni anladın, nə məni duydun.....	342
Mən niyə beləyəm.....	344
Elə bilirdim ki	346
Ağrılar	349
Unutdurdun sən mənə.....	351
“Son görüş” poemasiından	
1. Qoy olsun	353
2. Mən dərdədən qaçanda.....	355
Necə odsan bilmirəm	357
Ən ülvî, təmiz duyğudur insanda məhəbbət	358
Yox, düşmürəm, qalxıram	359
Soruşma	361
Elə baxma qadan alım	362
Unutmaq istəyəm	363
Gözün dili.....	364
Heyf.....	365
Sən atdın yerə.....	366
Gecələr uzanaydı	367
Sən güləndə	368

ANA DİLİ

Dil açanda ilk dəfə ana söyləyərik biz,
 “Ana dili” adlanır bizim ilk dərsləyimiz.
 İlk mahnımız laylanı anamız öz südüylə
 İcirir ruhumuza bu dildə gilə-gilə.

Bu dil, – bizim ruhumuz, eşqimiz, canımızdır,
 Bu dil, – bir-birimizlə əhdi-peymanımızdır.
 Bu dil, – tanıtmış bizə bu dünyada hər şeyi.
 Bu dil, – əcdadımızın bizə qoyub getdiyi
 Ən qiymətli mirasdır, onu gözlərimiz tək
 Qoruyub, nəsillərə biz də hədiyyə verək.

Bizim uca dağların sonsuz əzəmətindən,
 Yatağına sığmayan çayların hiddətindən,
 Bu torpaqdan, bu yerdən,
 Elin bağrından qopan yanıqlı nəğmələrdən,
 Güllərin rənglərindən, çiçəklərin iyindən,
 Mil düzünün, Muğanın sonsuz genişliyindən,
 Ağsaçlı babaların əqlindən, kamalından,
 Düşmənin üstünə cuman Qıratların nalından
 Qopan səsdən yarandın.
 Sən xalqının aldığı ilk nəfəsdən yarandın.
 Ana dilim, səndədir xalqın əqli, hikməti,
 Ərəb oğlu Məcnunun dərdi səndə dil açmış.
 Ürəklərə yol açan Füzulinin sənəti,

Ey dilim, qüdrətinlə dünyalara yol açmış.
Səndə mənim xalqımın qəhrəmanlıqla dolu
Tarixi varaqlanır,
Səndə neçə min illik mənim mədəniyyətim,
Şan-şöhrətim saxlanır.

Mənim adım, sanımsan,
Namusum, vicdanımsan.
Millətlərə, xalqlara xalqımızın adından
Məhəbbət dastanları yaradıldı bu dildə.
Moskvada Puşkinə heykəl qoyulan zaman,
Ona abidə qoydu bu dildə Şirvani də.
Bu dil – tanıtmış bizə bu dünyada hər şeyi,
Bu dil – əcdadımızın bizə qoyub getdiyi
Ən qiymətli mirasdır, onu gözlərimiz tək
Qoruyub nəsillərə biz də hədiyyə verək.

...Ey öz doğma dilində danışmağı ar bilən,
Bunu iftixar bilən modalı ədəbazar
Qəlbinizi oxşamır qoşmalar, telli sazlar.
Qoy bunlar mənim olsun.
Ancaq Vətən çörəyi,
 Bir də ana ürəyi
 Sizlərə qənim olsun!

AZƏRBAYCAN – TÜRKİYƏ

Bir millətlik, iki dövlət
Eyni arzu, eyni niyyət
Hər ikisi cümhuriyyət
Azərbaycan – Türkiyə.

Bir ananın iki oğlu
Bir ağacın iki qolu
O da ulu, bu da ulu
Azərbaycan – Türkiyə.

Ana yurdda yuva qurdum
Ata yurda könül verdim
Ana yurdum, ata yurdum
Azərbaycan – Türkiyə.

Birdir bizim hər halımız
Diləyimiz, amalımız
Bayraqlarda hilalımız
Azərbaycan – Türkiyə.

Dinimiz bir, dilimiz bir
Ayımız bir, ilimiz bir
Eşqimiz bir, yolumuz bir
Azərbaycan – Türkiyə.

ŞƏHİDLƏR

Qatil gülləsinə qurban gedirkən,
Gözünü sabaha dikdi Şəhidlər.
Üçrəngli bayrağı öz qanlarıyla,
Vətən torpağına çəkdi Şəhidlər...

Zalım öyünməsin zülümləriylə,
Min bir böhtanıyla, min bir şəriylə.
Həqiqət uğrunda ölümləriylə,
Ölümü kamına çəkdi Şəhidlər...

O şənbə gecəsi, o qətl günü, –
Mümkünə döndərdik çox namümkünü,
Xalqın qəlbindəki qorxu mülkünü,
O gecə dağıdıb sökdü Şəhidlər...

Tarixi yaşadıb diləyimizdə,
Bir yumruğa döndük o gecə biz də.
Yıxıb köləliyi ürəyimizdə
Cəsarət mülkünü tikdi Şəhidlər...

Onlar susdurulan haqqı dindirər,
Qaraca torpağı qiymətləndirər.
Donan vicdanları qeyrətləndirər,
Axı, el qeyrəti çəkdi Şəhidlər...

Bilirik, bu bəla nə ilkdi, nə son,
Ölürkən uğrunda bu Ana yurdun.
Quzu cildindəki o qoca qurdun,
Doğru, düz cildini çəkdi Şəhidlər...

Dözdü hər zillətə, dözdü hər şeyə,
“Dünyada mənimdə haqqım var”, – deyə
Kütləni xalq edən müqaviləyə,
Qanıyla qolunu çəkdi Şəhidlər...

İnsan insan olur öz hünəriylə.
Millət, millət olur xeyri, şəriylə,
Torpağın bağına cəsədləriylə,
Azadlıq tumunu əkdə Şəhidlər.

DAĞDA ŞƏLALƏ KİMİ

Bir rəngi yox, göylərin min rəngini sevirəm
Bir güllü yox, güllərin çələngini sevirəm.
Mən çıxmağa təpə yox, uca dağ istəyirəm,
Həyatı həyat kimi yaşamaq istəyirəm.

Göydə qürub çağı da, dan yeri də gözəldir.
Həyatın sevinci də, kədəri də gözəldir.
Həyat – bir cıdır düzü, bir döyüş meydanıdır.
Hər kəsi öz cürəti, öz qüdrəti tanıdır.

İnci üzə çıxarmı çalxalanmasa ümman?
Bu meydanda heyif ki, daim eniş axtaran,
“Azca aşım, ağrımaz başım” – deyənlər də var.
Kədərdəki nəşəni, zövqü anlamayanlar
Həyatın nəşəsindən, fərəhindən nə anlar?

Hər kədəri səadət, hər sevinci qəm izlər.
Əsl könül həm qəmi, həm sevinci əzizlər.
Tələtimsüz ürəklər qovuş kimi boş olur.
Daim sevinc axtaran daim qəmə tuş olur.

Düşmənəm yaltaqlanıb təpəyə dağ deyənə.
“Bu dünyada birtəhər qoy yaşayaq”, – deyənə,
Ah, birtəhər!.. Lüğətə bu söz hardan gəlmədir?
Yaşamaq yaşamaqdır! Bəs bu birtəhər nədir?
Mən düşmənəm, düşmənəm belə “ölü canlara”,

Gündən qaçıb həmişə kölgə axtaranlara...
Onlar ortada yeyib, qıraqdasa gəzdilər,
Namusu xərcləməkdən onlar çəkinməzdilər.
Onlar orta yol tutub nə “hə”, nə “yox”, – dedilər.
Havaya nə “istidir”, nə də “soyuq”, – dedilər.

Onlar ölçüb-biçdilər hər bir şeyi dərinədən.
Özgəsini qorxudub hürkdülər özlərindən.
Onlar qazdan ayıqdı...

Onlar havaya baxdı...

Gah yağışa, gah qara, gah qışa, gah bahara,
Gah axşama, gah da ki, səhərə dəm tutdular.
Özlərini düşünüb özgəni unutdular.

Səslərdən səs aldılar, öz səsləri olmadı.
Yaşadılar ölü tək, nəfəsləri olmadı...
Getdilər iş dalınca, ürəkləri getmədi...
Gəzdilər... Hey gəzdilər.

Ayaq səslərinisə tək özləri eşitdi,
bir kimsə eşitmədi...

Atlarını daşlığa salıb səyirtmədilər,
Adları kişi oldu,

ömürdə bircə kərə kişilik etmədilər.

Onlar öləndə belə kimsə xəbər tutmadı.
Bu səssiz, küysüz ölüm kimsəni ağlatmadı.
Çoxdan ölmüş zənn edir, axı, hamı onları.
Diri ikən, sağ ikən,

Öz səsi olmayanın ölümü səssiz keçər.
Min-min dəfə ölənün matəmi yassız keçər.

Qardaş, min duyğu ötsün ürəyindən bir anda:
Sən qımışma güləndə, inləmə ağlayanda.
Ağlasan, hönkür ağla, gülsən, qəhqəhə çək, gül.
Gülsən də, ağlasan da tamam doysun qoy könül.

Yaşamaq istəmirəm sürünüb dizin-dizin,
İstəyirəm ən uca zirvələrə mən qonam.
Xəfif sakitliyini neyləyirəm dənizin.
Onun qasırğasına, dalğasına vurğunam.
Qoy döysün yağış məni, boran məni, qar məni,
Həyatın boranları daim yaşadar məni.

İstəmirəm həyatım sakitcə bir otaqda
gəlib-keçsin lal kimi...
İstəyirəm döyüşəm qayaların başında
düşmənlə qartal kimi.
Bağcadakı arx kimi ötüb həzin nəğmələr,
axmağı istəmirəm.
Səyyah olub həyata seyirçi bir nəzərlə
baxmağı istəmirəm.
Çağlamaq istəyirəm dağda şəlalə kimi,
Səpilmək istəyirəm çöllərə lalə kimi.
Dərya olub, nəhr olub, çalxanmaq istəyirəm,
Göylərdə ulduz kimi mən yanmaq istəyirəm.
Şığımaq istəyirəm başsız küləklər kimi,

Bəslənmək istəyirəm bütün ürəklərdə mən
arzu-diləklər kimi.
Bir rəngi yox, göylərin min rəngini sevirəm.
Bir gülü yox, güllərin çələngini sevirəm.
Mən çıxmağa təpə yox, uca dağ istəyirəm;
Həyatı həyat kimi yaşamaq istəyirəm,
Yaşamaq istəyirəm!

ÖMÜR

Deyirlər, çox azdır yüz il, əlli il,
İnsana bir ömür kifayət deyil.
Hələ isitməmiş öz yerimizi
Ölüm cəllad olub haqlayır bizi.

Deyirlər, şirindir dadı dünyanın,
Kaş iki olaydı ömrü insanın.
Nola, çalışsaydıq ömrün birində,
Sonra əylənəydik biz digərində.

Hərə öz ömrünə bir cürə baxmış,
Hərə bu dünyanı bir cürə anlar.
Cahanda bəs nədən zövq alacaqmış
Zəhmətin özündən zövq almayanlar?

Yüz-yüz ömür belə azdır doğrusu
Bir ömrü insana az sayanlara.
Haramdır bu hava, haramdır bu su
Əylənmək eşqilə yaşayanlara.

Yaşamaq, yanmaqdır, yanasan gərək,
Həyatın mənası yalnız ondadır
Şam əgər yanmasa, yaşamır demək
Onun da həyatı yanmağındadır.

Ömrü az olsa da, qartal yenmədi
Dedi, səmalarda öz oylağım var.
Ömrün azlığından gileylənmədi
Ömrü insan kimi başa vuranlar.

“Bu dünya beş gündür”, –
deyib hər yerdə
Sağ ikən qəbirdə uzanan da var.
Öz alın tərilə bircə ömürdə
Yüz insan ömrünü qazanan da var.

ANAM ÖLDÜMÜ

Nə tez əllərini üzdün dünyadan,
Balanı tək qoyub hara getdin sən?
Necə yox olurmuş bir anda insan,
Elə bil dünyada heç yox imişsən.

Günəş qurub etdi...
otaq qaraldı,
Bir anda yox oldun sən xəyal kimi.
İndi düşünürəm: Səndən nə qaldı,
Könlümdə xatirən qara xal kimi.

Bizi boya-başa yetirdin, ana
Bizə borclu bildik hər zaman səni.
Sən məni dünyaya gətirdin, ana,
Mənsə yola saldım dünyadan səni.

Sən mənə beşikdə laylay çalmısan
Bu gün laylay çalım sənə məndəmi?
Sənin şirin-şirin laylaları
Mən sənə qaytarım cənazəndəmi?

“Yuxun şirin olsun” – deyərdin mənə,
“Yuxun şirin olsun” – deyimmi sənə?
Gərək mən başına dönəm-dolanam,

Məni həyat üçün yatıran anam,
Söylə ölümçün

Necə yatırım

Səni mən bu gün?

Bu necə dünyadır, anlamıram mən,
Cilvəsi cürbəcür, rəngi cürbəcür
Dünən nəfəsilə səni isidən
Bu gün buza dönüb, daşa dönübdür.

Bu necə dünyadır,
insan oğlunun
Xəyalı göydədir, özü yerdədir,
Sağ ikən çiyində həyatın yükü,
Öləndə cəsədi çiyinlərdədir...
Bu necə dünyadır, bu necə dünya,
Ölümü həqiqət, həyatı rəya.

Dərdimin, qəmimin səndin ortağı,
Niyə üz döndərdin, bəs niyə məndən?
“Dərdin mənə gəlsin!” – deyərdin axı,
Niyə dərd caladın dərdimə bəs sən?..

Anam, heç kəs səni incitməyibdir,
Mən səni,

mən səni incidən qədər.

İndi kimə açım dərdimi bir-bir,
Kim mənim dərdimə yanar sən qədər?
Evin hər küncündə görünür yerin.

Gözlərim axtarır səni, ay ana,
"Nənəm hanı?" – deyir körpə Azərin,
Ona nə söyləyim, nə deyim, ana?
Bilmirəm, bilmirəm bu ölüm nədir,
Həyat var ikən?
Nəfəsin, ay anam, hələ evdədir,
Özün yer altında daşa dönmüsən.
Bu gün yeddin oldu...
anam, yeddi gün,
Bizimlə bərabər ağlar otaqlar.
Sənə,
yalnız sənə,
sənə deməkçün
Könlümdə nə qədər mənim sözüm var.
"Kimləri çağırmaq bu gün yeddiyə?"
Xalalar, bacılar soruşur məndən.
Anamdan soruşaq, o bilər deyə,
Sənin otağına üz tuturam mən.
Anam, tapşırıldın ana torpağa,
Bu ölüm, sinəmə çəkdi dağ mənim.
Sən mənim arxamda bənzərdin dağa,
Elə bil arxamdan uçdu dağ mənim.
Qızımın adıdır sənin öz adın.
Bu da göz dağıdır mənə bu gün də.
Son dəfə sən mənə baxıb ağladın,

Surətim məzara getdi gözündə...
Ömrü başa vurdun altmış yaşında.
Altmışın üstündə durub yaşın da.
Artıq sənin üçün dayanan zaman
Mənimçün dolanır...
Gün olur axşam.
Vaxt keçir, sən məndən uzaqlaşırısan,
Mən sənə günbəgün yaxınlaşıram.

HƏYAT SƏN NƏ ŞİRİNSƏN

Səndən doymaq olarmı,
 həyat sən nə şirinsən!
Ancaq hamının deyil,
Sən həyatın qədrini
 yalnız bilənlərsən!..
Özünü bu dünyada
 heç kəs qonaq sanmamış,
Ancaq ömrün özü də
 bərabər paylanmamış.
Ömür paylanan zaman
 görün kimə nə düşdü
Üç yüz il boz qarğaya,
 on il şahinə düşdü.
Həyat sən nə şirinsən,
 kim səndən doydu getdi?
Gedənlər bu dünyada
 qəlbini qoydu getdi.
Dünən qoca bir qarı
 dilində ahu-zarı.
“Bu dünyanın əlindən
 gəlmişəm zara” – dedi.
“Ölmürəm ki, biryolluq
 canım qurtara” – dedi.
Ürəkdənmi söylədi
 o, bu sözü görəsən?

Xeyr, inanmıram mən!
 O yana-yana dedi:
Dili söyləsə də,
 ürəyində o dərhal
“Lənət şeytana!” – dedi.

Həyat, sevincin qədər
 əzabın da şirindir,
Səni mənalandıran
 o keşməkeşlərindir.
İki yüz il yaşadı
 ləzzət içində Loğman,
Yenə möhlət istədi
 ölürkən Allahından.
Yatırdı göy çəməndə,
 çatdı ona Əzrail.
Söylədi: – İki yüz il
 ömür sənə bəs deyil?!

Mən canını almağa
 gəlmişəm, nə sözün var?
Loğman dedi: – Sözüm yox,
 aldığını gəl apar.
Ancaq mənə macal ver
 bircə anlıq əcəldən,
Gəl canımı burda yox,
 o çəmənlikdə al sən.
Əzrail razılaşdı ...

Ayağa qalxdı Loğman
Yeridi,
Daş asıldı ancaq ayaqlarından,
Asta-asta yeriyib çatdı dediyi yerə.
Loğman baxdı göylərə,
Loğman baxdı yerlərə
Bu son baxışı ilə üstündə iki yüz il
Yaşadığı cahanla vidalaşdı elə bil...
Özü vidaşladısı, gözü qaldı cahanda
O düşündü bu anda:
"Nə görmüşəm dünyada
bu dünyaya gələndən?
Ah... elə bilirəm ki,
dünən doğulmuşam mən.
Ömrümü verdim bada,
Nə görmüşəm dünyada?"

Loğmanın gözü bu an
bir gülə dəydi durdu.
Ürəyini quş kimi gülə doğru uçurdu.
"Ah... onu kim üzəcək,
bircə biləydim, – dedi.
O gülü də iyləyib
sonra öləydim", – dedi.
Ancaq, ancaq nə fayda...
Yetişmiş artıq əcəl,
Loğman dedi:
– Hazıram, al canımı indi sən,
Əzrail dedi:

– Ancaq agah eylə məni sən,
Ölüm üçün nə fərqi
bu çəmən, ya o çəmən?
Neçin məni qoymadın
orda alım canını?
Loğman dedi:
– Həyatın şirin olur hər anı
Ordan bura gəlincə
bir az ömür qazandım,
Onu da bu dünyadan
özümə fayda sandım.

Qoca öldü... Dedilər:
– Yaranan bir gün ölər.
Nəvələri çəməndən həmənlə gülü üzdürlər,
Loğmanın qəbri üstə qoydular,
Titrədi gül,
Gülün ətri ilə doldu
bütün çayır, bütün çöl.
O, ətriylə saxladı yolçuları yolundan,
Torpağın altındasa
bunu duymadı Loğman.

Həyat sən nə şirinsən,
kim səndən doydu getdi?
Gedənlər öz qəlbini
dünyada qoydu getdi.

Səndən doymaq olarmı,
 çoxun, azın da şirin.
Həyat qışın da şirin,
 həyat yazın da şirin!
Cürbəcür yazılar var
 ömrün varaqlarında ...
Həyatımın qayğısız,
fərəhli anlarında
qədrini bilməmişəm.
Hələ nə var ki ...
"ömrüm qabaqdadır" – demişəm.
Otuzdan adlayınca,
 gündə otuz min kərə
Başımı yellədirəm hədər keçən illərə.
Səndən doymaq olarmı,
 həyat, sən, nə şirinsən!
Ancaq hamının deyil,
Sən həyatın qədrini
 yalnız bilənlərsən!

BİR SALAMA DƏYMƏDİ

Bu gün mən səni gördüm,
Salam vermək istədim,
Üzünü yana tutdun.
Söylə, illərdən bəri
Qəlbimizin bir duyub
Bir vurduğu illəri,
Axı, nə tez unutdun?
Beş ildə gözümüzdən
 axan o qanlı sellər,
Bir salama dəymədi?
Həyəcanla, fərəhlə,
 qəmlə dolu o illər
Bir salama dəymədi?
Heç üzümə baxmadan
 yanımdan necə keçdin?
Sən eşqin salamını
 qorxuyamı dəyişdin?
Yoxsa sən öz əhdinə,
 ilqarına ağ oldun?
O qədər yaxın ikən,
 bu qədər uzaq oldun.
Şirin gülüşlərimiz,
 acı fəğanlarımız
Bir salama dəymədi?

Qayğılı anlarımız,
qayğısız anlarımız
Bir salama dəymədi?
Sən neylədin, bir düşün!
Yalnız indi anladım:
ah, sən daha mənimçün
Əlçatmaz bir çiçəksən,
Yaşanmış günlərim tək
geri dönməyəcəksən!...
Qop, ey tufan, əs, ey yel!
Xəzəl olum, tökülüm
Düz beş il ürəyimdə
Bəslədiyim məhəbbət,
bir salama dəymədi.
Bir günlük həsrətimə
dözə bilməyən, gülüm,
Bəs nə oldu?
Bu həsrət
bir salama dəymədi?
Getdin, dalınca baxdım,
can ayrıldı canımdan,
Sən necə etinasız
ötə bildin yanımdan,
Ah çəkdim, başım üstə
yarpaqlar əsdi, gülüm,
Sənin qəlbin əsmədi.
Geriyə də baxmadın!

Niyə sənin yolunu
məhəbbətin kəsmədi?...
Qazancımız de, bumu?
Deyilməmiş o salam
əlvidamız oldumu?
Sən mənə zülm etlədin,
mənə zülm yaraşır.
Bir salama dəyməyən
eşqə ölüm yaraşır.

GÖR NECƏ GÜCLÜSƏN

Yatmaq istəyirəm... sənsizliyimi
Yuxu dənizində batıram deyə.
Yuxumsa kölgəni öz kölgəm kimi
İzləyir, qısqanıb səni hər şeyə.

Yuxum qaçaq düşüb məndən yan gəzir,
Yuxum küçələrdə sərgərdan gəzir.
Həsrətin asılıb kirpiklərimdən.
Yuxum da gəlmir ki, heç olmasa mən
İtirim, batırım səni yuxumda.
Məndən vəfalıymış sənə yuxum da.

Yuxum qaçaq düşüb yatammıram mən,
Yuxum qorxub qaçıb fikirlərimdən...
Gəzmək istəyirəm... sənsizliyimi
Yollarda itirim, unudum tamam.
Hara gedirəmsə, xatirən kimi
Ağır bir yük ilə qarşılaşıram.

Səni itirmişəm,
 neyləyim ancaq
Hər zaman, hər yerdə görünür yerin.
Yox, dözə bilmirəm,
 dərd ondadır ki,
Özündən ağırdır xatirələrin.
Şirin xatirələr bir tikan kimi
Yollara səpilib dəstəbədəstə.

Xatirən tikandır, cızır qəlbimi,
Yoxluğun duz səpir yaramın üstə.

Yaddaşım elə bir günəş ki, gün ki,
Dünəni nur kimi görürəm aydın.
Deyirəm, yaddaşım elə ölsün ki,
Mənə dünənimi xatırlatmasın!

Gülmək istəyirəm... ürəyimdəki
Höknürtü səsini batırmaq üçün.
Bilmirdim, məhəbbət bir cəllad təki
Mənim gülüşümü öldürmüş bütün.

Yandırdı könlümü bu soyuqluğun,
Var ikən, sağ ikən yox olmuşam mən.
Gör necə güclüsən, sənin yoxluğun,
Mənim varlığımı aldı əlimdən...

Başımda tufan var, könlümdə çovğun,
Arzu da, fikir də qaldı yarıda,
Gör necə güclüsən,
 sənin yoxluğun
Mənə ögey etdi doğmaları da.
Fərəhim, sevincim dünəndə qaldı,
Dərdimdə, qəmimdə yaşarsan mənim.
– Yoxluğun gör necə qələbə çaldı,
Bu günüm ölüdür,
 yaşar dünənim!
Çaldım öz könlümü ayrı simdə mən;
İlişib qalmışam dünənimdə mən.

BƏLİ, ƏSƏBİYƏM!

Mənə "əsəbisən" deyən – düz deyir.
Mənim nöqsanımı demək istəyir.

Söz atdın ... Könlümdə qopdu zəlzələ,
Bilmədim, nə zaman çıxdım özümdən.
Toxundun könlümə üstəlik hələ
Deyirsən, lal olum, qışqırmayım mən?

Dəmir dəmirdi ki, toxunsan əgər
O da cingildəyər, o da səslənər.

Mən ki istəməyəm bir ürək sına,
Əsəbiyəm, çünki həyəcanım var.
Hardasa bir haqqın tapdanmasına
Mən dözə bilmərəm, isti qanım var.

Mənə biganədir soyuqqanlıq,
Hər şeyə öz ölçüm, öz tərəzim var.
Sənin qərəzinin mənə dəxli yox,
Mənim öz görüşüm, öz qərəzim var.

De, necə od tutub alışmayım mən –
Fikirsiz, məsləksiz ölü canlara?
Bəli, əsəbiyəm, heç çəkinmədən
Mənim əqidəmə toxunanlara.

Dünyaya gəlmişəm, qanam, anlayam,
Ürəyim od tutub yanar, qanayar.
Bəli, əsəbiyəm, çünki insanam,
Mənim nifrətim var, məhəbbətim var.

Quzuya da bəli,
Qurda da bəli?
Deyirsən, olmasın baxışım mənim?
Nöqsanım budursa əgər...
deməli,
Ancaq naxışındır yanlışım mənim.

LARİSAYA

*1990-cı ilin qanlı 20 yanvar gecəsi
rus qəsbkarlarının qəddarlıqla qətlə yetirdiyi
13 yaşlı Larisa Məmmədovanın xatirəsinə*

On üç yaşlı körpə bala,
Yazıq anan necə dözsün
Bu kədərə, bu məlalə?
Məzarının baş ucunda
 kuklan da var.
Bu gün layla çalmalıykən
 sən kuklana
Kuklan sənə laylay çalar.
Sən özün də kukla idin.
Bu dünyanın əvvəlini, axırını
Heç bilmədin.
Kim kuklaya güllə atar?
Atan oldu.
İnsanlığı, mərhəməti,
Ədaləti, həqiqəti
Bir qərəzə satan oldu.
Anan asmış dərs çantanı,
Məzarının baş daşına.
Axı, niyə hay vermirsən.
Səni dərsə haraylayan yoldaşına?
Sənin adın dostlarının dil əzbəri.

Qızım, axı səni gözlər çoxdan bəri
Açmadığın kitabların, dəftərlərin,
Səni gözlər partandakı o boş yerin.
Nə bərk oldu yuxun sənin?
Ataların ah-naləsi,
Anaların şivən səsi
Sığmır göyə, sığmır yerə.
Söylə, niyə oyanmadın
Bu haraya, bu həşirə?
Övladıydın iki xalqın.
Bu dostluğa mən uydum,
 sən də uydun.
Sən dostluğun simvoluydun.
Bunudamı bu gün
 bizə çox gördülər?
Elə bil ki, səninlə bir
Bu dostluğu öldürdülər

NƏ SƏN GÜLSƏN, NƏ MƏN BÜLBÜL

Bir qız qarlı qış günündə
Dibçəkdə bir gül bitirdi.
Qış fəslində gülə baxıb
Ürəyinə yaz gətirdi.

Bu gül, əsl qızılgüldü –
Ləçəkləri varaq-varaq.
Tikanı bol, rəngi qızıl,
Ətri yoxdu onun ancaq.

* * *

Qonşuluqda bir oğlanın
Qəfəsdə bülbülü vardı.
Oğlan onun nəğməsilə
Dərdlərini ovudardı.

Nə oldusa ... oxumadı,
Susdu bülbül birdən-birə.
Oğlan düşdü min fikirə.
Qonşudakı qızılgüldən
Xəbər tutdu oğlan bir gün.
Bülbülünü o gətirib

Qənşərinə qoydu gülün.
Gül, bülbülü görən kimi,

Sığallandı,
tumarlandı.
Gözlərinə naz-qəmzədən
Sürmə çəkib xumarlandı...

Oxumadı bülbül yenə
Susub durdu, lal kəsildi
Bu hal gülə acıq gəldi.
Gül daha da şivələndi,
Susub durdu bülbül yenə
Həsrət qaldı bu dar qəfəs
Nəğməkarın nəğməsinə.
Bu inadı görüncə gül,
Rəngi soldu,
Xəzan oldu
Yumaq kimi tez yumuldu.

Yavaş-yavaş dilə gəldi
Bu dəm bülbül
Dedi: – Ey gül,
məni tanı,
Ürəyimdə qəm karvanı,
Sən gülsənsə, ətrin hanı?
Demə susub nədən bülbül?

Yazım dönüb sazaq olub
Köksüm başı dağ-dağ olub
Vətəninə dustaq olub
Çox desə də, "Vətən", bülbül.

Dibçəkdəsən, qəfəsdəyəm.
Sən əlacsız, mən xəstəyəm.
İndi özgə həvəsdəyəm,
Ağlar zədən-zədən bülbül.

Zaman bizdən kam alıbdır,
Daha ürək qocalıbdır.
Bizdən ancaq ad qalıbdır,
Nə sən gülsən, nə mən bülbül.

TƏSLİM

Ayrılıq müsibət, ayrılıq zülüm!
Bu fani dünyaya indi, ay gülüm,
Sənin varlığınla bağlanmışam mən,
Ruhum qanadlanır hər "can" sözündən.
Tapmışam, a gülüm, özümü səndə,
Məstəm hisslərinin incəliyindən.
Dünya dərdlərindən incik düşəndə
Yeganə təsəllim sənsən, təkcə sən.
Özün bir yanasan, eşqin bir yana,
Səni hər dərdimə məlhəm bilmişəm.
Bu zalım dünyanın əzablarına
Sənə sevgim ilə üstün gəlmişəm.

ÜÇÜNCÜ GÖZ – KÖNÜL GÖZÜ

Göy üzü damar-damar,
Göydən yerə nur damar.
Ha baxdım göy üzünə,
Nuru görə bilmədim.
“Gözlərimin işığı bəlkə azalmış”, – dedim,
Xalq hikməti heç zaman yanlış olarmaz deyə
Bir daha baxdım göyə.
Gördüm, vızıltılarla uçan bir anaş arı
Qondu gül ləçəyinə.
Düşündüm: “bu arının məramı nə, qəsdı nə?”
Qızıl gül dilə gəldi
(Ya mənə elə gəldi):
“Göydən enən o nuru görə bilməkçün sənə
Üçüncü göz gərəkdir,
Göydən enən nur seli yerdə çiçək-çiçəkdir,
Gözəlliklər önündə bu an heyrdəyəm mən.
Çıxmaq da mümkün deyil, gördüyüm gözəlliyin
Sirli cazibəsindən.
Gözəlliyə heyratım başqa göz verdi mənə,
Görmədiyim nuru da o göz göstərdi mənə,
Anladım, üçüncü göz mənim könül gözumdür.
O göz ilə baxanda gecə də gündüzümdür,
O göz ilə baxanda mən yalnız üzü deyil,
Həm də özü görürəm.
Birə baxıb o birin arxasında gizlənən

Onu, yüzü görürəm.
O göz ilə baxanda
Daşda da, torpaqda da,
Otda da, yarpaqda da,
Düzəndə də, dağda da,
Qarada da, ağda da
Mən özəyi görürəm.

Bu günə baxmaq ilə gələcəyi görürəm.
O göz ilə baxanda, bir gizli sirr görürəm.
Hələ misralanmamış nəğmə, şeir görürəm.
Bir nəğmədir, şeirdir bu dünya başdan-başa
Könül gözüylə baxsan.
Könül gözün yoxdusa, bu hikmətdən uzaqsan.

GECİKMƏ

Mən həmişə bu gündən sabaha göz dikmişəm,
Amma özüm-özümə görüşə gecikmişəm.
Qalaq-qalaq işlərim,
Diklərim, enişlərim,
Qələmlə dostluğumdan göyərən vərdişlərim
Məni vuran gah yerə, gah da uçurdu göyə,
Gecikdim ömrüm boyu özümə görüşməyə.

İztirablar içində yox olsam da varımdan,
Gecikmişəm yaz boyu isti göz yaşlarımdan.
Su verib becərdiyim bəhərimə, barıma,
Gecikmişəm içimdən doğan arzularıma.

Gecikmişəm həyatı həyatımdan ummağa,
Gecikmişəm ən uca, ən müqəddəs hissimin
Başına dolanmağa.
Gecikmişəm, çoxunu əzabıyla bezdirən,
Mənə qanad verən
Hər qəmə yox, Allahın sevdiyi bəndəsinə
Pay kimi göndərdiyi o möntəşəm qəmə də.
Gecikmişəm uzaqda mələyən eşqimə də.

Macal da tapmamışam özümə tək qalmağa,
Özümdən küsdürdüyüm sınıq, qırıq qəlbimi
Bir gün ələ almağa.

Vallah, özüm-özümə çata bilmirəm daha.
Gizlən-qaç oynayırıq, yol uzun, öz-özümü
Tuta bilmirəm daha.
O zaman ki, yorulub çəkilirəm təkliyə,
Taleyimlə barışıb, endirirəm başımı
Amansız gerçəkliyə.
Çəkirəm gündüzümün hesabını hər gecə
Öz-özümə gizlicə...
Yanlış addımlarımı dərk edincə sonradan
Minbir əzab çəkmişəm.
Dünyaya gəlməkdə də, deyəsən, gecikmişəm...

VİCDAN ŞAHİDLİYİ

Hərdən əzab satar, qəm alar məni,
Mənim bu dünyada çox xatam olub.
Səhvlər, qüsurlar, xatalar məni
Yenidən yaradan öz atam olub.
Xatalar üstündə boy atmışam mən,
Özümü yenidən yaratmışam mən.
Səhvimə, xatama hamıdan qabaq
Şahid də, hakim də vicdandır ancaq.
Belə bir məqamda vəkil lal olur,
Haqq kəsir, yalansa payimal olur.
Şahidim, vəkilim, hakimim də mən,
Qaçmaq mümkünmüdür bu məhkəmədən?
Vicdan şahidliyi! Könüllü dustaq!
Özündən könüllü intiqam almaq!
Vicdan şahidliyi! Bir hökmdar tək
Özünə çəkdiyin öz sinə dağın.
Vicdan şahidliyi! Özünü görmək, -
Özünün özünə təslim olmağın.
Özünü görməyən görməz özgəni,
Sözünü anlamaz, özünü bilməz.
Özünü bilməyən bilməz kimsəni,
Əyriyə əyilər, düzə əyilməz.
Şahidin, vəkilin, hakimin də sən,
Qaçmaq mümkünmüdür bu məhkəmədən?

AĞ SAÇLAR, QARA SAÇLAR

Saçlarıma dən düşür, dən düşür, yaman düşür,
Hər baxanda anamın, ürəyinə qəm düşür.
Bu ağ saçlar, ay ana, səni dərdə salmasın,
Saçımın ağılığından qanın heç qaralmasın!
Alışırım gecələr, masa arxasında mən,
Saçlarım da ağarır, qəlbimin atəşindən.
Sən demə ki balamın bəlkə gizli dərdi var,
Vaxtsız ağaran saçın özgə bir aləmi var.
Ölüm belə qəm deyil bu həyatı duyana,
Mən bu ağ saçlarımla öyünürəm, ay ana!
Qara, şəvə saçları təbiət vermiş mənə,
Mən güvənə bilmərəm onun bu töfhəsinə.

Zəhməti həyatımın ilk bəzəyi sanmışam,
Ağ saçları həyatda mən özüm qazanmışam.

ALLAH

("Fəryad" pyesindən)

İdraka yol açmış gecədən gündüzə ALLAH!
Güldürməsən öz könlünü gülməz üzə ALLAH!
Dünyaya şəfəqlər kimi tanrım səpələnmiş.
Qəlbin gözü yanmazsa görünməz gözə ALLAH!

ALLAH bilirik cismi deyil, bəs nədir ALLAH?
Ən yüksək olan haqda, həqiqətdədir ALLAH!
Dondunsa təkamülçə gözəllik qabağında.
Dərk et, bu təəccübdə, bu heyrətdədir ALLAH.

Bildik, bilirik gizlidir insandakı qüdrət.
Hər kəs onu fəhm etməsə acizdir o əlbət.
İnsanın əzəl borcudur insanlığa hörmət.
İnsanlığa hörmətdə, ləyaqətdədir ALLAH!

Fitrətdə yatır sözdə sözün öz yükü fikrin.
Seçmiş, seçəcəkdir daima tükədən tükü fikrim.
Mən bir ağacam yarpağı sözlər, kökü fikrim.
Sözlərdə deyil, sözlərdəki hikmətdədir ALLAH!

İnsan! Təpədən-dırnağa sən arzu diləksən.
Nəfsində doyumsuz, fəqət eşqində mələksən.
Zülmün üzünə haqq düylən şilləni çək sən.
Şilləndə möhürlənmiş o qeyrətdir ALLAH!

Cahil enər alçaqlığa öz qəddini yenməz.
Vidandan əgər dönsə də, xeyrindən o dönməz.
Zülmətdə, cəhalətdə, ədavətdə görünməz.
İlqarda, sədaqətdə, məhəbbətdədir ALLAH!

DÜNYANIN

Baş çıxarmaq həm çətindir, həm asan
İblisindən, mələyindən dünyanın.
Adəm satdı bir buğdaya cənnəti,
Tora düşdü kələyindən dünyanın.

Nə gözəldir, ürək geniş, söz açıq,
Yaşamadım bir sevdamı yarımçıq.
Əzab adlı dəyirməndən narın çıx,
Keçəcəksən ələyindən dünyanın.

Arzum üçün mələyəm bir cüyürdüm,
O təpədən bu təpəyə yüyürdüm.
Niyə qorxum kəfənindən?

Nə gördüm

Beşiyindən, bələyindən dünyanın?

Ey Bəxtiyar, zaman ömrü əridər,
Ölümümüz axan vaxta borc ödər.
Arxasınca palaz kimi sürüdər
Bərk yapışsan ətəyindən dünyanın.

DEYİLMİ?

Ömür başdan-başa, beşikdən-qəbrə
Həyatın sevinci, qəmi deyilmi?
Ölüm bir ömürlük izzatların -
Ağrının, acının cəmi deyilmi?

Mənəvi dünyaya qalxıb ucalmaq
Qanadlı duyğuya qismətdir ancaq.
Beləysə, ömürdən, gündən kam almaq
Hər kəsin arzusu, kamı deyilmi?

Keçir məqamlar da gündə yüz əldən
Hansı gizli əldir pozan, düzəldən.
Sənin güvəndiyin dünya əzəldən
Əkilən, biçilən zəmi deyilmi?

Ayaqlar altında yer oldu tapdaq,
Sirrini, məğzini bilmədik ancaq.
Tapdıq etdiyimiz bu qara torpaq
Əbədi mənzilin damı deyilmi?

Damımız üstündə gəzər, hey gəzər,
Hərə ürəyincə bir mənzil bəzər.
Torpağı sormağdan etmədik həzər,
Bu da aqlımızın kəmi deyilmi?

Ötəri mənzildə qədər hökm edər,
Kimimiz bal içər, kimimiz zəhər:
Əbədi mənzildə hamı – bir nəfər,
Bir nəfər özü də hamı deyilmi?

AĞIL BAŞQA, ÜRƏK BAŞQA

Bir-birinə bənzəsə də,
Yel başqadır, külək başqa.
Ətri də xoş, rəngi də xoş
Gül başqadır, çiçək başqa.

Hər diki yoxuş bilmə, gəl,
Hər meyi meyxos bilmə, gəl.
Hər ucanı quş bilmə, gəl
Quş başqadır, böcək başqa.

Hər dərdinə ortağ mənəm,
Hər ağrını tən bölənəm,
Sən çəkənsən, mən gələnəm
Gəmi başqa, yedək başqa.

Haqqın yolu – öz yolumdur,
Əyilməyən düz yolumdur,
Xeyirlə şər sağ-solumdur
Şeytan başqa, mələk başqa.

Bir diləyə mən calandım,
Gah qazandım, gah talandım,
Ömrüm boyu haçalandım
Ağıl başqa, ürək başqa.

Dilək oldu mənim adım,
Pərvazlandı qol-qanadım,
Çatmadı səbrim, inadım
Əməl başqa, dilək başqa.

TƏKLİK

Xəyal gah dağdadır gah da aranda
Gah göyə yüksəlir, gah enir insan.
Otaqda bir saat tək oturanda,
Yüz ilin dərdiylə yüklənir insan.

Elə bil divarlar gəlir üstünə
Qulağın səslənir, qəlbin döyünür.
Alışb yanırısan sən öz tüstünə,
Nidalar gözündə suala dönür.

İnsanı tez yorar düşüncələr də,
Verib nəfəsini dərd udar insan.
Özündən başqası olmayan yerdə,
İnsan olduğunu unudar insan...

Bir günəş bəs edər, pərişan olma,
Sənin yüz Kür qədər gözyaşın olsa.
Min dərd hücum etsə, könül, sıxılma,
Bir nəfər dərd bilən sirdaşın olsa.

Dünyaya gəlmədik biz əbəs yerə,
İnsanıq insan da bizə gərəkdir.
Bağatək qınına çəkilənlərə
Ürək nə gərəkdir, dil nə gərəkdir.

Çay çaya qovuşmaz sular daşmasa,
Ulduzun ulduzla ünsiyyəti var.
Göydə buludlar da qoşalaşmasa
Nə ildırım çaxar nə yağış yağar.

Yol tapa bilərmisə saz ürəklərə,
Mizrab asta-asta telə dəyməsə?
Çıxarmı qönçədən tək bircə kərə,
Bülbülün nəfəsi gülə dəyməsə?

Öz el-obasını tərk etdiyindən
Tək-tənha dolanır bayquş bu gün də.
Kolların dibində tək bitdiyindən,
Boynu bükük olur bənövşənin də.

Od vurmasa qabda su daşa bilməz,
Quş da tək qanadla dağ aşma bilməz.
Kösöyün ikisi çöldə də yanar,
Biri ocaqda da alışa bilməz.

Qəlbimdə min sözüm, min söhbətim var,
Mən deyim, siz deyən, dil yorulmasın.
Yığılın, yığılın başıma dostlar,
Mənim bir günüm də sizsiz olmasın.

Dostların qəlbidir yurdum, məskənim,
Ürəkdə bir nisgil gərək olmasın.
Sağlığım bir yana, a dostlar, mənim;
Soyuq məzarım da heç tək olmasın

YAMAN DARIXMIŞAM...

Yaman darıxmışam səninçün, yaman!
Mən əsir düşmüşəm öz istəyimə.
Nifrəti gizlətmək asandan asan
Sevgini gizlətmək mahalmış, demə!

Haraylar yüksəlir könüldən yenə,
Bu necə haraydı, bu necə haydı?
Öhdəmdən gələrdim... Gözüm üzünə
Qulağım səsinə darıxmasaydı...

Yaman darıxmışam... Bu nədir yenə
Ağlım sağa baxır, ürəyim sola.
Ürəyim dönübdür göy göyərçinə
Qonub sən gedəli sən gələn yola.

Yaman darıxmışam... Hər axşamçağı
Arzumu günəşin telinə sardım.
Əlimdə olsaydı, mən darıxmağı
Zamana ən uzun ölçü sanardım...

Yuxuma gəlmişdin... Qısıldıq küncə
Danışdıq... Yel əsdi... Dağıldı dərd-qəm.
Kölgəyə dönmüşdüm, səni görünce
Sənin işığında yox oldu kölgəm...

BELƏ GETSƏ...

Bir sirdaş istəyirik
Qəlbimizi duyacaq;
Təmizsə – qəlbimizi
Gəlin özümüz açaq.
Açgöz yedikcə açar,
Dilənçiyə əl açar,
Zənn etmə ki, tamahkar
Axır bir gün doyacaq.
Ucaldıqca biz endik,
Düz yoldan geri döndük;
Özümüzü düşündük,
Özümüzü biz ancaq.
Qana həris zəlilər
Sorduğunu az bilər;
Belə getsə, ölümlər
Mürdəşiri yuyacaq.

GÖRDÜM

Bol olsa meyvəsi, bol olsa barı,
Əyilən budaqdan ibrət götürdüm.
Başını dik tutan ədabazları
Daim özündən də aşağı gördüm.

DÜNYAYA GƏLMƏMİŞ

Yolum dar dalana dirənib artıq,
Sağ-solum dağ-dərə, qarşım qaranlıq.
Çaşmışam, ağlım da çatmır dadıma,
Özüm hay verirəm öz fəryadıma.
Düşdüyüm dalanın yoxmudur sonu?
Dünyaya gəlməmiş hardan biləydim
Dünyanın bu qədər puç olduğunu?

AĞIL – GÖZ

Yerin layları kimi,
Göyün qatları kimi
Fikrim açılır hərdən
Göz önümdə qatbaqat.
Şeylərin ən kiçiyi –
Atom zərrəcikləri,
Ən böyüyü – kainat.
O da gözlə görünmür,
Bu da gözlə görünmür.
Belə ötdü əsrlər,
Təbiətin verdiyi
Göz acızmış nə qədər...
İnsan o kiçikliyi,
İnsan o böyüklüyü
Görməyə çox can atdı,
Özünə göz yaratdı.
O, mikroskop yaratdı,
O, teleskop yaratdı.
Çox ehkamlar dağıldı,
Çox qurğular pozuldu.
Bizim bu əsrimizdə
Ağıl döndü göz oldu.

HABİL SEGAHI

Kəmanə kamana toxunan zaman
Tufanımı hayqırdı, selmi çağladı?
Bədbəxt bir qəribin ah-amanından
Bəlkə, göy kişnədi, bulud ağladı?

Durnamı ayrıldı, öz qatarından
Obamı dağıldı, elmi talandı?
Zamanımı ayrıldı öz axarından?
Əslimi hıçqırdı, Kərəmmi yandı?

Kamanın qolunda yatan xalların
Hər biri qəm yurdu, hicran yuvası.
Bir qolun üstünə cəm olub min-min
Nəsimi üsyarı, Vaqif nəvası.

Ondakı bu qüdrət, bu sirr nədir, nə?
Əzabla, zillətlə doludur bu qol.
Aylara, illərə, qərinələrə
Bölünən tarixin yoludur bu qol.

O enən, o qalxan səslər, avazlar
Yazbaşı dağların selidir bəlkə?
Kamanın bağrında ağaran tozlar
Yanan arzuların külüdür bəlkə?

Bu səs, sınaq üçün qüssənin, qəmin
Könüllər evinə səyahətimi?
Bu səs, ilk atamız qoca Adəmin
Təklidən gileyi, şikayətimi?

Bəlkə, susdurulan neçə dahinin
Yaralı ruhudur bu səs, bu nalə,
Danışmır... düşünür dərin-dərin
Sözsüz nəğmələrlə ağlayır elə.

Hər xalı bənzəyir bir yanar közə,
Qıgılcım sıçrayır hər nəfəsindən,
Bu səslər danışır bəlkə də bizə
Atəşlər yurdunun fəlsəfəsindən.

Deyirəm, bu səsi dinləyəndə mən,
Niyə dəqiqələr dönüb il olmur?
Bu səsin oduna, deyirəm, görən
Niyə bütün səslər yanıb kül olmur?

Bu səsdən ürəyim oldu bir tikə,
Bağrımın başında yaradır bu səs.
Ayın camalında qara bir ləkə,
Lalənin köksündə qaradır bu səs.

Yox! Kardır qulağı kainatın da,
Eşidə bilsəydi suya dönərdi.
Sonsuz kainatın sonsuz qatında
İşıqsız ulduz da şölələnərdi.

Bu ahımı, amanımı ucalır yerdən,
Yer öz fəryadına özü bezdimi?
Qoca Füzuli də bu nalələrdən
Ney kimi bənd-bənd kəsilməzdimi?

Bu ağac parçası yanmayır özü,
Ancaq od-ocaqsız yandırır bizi,
Odun atəşinə od şan-şan olur.
Bu səsin oduna alışar su da;
Ağac hər atəşə alışan olur,
Bu niyə alışmır belə bir oda?

Habil! Ay insafsız, ürəyimizi
Yandırır yaxmaqda qəsdin nədir, nə?
Niyə yandırırısan atəşsiz bizi?
Bu haqqı kim verib, kim verib sənə?

KARUSEL

Fırlanır karusel bir təkər kimi.
Daima fırlanan, dönən yer kimi.
Fırlanır uşaqlar dəstəbədəstə.
Kimi "at" belində, kimi "fil" üstə.

Karusel fırlanır... Ötür xoş anlar.
Uşaqlar əl çalır şadlıqlarından.
Uşaqlar zənn edir, dayanıb onlar,
Ancaq başlarına dolanır cahan.

Sevinin, uşaqlar, gülün, əylənin.
Karusel dolanır,
– dəyişir zaman.
Hələlik cahanın başına siz yox,
Sizin başımıza dolanır cahan.

Sevinin, uşaqlar, ömür gödəkdir,
Həyat tumarlayır, oxşayır sizi.
Hələlik dünya da götürəcəkdir
Sizin nazınızı, şıltağınızı.

Karusel fırlanır..
bir dəstə duma
Sanki dövrə vurub səfə düzülür.
Atalar, analar uşaqlarının

Baxıb sevincinə sevinir, gülür.
Bütün bu şənlikdən uzaqda ancaq
Barmağı ağzında durub bir uşaq.
Uşaqlar fırlanır... baxır onlara
O gülür... Onun da dəyişir halı.
Uzaqdan baxdıqca fırlananlara
Fırlanır onun da fikri, xəyalı.

O da xoşhallanır, həzz alır gəndən.
Duyur fırlanmağın xoş olduğunu,
Uşaq meydançaya tək gəldiyindən
Yoxdur karuselə mindirən onu.

Ancaq o xoşbəxtidir..
O qəlbə mən də
Heyranam..
Ey könül, düşün, düşün sən.
O, həzz ala bilir özgəsinin də
Həzzindən,
zövqündən,
səadətindən!...

TƏYYARƏLƏR

İsmayıl Şıxlıya

Yerdən alıb öz gücünü
Qalxar göyə təyyarələr,
Məhəl qoymaz
 nə yağışa,
 nə küləyə təyyarələr.
Uçuşu da əzəmətli,
Duruşu da əzəmətli...
Aşib-daşar təyyarələr.
Yerdə deyil,
 göydə yaşar təyyarələr.
Sərnişinə
Vüqarından vüqar verir
 təyyarələr,
Günlərin yox,
Saatların az ömründə
Qütbləri birləşdirir
Gecə gedir təyyarələr,
Gündüz gedir təyyarələr.
Məqsədinə,
 mənzilinə
dümdüz gedir təyyarələr.
Eniş bilməz,
 yoxuş bilməz,

Dolay bilməz təyyarələr.
Nə burulmaz,
Nə əyilməz təyyarələr.
İçəridən alışmasa
 bu sürətlə,
 bu cürətlə
Gedə bilməz təyyarələr.
Özü kimi
Ölümü də mərdanədir.
Mənzilinə uça-uça,
Qaça-qaça
Öz içindən tez üzülər təyyarələr.
Yavaş-yavaş ölə bilməz.
Öləndə də
Birdən ölər təyyarələr.

AZƏRBAYCAN OĞLUYAM

Azərbaycan oğluyam,
Odu Allah sanmışam.
Anam torpaq, Atam od,
Mən oddan yaranmışam:
Od kimi istiqanlı,
Seltək dəliqanlıyam.
Həyat qədər qədiməm,
Torpaq qədər şanlıyam.

Od kimi yandıranam.
Su kimi söndürənəm
Məni yandırsalar da,
Suda batırsalar da,
Yenə mənəm, mən mənəm!

Köküm üstə bitmişəm,
Şöhrətim var, şanıam var.
Mənim gələcəklə də
Öz əhdi-peymanım var.

Azərbaycan oğluyam,
At belində doğuldum;
Zamanın qazanında
Neçə dəfə dağ oldum.

Mənim damarlarımda
Gur sellər çağlamışdır.
Anam cəngilər üstə
Məni qundaqlamışdır.

Azərbaycan oğluyam,
Min ildir, öz adımın
Keşiyində durmuşam,
Silahım olmayanda
Nifrətimi barıttək
Qəlbimə doldurmuşam...

Hünər göstərməyincə
Adsız yaşamışam mən.
Dədəm Qorqud ad verdi
Mənə öz hünərimdən.

Yoluma nur çiləyən,
Qoluma qüvvət verən
Eşqim, ustadım oldu;
Adım doğdu hünərdən
Hünərim, adım oldu.

Azərbaycan oğluyam,
Yaşım adımdan qədim.
Heç kəsin toyuğuna
Ömrümdə "kış" demədim.

Kimsənin torpağında
Gözüm yox; bilsin aləm
Torpağımdan bir çərək
Kimsəyə də vermərəm.

Mən bir qədim mahnıyam
Xallarımdır əlvan-əlvan.
Musiqim – Qarabağdır,
Sözlərimə – Naxçıvan.

Bu torpaqda yaranmış
Koroğlunun cəngisi,
Qıratın üzəngisi!
Özümə vurulmadım,
Sevinc də görmüşəm mən,
Sitəm də,
dərd də,
qəm də...
Sabirin gözyaşıyla
Özümə gülmüşəm də.

Çənlibeldən düşəli
Cığırarı dağıdıb
Geniş yollar salmışam.
Çənlibeldən də uca
Dağlara uçmuşam.
Ucalsam da günbəgün,

Dünənki son zirvəmə
Bu gün yenə "az" dedim.
Tarixin kölgəsində
Daldalanan millətin
Sabahı olmaz dedim!..
Neyləyək ki... zamanın
Uğursuz yollarında
İkiyə bölünmüşəm.
İki başlı, bir qəlbli
Bir bədənə dönmüşəm.

Həm Təbriz,
həm Bakıdır
Məkkəm, Mədinəm mənim.
Pasportsuz yaşar bu gün
İki Vətəni olan
Azəroğlum,
Qafarım,
Əlim,
Mədinəm mənim.

Balaş, biz ikimiz də
Bir ananın oğluyuq,
Biz ki, Azəroğluyuq.
Hər ikimiz əzəldən
Bir arzusun quluyuq.
Elimiz də bir bizim,

Dilimiz də bir bizim.
Vətənimiz bir bizim,
Dünənimiz bir bizim,
Olmuşuq bir Vətəndə
Biz bu gün başqa-başqa.
Bizim talelərimiz
Bəs neçün başqa-başqa?
Öz məsləkim,

öz eşqim

Daim məndən öndədir.
Azərbaycan bayrağı
Başımın üstündədir!..

Əqidəmin, eşqimin,
Qanımın rəngi bayraq,
Bütün arzularımın,
Qızıl çələngi bayraq.

Hər şeydən bu dünyada
Şərəf uca, şan uca,
Zamanın yollarında
Mən ki, səni tutmuşam,
Daim başımdan uca!

NƏSƏNSƏ, ÖZÜN OL

Siz ey bizdən sonra şeirə gələnlər,
Bu çətin yollarda uğurlar sizə!
Eşqiniz – gələcək, yaşınız – səhər.
Qəlbiniz işıqlı, fikriniz təzə!

Mərd olun!

Meydanda durun mərd kimi,
Uymayın ötəri şöhrətə, ada.
Bizim şeirimizin dünəni kimi
Böyükdür, şanlıdır istiqbalı da!

Ehtiram olsa da, hamı əzəldən,
“Sələfin yolundan mən uzaq!” – deyir
Dünən atasına “önə bax!” – deyən
Bu gün övladına “dala bax!” – deyir.

Biz öz atamıza deyərdik bir vaxt:
“Unutma, hər günün öz hökmü var ha!..”
İndi oğlumuza deyirik ancaq,
“Gəl təzə nırx qoyma köhnə bazara!”

Zövqlər, duyğular dəyişir hər an,
Gəldikcə, getdikcə nəsillər bir-bir.
Əzəldən belədir, övladlarından
Atalar həmişə gileylənibdir:

"Ay həzarat, bir zamanə gəlibdir,
Ala qarğa şux tərlanı bəyənəmz.
Oğullar atanı, qızlar ananı,
Gəlinlər də qaynananı bəyənəmz..."

Atamız deyərdi bunu bir zaman,
İndi biz deyirik övladımıza.
Oğul o kəsdir ki, köhnə kitabdan
Bu köhnə yazını, bu fərqi poza!

Ata o kəsdir ki, dayanıb öndə
Övladın hissilə yaşaya bilsin,
Övlad o kəsdir ki, çiyinlərində
Atanın dərini daşıya bilsin.

Siz ey bizdən sonra şeirə gələnlər,
Bu çətin yollarda uğurlar sizə.
Eşqiniz – gələcək, yaşınız səhər,
Qəlbiniz işıqlı, hissini təzə!

Qaçan tez köhnələr bu təzəlikdən,
Ancaq bir mətləbi deməliyəm mən:
Sazımda eybəcər səslər uyduran
Saxta xallar vuran cavanlar da var.

Özgənin hininə, "Qəsri-Süleyman",
Özünün qəsrinə "hin" deyir onlar.
Mənim beləsinə bircə sözüm var:
"Yad yerin halvası çox şirin olar".
Qaçırsan, min illik ənənədən qaç!

Hər kəsə bənzəmə, sən təzə yol aç!
Dediyin hər sözü duy dərin-dərin.
Həyatda gördüyün geriliklərin
Demə ki, hamısı ənənədənir!..
Sən niyə arxanı köhnə sayırsan
Qaçıb öz atandan bəs bu nədəndir,
Özgə ataları yamsılayırsan?

Gülmə öz kökünə, ayıbdır sənə!
Ot kökü üstündə bitər, unutma,
Köhnə damğasını vurub atana,
Özgədən özünə sən ata tutma!

Yadın köhnəsi də dilin əzbəri,
Ənənən çiyinə niyə yük oldu?
Anlaya bilmirəm, nə vaxtdan bəri
Yadı yamsılamaq yenilik oldu?!

Bütün köhnələrə: – "Bu nədir?" – deyə
Gülsək, nə qazanar bundan gələcək?
Vətən də, millət də köhnədir deyə
Bəlkə təzəsini axtarmaq gərək?

Onda kim deyəcək, kim, bizə yaxşı?
Hər köhnə pis deyil, hər təzə yaxşı!
Lev¹ nə deyirsən?

O qoca loğman,
Özgə bulağmdan qətrə içmədi.
Fövqəlbəşər oldu, ancaq heç zaman,
Mujik paltarını o dəyişmədi!

¹ L. N. Tostyoya işarədir

“Təzə yol!” – deyib də qışqırmayın siz,
Sənət aləmində yol birmi, yüzmü?
Əsl sənətkarı yolsuz, cığırırsız
heç gördünüzmü?

Yaz ilham deyəni, ürək deyəni,
Yol özü dolanıb tapacaq səni,
Qəlbini, beynini nahaq yorma sən!
Amandır, özündən yol uydurma sən!

Yenilik xətrinə yazmaqdan çəkin!
İlhamdır yaradan sənəti, şeiri.
Yağmaq xatirinə yağın yağışın
Nə bağa xeyri var, nə dağa xeyri!

Qəlbinə, hissənə daim arxalan,
Bir də... əlvən səslə illərimizə.
Köhnə söz deməmiş ilham heç zaman
Hər qəlbə öz sözü təzədir bizə!

Nəsənsə, özün ol! Təzəsən onda,
Sən köhnə olursan yamsılayanda!
Nəsənsə, özün ol, kökündən yapış!
Dünənə arxalan, bu gündən yapış!

EKRANDA GÖRÜŞ

Oğul şəhərdədir –
anasa kənddə,
Görüşə bilmirlər bir məmləkətdə.
Ekranın önündə oturub ana
Fəxrlə, qürurla baxır oğluna.

Oğul şeir oxuyur: “ay anam sənə
Canımı versəm də, bu azdır yenə...”
Oğul şeir oxuyur, ana dinləyir.
“Balam bir balaca sınıxıb” deyir.

MEŞİN QAPILAR

Gözləmə otağında
Saatlarla gözlərin
Lal qapıya dikilər.
Mənim nə çəkdiyimi
Qapılar arxasında
Mürgü döyənlər bilər.

Ürəyində böyüyür,
Dodağmda kiçilir
Sözüm də, sualım da.
Ax!.. bizim ömrümüzün
Görən neçə parçası
Əriyib külə dönmüş
Qapıların dalında?

Qapılar arxasmda
Biz nə qədər durmuşuq.
Neçə gözəl arzunu
Siqar tüstülərilə
Havaya sovurmuşuq.

Ax, sərt üzlü qapılar,
İki üzlü qapılar
Talelər həll olunur

Qapının o üzündə.
Adamlar boynubükük
Əyləşib mat-məəttəl
Qapının bu üzündə.

Dindirsən gələr dilə
Qapıların ağzına
Səpilən tozlar belə.
Onlar toz deyil, ancaq
Qapılara toxunub
Ayaqlarm altına
Tökülən arzulardır.
Ürəklərdə doğulub,
Bircə "yox" kəlməsilə
Yox olan arzulardır.

Bu bir kəlmə "yox"un
Arxasında nələr var,
Neçə əyilmələr var.
O "yox" deyir, bu, yoxdan,
O özü də xoşlanır.

Deyirəm
Yaltaqlıq da,
Qorxaqlığın özü də
Elə burdan başlanır.
Siz ey meşin qapılar,

Siz ey meşin qapılar,
Sizin üzünüz soyuq;
Sizdən ümidlə girib,
Ümitsiz çıxan da çox.

Sizi təpiklərilə
Vurub açan tapılar,
Siz ey bağlı qapılar,
Qaşqabaqlı qapılar!

ÜMİD

Qorxmuram,
düşmənim qoy min-min olsun.
Neyləyər mənə?
Şöhrət sənin olsun, ad sənin olsun,
Ümid ver mənə!..

Ümid istəyirəm, mən ümid ancaq,
Ümidlə qoyaram dağı dağ üstə.
Nə şöhrət,
nə mənsəb,
nə dövlət, nə var.
Ey könül, dünyadan sən ümid istə!..

Ümid arzuların qızıl naxşıdır.
Deyərlər, yeməkdən ümid yaxşıdır.
Deyək dənizdəyəm, sahil görünmür.
Ümid mənimlədir, o, məndən dönmür.

Sahilə can atıb çırpınır ürək.
De, neyləyəcək
Üstümə şığıyan ləpələr mənə?
Ümid ver mənə!

İnamla ucaltıdığ anamız yeri,
Biz möhtac olmadıq dostla, düşmənlə.
Dəmir çəpərləri, daş hasarları

Dişimlə sökərəm, ümid ver mənə!
Həsərət də, hicran da deyil qorxulu.
Ümidlə açılar hər eşqin yolu!
Bir il – bir an kimi görünər mənə.
Ümid ver mənə!
Həsərət – vüsəl qədər xoş gələr mənə,
Ümid ver mənə!
İnam ver mənə!

Yaman darıxır,
 səfərə çıxır
Mənim könlümdəki xəyallar yenə,
Bələdçi yerinə ümid ver mənə.

Diləklər ümidlə birgə doğulsa,
Yerin tərkində də ucalar insan.
Arzumu tapmağa ümidim olsa,
Mənzil başındayam, yola çıxmadan.

Ümidlə qoyaram dağı dağ üstə.
Ey könül, özündən sən ümid istə!..

ŞAİR – VƏTƏN

Arada-bərədə görürsən tez-tez,
Deyirlər: “Nə çoxdur şairlərimiz,
Bunun qarşısını alaql biz gərək,
Bizə həkim gərək, mühəndis gərək...”

Mənsə deyirəm ki, şair bol olsun,
Bütün doğulanlar şair doğulsun.
Sənətkar sənətə amalla başlar,
Şeirimi – amalımdır, – desəm, yeridir.
Şeir yazmasa da, əqidədəşlər
Dünyanın ən böyük şairləridir.

“Şair çoxdur” deyə gileylənməyin,
Əlhəzər eləyin tüfeylilərdən.
Yaxşı söz önündə siz də baş əyin,
Şair ki, yığmayır sözləri yerdən.

Şairi kimsəyə dəyişməyəm mən,
Onlar hər cildə min sirr axtarır.
İdrakım irişməz dərinliyindən
Onlar söz axtarmır, fikir axtarır.

Onlar gecə-gündüz dərd, ələm çəkir,
Bu ağrı gəlməsin çox yüngül sizə.
Bəlkə də ən zəif, ən kiçik şair

Böyük vətəndaşdır Vətənimizə...

Şairin bədəni – bu ana torpaq,

Nəfəsi – xəzridir,

qanı – Kür, Araz.

Çox şey Vətənsiz də yaşayır, ancaq

Şeirsə Vətənsiz, elsiz yaşamaz...

Şairə vəzifə, rütbə nə gərək!

“Vətən”, “Vətən” deyir könül səsi də.

Vətəni sevməkdir, Vətəni sevmək,

Şairin ən böyük vəzifəsi də.

Ancaq... bəla onda, dərd ondadır ki,

Vəzifə xumarı gözünü örtən,

Vətəni pul kimi cibinə dürtən

Bir rüşvət düşgünü, rütbəli nadan

Durub kül üfürür gözlərimizə.

Vətəni sevməyin “qaydalarından”

Utanmaz-utanmaz dərs deyir bizə.

Vətəni sevməkdə nə qayda, qanun?

Vətən sevgisinin hüdudu varmı?

Ey nadan, ölçülər özünün olsun,

Məhəbbət ölçüyə, həddə sığarmı?

RİYAKAR

Mənim övladıma ana dilində

Dərs deyən “ağıllı” müəllimə bax.

“Vətən”, “Vətən” deyir, öz övladını

Əcnəbi dilində oxudur ancaq.

Özgəyə: “Dilini öyrən!” – deyirsən,

Özünsə... Bu dili bəyənməyirsən!..

Nə deyək bu miskin riyakarlığa?..

Yoxsa, öz qınını bəyənmir bağa?..

Bir nədir, beş-altı dil bilsin gərək,

Bizim sabahımız – körpələrimiz.

Vətən dilinə də dodaq büzməyək,

Burdan ayaq açıb, yola çıxaq biz.

Evdə ayaq açır əvvəlcə hər kəs,

Sonra uzaqlara düşür qədəmlər.

İlkini bilməyən sonunu bilməz,

Evdən üz döndərən çöldə vərəmlər.

“Əvvəl evin içi” demişlər nədən?

Sən çölü bilməzsən, içi bilmədən.

Yaxşı bilmək üçün özgə bir dili

Əvvəl öz dilini yaxşı bilməli.

Niyə özümüzü ögey sayaq biz?

Niyə atamızı tanımayaq biz?
Özgəni sevirsən?

İnanmıram mən!

Özünü sevməyən özgəni sevməz.
Vətənin dilinə gərəksiz deyən
Vətənin özünü necə sevir bəs?

Üzünə dursaydı yediyin çörək,
Rəzil olduğunu özün qanardın.
Dilimi dansaydım mən də sənin tək
Sən kimə dərs deyib pul qazanardın?

Vətən qeyrətini çəkməyən oğul
Həm özüne yükdür, həm özgəsinə;
Bu dildə dərs deyib qazandığın pul,
Yediyin çörək də haramdır sənə!

Böyüt balanı da sən özün tək,
Denən, özün yaşa, aləm yox olsun.
Namus olmasa da keçinər, tək
Dilin uzun olsun, qarnın tox olsun.

Səninçün dünyaya dəyər, a nadan,
Bir anlıq ötəri könül xoşluğun.
Min dəfə kiçikdir atılığın
Sənin insanlığın, Vətəndaşlığın!

"ANAMIN KİTABI"

*Böyük əməlpərvər, böyük vətəndaş
C. Məmmədquluzadənin əziz xatirəsinə*

"Anamın kitabı!" – oxudum bir də,
Bu günüm dünənlə gəldi, görüşdü;
Cəlilin çaldığı sarı simlərdə
Qədim bir təmsil də yadıma düşdü:
Xərçəng – arabanı çəkir quruya,
Ördək – buludlara, Kor balıq – suya...
Araba tərənəmirdi ancaq yerindən,
Sənin timsalınmış bu hal, ey Vətən!

Talandı bir zaman dövlətin, varın...
Varlıkən əl açdın sən özgələrə.
Yadlar yox,
Səni də öz övladların
Çəkdi üç tərəfə, çəkdi üç yerə.

Ana ümid oldu doğma övlada,
Övlad bel bağladı yadlara yalnız.
Övlad bilmədi ki, qonşuya, yada,
Göz dikən qalacaq şamsız, çıraqsız.

Bu doğma torpaqda doğulub onlar,
Dedilər, biz hara, bu torpaq hara,
Doğma kitablara yad olub onlar

Ümid bağladılar yad kitablara.
Anamın kitabı çatdı imdada,
Dedi: "Özünə bax, əl açma yada;
Vaxt çatıb uzağı, yaxını tanı,
Bil, sənin əvvəlin, axırın nədir,
Vətən xəstədirsə, onun dərmanı
Kənarda deyildir, öz içindədir..."

Ananın kitabı!

Tarixdən qədim,
Çiçəkdən – təzə-tər,
Göylərdən dərin.
Ayağı altında torpaq görmədim
Anadan üzünü çevirənlərin.

Bu böyük mətləbi bilmədik bəzən,
Bizi bölə-bölə çəkдилər dara.
Əl çəkib müqəddəs atəşimizdən
Yüz illər baş əydik yad kitablara...

Tapdandı anamın şərəfi, şanı,
Bizdən sərvət alıb söz gətirdilər.
Bu boyda ölkəni – Azərbaycanı
Bir ərəb qızına cəhiz verdilər.

Məni bağışlasın Şəhriyarımda,
Otuz il özgəyə "bəradər" dedi.
Öz doğma yurdunda, öz diyarında

Doğma anasına o, "madər" dedi.
Elə ki, yumruğu yerə dirəndi,
Dərhal yada düşdü doğmaca kəndi.
Bunlar nağıl deyil, tarixdir, ancaq
Tarixin hökmünə, könül, yaxşı bax!

Gəl bilək, insanımı, zamanımı haqsız,
Gah ona, gah buna biz yamaq olduq.
Kiçik komamızı qoyub çıraqsız,
Özgənin qəsrində biz çıraq olduq.

Bu böyük dərdləri düşündü Cəlil
Onu qorxutdular, öz amalından
Nə bezdi,

nə küsdü,

nə döndü Cəlil!

O da bu günlərə ümid bağladı,
Ayıldıb atamı, bir ürək kimi
Milyon ürəklərdə döyündü Cəlil!

MƏNƏ NƏ VAR

"Bizdə bu soyuq qanları neylərdin, ilahi?"

M. Ə. Sabir

"Mənə nə var?!" – dedin.
Düzmü dedin sən?
Birləşir axırda ən uzun yollar.
Kənara çəkilmə, bil ki, bu gündən
Bu gün mənə varsa, sabah sənə var.
Daşqın böyrü üstə yıxsın bir dağı,
Yanıdakı dağ da əyləcəkdir.
Bu gün yeyilirsə birinin haqqı,
Sabah da səninki yeyiləcəkdir.

Buzdan soyuq olar ilanın qanı,
İnsansan!

O isti qanın bəs hanı?
De görək, sən necə baxa bilirsən
Gözünün önündə tapdanan haqqa?
Nədən alışmayır bədən, nədən,
Haqsız məşəl tutub o yanan haqqa?
Necə insan deyim, necə mən sənə?
Qoy övlad deməsin bu Vətən sənə!..

Əgər adamsansa... sev adamları,
Demə, bu dostumdur, o düşmənimdir;
Demə, əzizimdir ev adamları,
De, mən bu xalqınam, xalq da mənimdir.
Demə, daş yayınıb qardaşa dəydi,
Mən elə bildim ki, daş daşa dəydi.
Yurdun o başında yıxılan kəsin
Ağrısı qəlbində gərək göynəsin!

Ən böyük dəryanın birdir sahili,
Onu hər tərəfdən döyər dalgalar.
Bir böyük Vətəni, bir böyük eli
Tarimar eləyər "mənə nə var"lar.

Ağaclar qatarla cərgələnibdir.
Onlar bir-birindən çox uzaqdadır.
Budaqlar, yarpaqlar görüşməsə də
Kökləri bir yerdə, bir torpaqdadır!

MƏNİM ANAM

Savadsızdır,
Adını da yaza bilmir
Mənim anam...
Ancaq mənə,
Say öyrədib,
Ay öyrədib,
İl öyrədib;
Ən vacibi:
Dil öyrədib
Mənim anam...

Bu dil ilə tanımışam
Həm sevinci,
Həm də qəmi...
Bu dil ilə yaratmışam
Hər şeirimi,
Hər nəğməmi.

Yox, mən heçəm,
Mən yalanam,
Kitab-kitab sözlərimin
Müəllifi – mənim anam!..

İKİ KOR

Bir kor tanıyıram, gözü korsa da,
özü kor deyil.
Bəzən qəm odunda qovrulursa da,
Ağlına, hissinə o nankor deyil.
Gecəli-gündüzlü yazır, oxuyur.
Ağlının gözüylə o görür, duyur.

Ancaq... biri də var...
kor deyilsə də, gözü görməyir.
Dostu göz önündə öldürülsə də,
görmədim deyir...
Yaxşıya ortaqdır, yamanı görmür,
O, saata baxır, zamanı görmür.
Fikrini, hissini ucadan deməz,
Bəzən gördüyünü görmək istəməz.

Gözləri görməyən kor deyil hələ,
Görmək istəməyən kordur, deyərdim.
Belə müqəvvaya, belə cahilə
Həyatın özü də gordur deyərdim.

SƏHƏNDƏ MƏKTUB

Səhənd, sözlərindən odlar töküldü,
Oxuduq şeirini göz yaşlarıyla.
Ata malı kimi yarıya böldü,
Qardaş eyni dərdi qardaşlarıyla.

Yazdın, eyni dərdi yaşayaq bahəm,
Qardaş qardaşıyla həmfikir olar.
Sənin düşüncəndi mənim düşüncəm,
Dərdlər bir olanda fikir bir olar.

O acı fəryadlar, şirin nəfəslər
Mənim də könlümün ahı, naləsi!
Qardaşım, Təbrizdən gələn bu səslər
Bakının səsidir, Bakımın səsi!

Deyirsən, yarıya bölünənlərin,
Dərdini dünyada bir bilməyən yox.
Biz də bölünmüşük, ancaq bu dərdi
Uca kürsülərdən heç bir deyən yox.

Yıxılar kənardan itələnənlər.
Təkanı yaradaq özümüz gərək.
Yenə də olarıq "həmən xak"¹ əgər,
Biz öz içimizdən itələnməsək.

¹ Fars şairi Sədinin "Həmən xakəm ki, həstəm" (Həmən torpağam ki, varam) misrasına işarədir.

Xırda təpələri sellər oyanda,
Əsər bu həmləyə dağlar da zağ-zağ.
Biz də dərdimizə ağlamayanda,
Bizim yerimizə kim ağlayacaq?

Günahkar tutmayaq burda heç kəsi,
Dərilib ayrıldıq biz qonça-qonça.
Ana da süd vermir, ciyərparəsi
Nalələr qoparıb ağlamayınca.

Deyirsən, salama cavab almadın,
Bulud toqquşmasa, buluda neylər?
Mənim öz adımdır sənin öz adın,
Odu su keçirər, od oda neylər?

Mən dizimə döyüb zar-zar ağladım,
Çöllər gözyaşımdan gölmə-gölmədi.
Qranit dağları dələn fəryadım,
Tək Araz çayını aşa bilmədi.

Yüz il, yüz əlli il ağladıq əbəs,
Ancaq ərimədi sinə dağları.
Qardaş, bilmədik ki, gözyaşı dəlməz,
Arzunun önündə duran dağları...

Dünyada hər şeyin bütövü gözəl,
Yarımçıq səadət düşmənin olsun.
Mənə qəm versən də, yarı bölmə, gəl,
Sevinc verirsənsə... qoy yəqin olsun.

Hamlet doğru deyib: "Ya öl, ya da ol!"
Ey!... Yarı canınla demə ki, varsan.
Qəmin də tammı istəyən oğul,
Bəs yarı Vətəndə necə yaşarsan?

Hanı?..

Sormadılar – bəs yarı canım?
Niyə ucaltmırsan üsyan səsinə?
Hələ görməmişik, Azərbaycanın
Bir yerdə, biz bütöv xəritəsini...

ŞAİRLƏR

Şairə heykəllər qoyulan zaman,
Deyirlər, ona bax, nə bəxtəvərmiş.
Ancaq demirlər ki, mən yaşayırkən,
O öz sinəsini masaya gərmiş.

O keçib canımdan ömrə qıyanda
Sənin nəşələrin aşib-daşırdı.
O ki yaşamırdı, sən yaşayanda
Sənin yerinə də o alışırdı.

Dəryanın dibindən çıxmamış hələ
Tanımaq olmayır mərcanı, dürrü.
Sən həsəd aparma o daş heykələ
Ömürdən sonradır onların ömrü.

Şairlər, şairlər, bircə söz üstə
Sübhədək yaxdınız ürəyinizi.
Sizi görmədilər heç vaxt diz üstə –
Qəribə yaradıb təbiət sizi!

Hamıdan gec yatıb qalxdınız erkən
Ağardı dan yeri gözlərinizdə.
Min əzab çəkdiniz siz yaşayırkən
Ölüb yaşadınız sözlərinizdə.

Zamandan-zamana əqidənizi
Keçirib yaşatdı nəğmələriniz;
Adi bir uşaq da aldadar sizi –
Xəyal dünyasında yaşadınız siz.

Bir kam almadınız siz ki, doyunca,
Sizə xoşbəxt deyən tanımır sizi.
Heç kəs çəkə bilməz ömrü boyunca
Sizin birçə gündə çəkdiyinizi.

Dünyanın əlindən dad çəkən zaman
Xəyal kölgəsində daldalandınız.
Şahların, çarların saraylarından
Alçaq daxmaları uca sandınız.

Ölümdən, sürgündən qorxmayıb əsla
Yanıb özünüzü oda atdınız.
Ürək qarınızla, amalınızla
Zindanlar küncündə söz yaratdınız.

Təqiblə gəldiniz daim döş-döşə
Yolunuz haqq yolu, həqiqət yolu.
Bu da qəribədir, sizin həmişə
Cibiniz boş oldu, qəlbiniz dolu.

Sözünüz, qəsdiniz çıxdı sınaqdan
Ötüb haqq nəğməsi, haqq oldunuz siz.
Yaşamaq naminə keçməyib haqqdan,
“Ənəl-həqq” söyləyib soyuldunuz siz.

Lağ edib güləndə haqqa yalanlar,
Siz də zamanəyə, dövrə güldünüz.
Gah gizli-xəlvəti, gah açıq-aşkar,
Gah da duellərdə öldürüldünüz.

Dünyanı gəzdiniz siz oymaq-oymaq,
Fərəhin içində qəm gördünüz siz.
Adi bir milçəyə qıymayıb, ancaq
Bəzən özünüzü öldürdünüz siz.

Sizindir dünyanın sinə dağları
Bu dağlar içində kama çatdınız.
Siz hey yana-yana, qaranlıqları
Könül atəşilə işıqlatdınız.

Zalım zülmündə də naşıdır, naşı,
Axı, əzabdan da zövq aldınız siz.
Zalımlar, cahillər hər addımbaşı
Sizi alçaltdıqca ucaldınız siz.

Sanmayın özümü sanıram yaqın
Belə şairlərin cərgəsində... Yox!
Axı, mənim kimi şairciklərin
İlhamı az olur, iddiası çox!

Şair – fikirlərin çırpınan seli,
Şair – həqiqətin müğənnisidir.
Şair – təbiətin danışan dili,
Şair – cəmiyyətin üsyan səsidir.

Şair – zamanənin, əsrin vicdanı,
Şair – tarixlərin şərəfi, şanı,
Şair – bu dünyaya zamanın sözü,
Şair – həqiqətin, haqqın güzgüsü!

Bütün millətləri siz anlarsınız –
Sevən də sizsiniz qəlbən onları.
Vətənə gəlincə, məcnunlarsınız –
Vətən məcnunları, el məcnunları.

Məcnunluq gözəldir! “Bu nədir?” – deyə
Hər cahil anlamaz bu ülviyyəti,
Yazıq o kəsə ki, yoxdur bir şeyə
Nə sonsuz nifrəti, nə məhəbbəti!

Yoxdur beləsinin amalı, yolu,
Qəlbi ehtiyatdan çilik-çilikdir.
Düşmənin nifrəti deyil qorxulu,
Dostun soyuqluğu düşmənçilikdir.

Bəzən yıxıldınız, ancaq çəlikdən,
Kömək ummadınız ağır gündə də.
Həmişə qaçdınız biganəlikdən,
Ürəklə öldünüz siz öləndə də.

BULUDLAR NƏ YAMAN GÖZƏL OLURMUŞ

Komamız meşənin qalın yerində,
Dağda salamlardı hər günü babam.
Odun daşımadı, çiyinlərində
Daşdı həyatın yükünü babam.

Səksən il, ömrünün hər bir anında
Qəmi şərbət kimi içərdi babam.
Ömrün tarlasına qəm kotanında
Həmişə gül əkdi, vay dərdi babam.

Ancaq darılmadı, çalışdı yenə,
Dərdi, tabaqladı, dərdi üyütdü.
Qatlaşıb dünyanın hər möhnətinə
Yeddi lay divarlı oğul böyütdü.

Dedi, şərəfidir hər kəsin adı –
Yaşa gülə-gülə, öl gülə-gülə.
Yeddi tərhanına o əl açmadı,
Öluncə yaşadı öz əməyilə.

Dinməzcə dolaşdı bir gün o, kəndi,
Gəlib yatağına girdi nagahan.
Ömründə bir dəfə o xəstələndi,
Həməən azarla da köçdü dünyadan.
Yatdı üzü üstə, yatdı iki ay,

Dinmədi.

Nəyisə andı və yandı.
Nəhayət çöllərə düşdü hay-haray,
Yazın nəğməsinə kişi oynadı.

Dedi, çöldə salın yerimi, çöldə,
Son dəfə seyr edim çölü-çəmənini.
Gör nə yaman yerdə gəldi əcəl də,
Arxası üstünə çevirin məni.

Yerini saldılar göy çəmən üstə.
Uzandı, dərinə köks ötürərək.
Göydə ağ buludlar dəstəbədəstə,
Yerdə badə tutan gül ləçək-ləçək.

Üfüqdə yanardı buludlar par-par,
O baxdı göylərə... axşam çağında.
– Mən indi görürəm, – dedi, – buludlar
Nə gözəl olurmuş göyün tağında.

Babam niyə baxdı göyə son kərə?
Getdi damağında dünyanın dadı.
Səksən il yaşadı, ancaq göylərə
Doyunca baxmağa macal tapmadı.

ELƏ BİR FİKİR Kİ...

Mən fikir acıyam, mən fikir acı,
Fikir möhtacıyam, fikir möhtacı.

Elə bir fikir ki, o mənə rəhbər,
Mən ona adicə bir əsgər olum.
Onun eşqi ilə doğsun səhərlər,
Mən onun yolunda səfərbər olum.

Yerimdən oynatm məni top kimi,
Canımdan çıxartsın ətalətimi...
O fikir – öz yolum, öz adım olsun
O mənim ən möhkəm qanadım olsun.
Dönüb ildırıma, qoy vursun məni,
Ulduzdan ulduza uçursun məni.

Elə bir fikir ki, o mənə candan
Daha əziz olsun, can unudulsun.
Mənim günlərimə bir yön, bir sükan,
Mənim illərimə o, ünvan olsun.
Elə bir fikir ki, yansam od təkin
Zülmət içində də yol versin mənə.
Elə bir fikir ki, gördüklərimin
İçini, məğzini göstərsin mənə.

Onu su keçirib, od əritməsin,
Yolunda yay kimi hey gərilim mən.
Ömrümün sonuna çatsın, bitməsin,
Onu nəvəmə də verə bilim mən.

Elə bir fikir ki, arzu da, kam da
Onun havasıyla bəslənsin müdam.
Elə bir fikir ki, qulaqlarımda
Döyüş nəğməsi tək səslənsin müdam.
Elə bir fikir ki, o gülən kimi
Hikmətlər açılsın,
Məna durulsun.
Nəyə toxundusa, bir iksir kimi
Onun dəyərini bildirən olsun.

Elə bir fikir ki, tapınıb ona
Yoluna güvənim,
qürrələnim mən.
Uçum o amalın sonsuzluğuna
Zirvələr başında zirvələnim mən.

Gözə görünməyən ömür yolumdur
Xəyalla, imanla dolu fikirlər.
Mənim səhərimin dan şəfəqləri –
Sabahın körpüsü, yolu fikirlər!

Zülmətin içində ulduztək yanar,
Dəniztək qovrular, göltək çalxanar,
Axır mənzilini bir məbəd sanar
Müqəddəs fikirlər, ulu fikirlər.

Bəzən nalə çəkib tökər gözyaşı
Həmişə özümlə durar yanaşı.
Özümün hakimi, sözümün başı,
Eşqimin, arzumun qulu fikirlər.

TƏLATÜM

Təlatümsüz ürəkdə
Qan da sırsıra bağlar.
Təlatümdən yaranıb
Deyərdim sıra dağlar.
Su coşmasa, daşmasa,
Qranit qayalarla
Üz-üzə toqquşmasa
Təzələnməz, durulmaz.
Duyğu dənizlərində
Çağlayan ürəklərə
Sinələr də dar olmaz...
Ömür burulğanımdan
Saxlamasın qoy məni
Anamın qapımızda
Yandırdığı üzərlik.
Mənim xoşbəxtliyimçün
Mənə gərək deyildir
Dəryaca bəxtəvərlik.
Həyəcansız dar gəlir
Mənə köksün qəfəsi.
İnsan nəfəsi verin,
Mənə insan nəfəsi.
Neyləyirəm nəfəssiz
Sıra-sıra düzülmüş
Rəqəmi, ədədi mən?

İstəmirəm, a qardaş,
 Yüz-yüz yalan vədi mən...
 Mənə rəngsiz, boyasız
 Bircə doğru söz verin.
 Min gecəni neylirəm,
 Mənə hərəkət dolu
 Min səslə, min duyğulu
 Təkcə bir gündüz verin!
 Yüz-yüz yalvarışlara,
 Min-min təmənnalara
 Dəyişməyəm ürəkdən
 Gələn səs-səmri mən.
 İstəmirəm yüz illik
 İzsiz keçən ömrü mən.
 Mənə həyəcan dolu
 Yalnız bircə gün verin.
 Yüz ulduz sizin olsun,
 Mənə bircə gün verin!
 Hər şeyi bütün verin!
 Zirvələrin başında
 Zirvə kimi tək olum!
 Ağlayanda mən bulud,
 Güləndə şimşək olum.

AXTARIŞLARIM

Dünyadan od alır arzu da, kam da,
 Könlümün içində necə gizlənim?
 Gözüm də, könlüm də, qulaqlarım da
 Gecəli-gündüzlü axtarır mənim...

Nə gecə tanıyır, nə gündüz könül
 Axtarır, axtarır...

“Yetər!” – deyəmmir.

Tapdığı incini doyumsuz könül,
 Bu gün bəyənsə də, sabah bəyənmir.

Tapdım, uşaq kimi sevinirəm mən.
 Özüm vuruluram sətirlərimə.
 Sonra görürəm ki, tapdıqlarımın,
 Heç biri könlümə deyilmiş, demə!

İstəyəm, həmişə aşib-daşam mən.
 Gecəli-gündüzlü axtarımdan
 Tapdığım ləzzəti tapdıqlarımda
 tapmamışam mən.

Gəzib axtarıram,
 gördüklərim çox.

Min şeir gizlənib hər qarışımda.
 Yox-yox!

Güzəlliyi tapdığım da yox,
 Tapmışam əbədi axtarışımda.

ŞƏKİ

*"Özünüz şəkili olduğunuz halda, hələ
Şəkiyə bir şeir həsr etməmişiniz".*

Bir məktubdan

Bir nəğmə qoşmadım hələ mən sənə,
Dağlar bunu mənə kəsir sanmasın.
Mən dedim, vurğunam Azərbaycana,
Deyirəm, heç zaman xırdalanmasın
Könlümdən uçan bu avaz, bu səs.
Böyükdür, ucadır məsləkim mənim.
Bala anasına "sevirəm" deməz,
Mən də deməmişəm, a Şəkim, mənim.

Sən öz keçmişini daim qorudun,
Babamın şöhrəti yaşayır səndə.
Bu eşqə eşq olsun!

Dünənlə bu gün
Çiyin-çiyinədir küçələrində...

Mən sənə borcluyam öz balan kimi,
Çox da ki şeirimdə görünmür adın.
Mənim oxuduğum nəğmələrimi,
Mənim qulağıma sən pıçıldadın.
Şerimin mayası – bu qaynar nəfəs

Sənin öz çiçəyin, sənin öz barın.
Şerimdə dil açıb danışır mı bəs,
Sənin bulaqların, göy çinarların?

Mən həm bakılıyam, həm lənkəranlı,
Gəncəli, qubalı, həm naxçıvanlı.
Şəkili, şirvanlı, qarabağlıyam,
Bütöv Vətənimə bütöv bağlıyam.

Mən sənin qoynunda gəldim cahana,
Məni bəxş elədin Azərbaycana.
Həmişə mən sənin həndəvərində
uçan bir quşam.
Bir eldə doğulub xoşbəxtəm ki, mən
Böyük bir Vətənə oğul olmuşam.

PİYADA – SƏRNIŞIN

(İki yolçu)

Baxdıq biz həmişə qabağa, önə.
Boylandı sabaha bu gündən illər.
Bir nəfər varmı ki, söyləsin mənə,
Necə gəlib keçdi ömründən illər?

Yayın бүrküsündə, qışın qarında
Hamının qisməti bir olmur yəqin.
Ömrün əyri-üyrü dolaylarında
Kimi piyadadır, kimi sərnişin.

Piyada keçmişəm mən bu yolları,
Köməyi ummuşam ayaqlarımdan.
Qəlbimin oduyla şaxtanı, qarı
Əritdim, ömrümün ilk çağlarından.

Yanımdan maşınlar, qatarlar ötüb,
Mənə əl ediblər pəncərələrdən.
Onların başından yağış, qar ötüb
Göylərin altında islanmışam mən.

Sərnişin yol getdi, yoldan xəbərsiz,
Bilmədi bu yolda kələ-kötür var.
Ancaq piyadanın, xəbər-ətərsiz
Alnında iz açdı getdiyi yollar.

Yol özü apardı sərnişinləri,
Yolda nə iz qaldı, nə də toz oldu.
Ancaq piyadalar gördü dünyanı,
Sərnişin dünyadan xəbərsiz oldu.

Sürəti nə qədər yeyin olsa da,
Sərnişin mənzilə dolama çatdı.
Dağların başından aşdı piyada
Yolu kəsə getdi, yolu qısaltdı.

Yolu özü açan zirvədən keçər,
Yolu yolla gedən dağdan gen keçər.
Qovuşur ay-aya, dolur il-ilə
Mətləbi eynidir bu yarışın da.
Qərribə dünyadır, sərnişin ilə
Piyada görüşür mənzil başında.

Ömür yollarında "rahat" gedənlər –
Zirvələr başına ucala bilməz.
Təkərlər üstündə diyirlənənlər
Çatdığı mənzildə bənd ala bilməz.

Biri təkər üstə gətirildisə,
Birini gətirən ayaqlar oldu.
Biri bu mənzildə kirədar isə,
Biri bu mənzildə sahibkar oldu.

HEYRƏT

"Heyrət, ey büt!"¹

dedi dünyaya qələm
Aləmi bir seyrim yüz heyrətimdir.
Mən heyran olmasam yaza bilmərəm
Mənim nəğmələrim – öz heyrətimdir.

Bəzən deyirlər ki,
Nə sevinc, nə qəm!
Elə bir möcüzə tapılmaz,
insan,
Ona heyrlənənə...
Heyrlənəmirəm!
Əgər belədirsə, küsmə zamandan.
Qəlbinə yaxşı bax!
Qəlbin çox soyuq!
Heyrət qurtarıbsa,
demək, cahandan
Gözəllik köçübdür,
xəbərimiz yox!..

Görə bilmirsənsə gözəllikləri,
Bu aləm sənincün günahkar olur?
Gözü buz bağlayan bulaqlar kimi,
Soyuq adamın da qəlbi kor olur.

¹ Füzulinin "Heyrət ey büt, surətin gördükdə lal eylər məni" misrasına işarədir.

Göylər damar-damar,
Yer lağım-lağım...

Bu heyrət, bu sual dindirib məni.
Hələ körpəlikdən bu heyranlığım,
Sual köhləninə mindirib məni.

Mən öz heyrətimin çəmənliyindən,
Cavablar axtardım, suallar dərdim.
Heyran qalmasaydım bu dünyaya mən,
Heyrətsiz halıma heyrlənərdim.

Heyranam açılıb hey varaq-varaq
Saçılan ləçəyin min-min rənginə.
Siz deyin, mümkün mü heyran qalmamaq,
Ahəngsiz dünyanın öz ahənginə?..

Hansını söyləyim? Hansını sayım?
Dünya başdan-başa min sirr, möcüzə.
Siz deyin, mən necə heyran qalmayım,
Yerində deyilən gözəl bir sözə?..

Heyranam həmişə yanan könlümə,
Alovu şeirimdir, külü görünür.
Heyranam toxuma, heyranam tuma,
İçini görürəm, çölü görünür.

Otun pıçıltısı, küləyin ətri,
Torpağın nəfəsi - heyrət nidası!
Bülbülün cəh-cəhi, çiçəyin ətri,
Suyun zümzüməsi - heyrət nidası.

Heyrandır! Budaqlar yarpağa heyran,
Torpaq daşa heyran,

Daş dağa heyran.

Sel dənizə heyran,

Su gölə heyran,

Çöl çəmənə heyran,

Gül gülə heyran!

Özünə heyrankən bu cansız aləm,

Ey insan! Demə ki, heyrtlənmirəm!

Həmişə qorxmuşam biganəlikdən,

Yaşa heyran-heyran, öl heyran-heyran!

Məni soyuq-soyuq dindirincə sən,

“Can” deyib canımı al, heyran-heyran!

Sən odu, atəşi özgədən umma!

Aləm tutmayıbsa, köz ürəyində.

Bəsirət gözünü aç bu dünyaya,

Axtar heyreti də öz ürəyində.

Heyrətim yaşayır dərdi-sərimdə.

Ölsəm... gözlərimi qapamayın tez.

Baxın gözlərimə! Bəbəklərimdə

Bir heyret işığı görəcəksiniz.

TƏLƏBƏLƏRİMƏ

Uçun, uçun,

Xəyaldakı zirvələrdən atlanın,

Tələbələrım mənim.

Bu gün mənə güvəndiniz,

Sabah sizə güvənim.

Bu gün önümdəsiniz,

Sabahsa ayaq açıb

Gəzən şirin sözlərim...

Yurdma səpələnmiş

Mənim dan ulduzlarım...

Mən öyrədən -

Siz öyrənən,

Zaman keçir, yer dəyişir

Bu müqəddəs dövrədə...

Bu dünyanı öyrənmişəm

Mən öyrədə-öyrədə...

Mənə heç vaxt yad olmadı

Sevinciniz,

qəminiz.

Xeyallarla nəfəs alan

Cavanlıq aləminiz.

Hissinizə, duyğunuza dola-dola,

Sizin ilə addımladım

Qol-qola...

Suyu hər il dəyişilən

Bir dəniz var önümdə.
 Suyu axır,
 durulur.
 Bir tərəfdən boşalırsa,
 Bir tərəfdən o dolur.
 Gənclik axır,
 Bu axına qoşuldum.
 Yaşım artdı...
 Ancaq yenə
 Sizinlə həmyaş oldum.
 Elə dedim:
 – Bu dünyaya
 nə baxdım ki, nə görəm.
 Beş il açıb-örtüyünüz qapını
 Otuz ildir mən açıram... örtürəm.
 Sizin üçün bitən bir şey
 Bitə bilmir mənimçün.
 Öyrədirəm,
 öyrənirəm,
 günbəgün.
 Mən həmişə
 Sizin ilə həmyaşam.
 Hamınıza yoldaşam!
 El-obada ayaq açıb
 Mənim gəzən sözlərim,
 Vətənimə səpələnmiş
 Ay mənim ulduzlarım,

Fikrimizdən, sözümüzdən
 Aldığımız işığı,
 El-obada körpələrin
 Ürəyinə səpin siz,
 Biçin olmaz səpinsiz.
 Bugünkü dərs
 Tək bu günün dərsidir.
 Tək bu günlə
 Siz gəlməyin vəcdə, yox!..
 Sizdən hörmət gözləyirəm,
 Səcdə, yox!..
 Səcdədə bir hərəkət yox,
 Çırpıntı yox,
 alov yox!
 O, həm sakit,
 həm donuq!
 Sən önümdə donursansa,
 Mən də yoxam,
 Sən də yox!
 Başqa simdə çalılarsan
 Mənim köhnə havamı.
 Sən mənmişən?
 Yox!
 Fikrimin,
 əqidəmin davamı!
 Sizin mənə sevginizdə tapmışam
 İtirdiyim nə varsa.
 Mənim sizə dediklərim

Ruhunuzda yaşarsa,
Sizin ayaq basdığınız
Hər obada mən varam,
Qəlbinizdə çağlaram,
Dilinizdə qaynaram.
Gələcəkdə yaşaram!
Sabir olub,
 Puşkin olub,
 Vurğun olub
Hər dərsimin ön sözü.
Bəs nə imiş
Məramının, mətləbimin
Son sözü?
Harda bir ev uçubdursa,
Biz o evə
 dirək olaq,
 daş olaq.
Adicə bir insan deyil,
Bu Vətənə, əsl vətəndaş olaq!

TAMAH – LƏYAQƏT

1

Nəfsinə qul olsan... Nə deyim sənə?
Ağlına güvənmə, güvən mədəyə.
Adın insan olar, özün bəcəksən,
Boyundan yüz dəfə kiçiləcəksən.
Dünyanı udsan da, doymaz gözlərin
Dibi görünməyən quyudur tamah.
Adəmdən Hatəmə dəyirman təkin
Nə töksən,
 əridir,
 üyüdür tamah.
Özünü yüz dəfə kiçildib, amma
Mədəni yüz misli böyüdür tamah.
İnsan dərk edirsə bu gerçəkləri,
Onun zatındakı tamah bəs nədir?
Cənnəti almaya satandan bəri
Tamah, ləyaqətlə bəhsəbəhsdədir.
Nəfsinə uyanın
 dövri-qədimdən
Həmişə silahı xəyanət oldu.
Bu da qəribədir,
Bəs, neçün, görən,
Tamahın qurbanı ləyaqət oldu?
Ağlı mədəsindən xırda gədələr
Dünyanı yedirdi öz niyyətinə.

Kəsib tamahından ulu dədələr
 Caladı həmişə ləyaqətinə.
 Alçalda-alçalda şəxsiyyətini
 heç olur
 Şərdən də xeyir güdənlər.
 Ac qalar, alçaltmaz,
 ləyaqətini
 Tamah qılincına qalxan edənlər.
 Acgöz "qazancında" yenə uduzdu
 Çünki o pozdu –
 Tamahla ləyaqət arasındakı
 Nazik xətləri.
 O, görə bilmədi adi bir korun
 Yaxşıca gördüyü həqiqətləri...
 Sərvətə qul olan bir rüşvətxorun
 Xəlvət qazandığı var-dövlət oldu,
 Aşkar itirdiyi ləyaqət oldu.

2

Meymun – ləyaqətin insan övladı.
 Ləyaqət – insanın ikinci adı.
 Ləyaqət – insana ən doğru ünvan.
 İnsan bu ad ilə dördayaqlıdan
 İki ayaqlıya bir tarix keçdi.
 İnsan qətrə-qətrə insaniləşdi
 Yalnız öz insanlıq ləyaqətilə...
 Qazandıq bu adı biz gilə-gilə.
 İndi ləyaqətlə qazandığımız
 İnsanlıq adını itirəkmi biz?

AXI DÜNYA FIRLANIR

Vaxtın dəyirmanında daş əridi, qum oldu,
 Tarixə atdığımız qayıtdı, lüzum oldu.
 Dünənin həqiqəti bu gün tərs yozum oldu,
 Niyə də yozulmasın, axı, dünya fırlanır.

Çox ovlaqlar içində çox ovları ovladım,
 Aşib-daşan arzumu mən artıq cilovladım.
 Mən atamı ötmüşəm, – məni ötür övladım,
 Bu, belə də olmalı, axı, dünya fırlanır.

Dünən düz sandığımı bu gün əyri sanıram.
 Bəzən olur, özümdən özüm oğurlanıram.
 Hər il başqa arzusun başına fırlanıram,
 Niyə də fırlanmayım, axı, dünya fırlanır...

Çox əylən görmüşəm, əyilməyən başları,
 Sular duruldu, gördük dibindəki daşları,
 Ünvanını dəyişdi dünənin alqışları;
 Niyə də dəyişməsin, axı, dünya fırlanır...

Necə dönür bu dövrən, necə dönür bu gərdis,
 Tazıların üstünə dovşanlar da gülərmiş.
 Dünya bina olandan hər şey dəyişiləmiş,
 Dəyişməsin neyləsin, axı, dünya fırlanır.
 Əbədinə dünyada mən əbədi sanmadım,

Bir atəşə tutuşdum, min atəşə yanmadım,
Bütlər gəldi və getdi, birinə inanmadım
Niyə inanmalıyam, axı, dünya fırlanır.

Fırlandıqca bu dünya, yox da dönüb var olur,
Quruyan çeşmələrdən sular yenə car olur.
Bu dünyanın xeyri də, şəri də təkrar olur,
Niyə təkrar olmasın, axı, dünya fırlanır.

Min-min illər bu dünya beləcə fırlansa da,
Bir yuvanın bülbülü min budağa qonsa da,
Aylar, illər, fəsillər bir-birini dansa da,
Dəyişməzdir əqidəm, çox da dünya fırlanır.

Nə qədər istəyirsə, min o qədər fırlana,
Qarşıma gah şər çıxa, gah xeyir dığırlana.
Çərxi-fələk istəyir lap dolana tərsinə,
Əqidəmi heç nəyə dəyişməyəm mən yenə.

SEVƏ BİLİRƏMSƏ...

Ancaq məhəbbətçün yaranmışam mən,
Alammaz əlimdən bu haqqı kimsə.
Xoşbəxtəm,
 küsməyəm öz taleyimdən,
Əgər sevirəmsə... ..
 sevilirəmsə...

Məhəbbət – amalım, arzularımdır,
Ona kainatım, cahanım deyim.
Mənim dövlətimdir, mənim varımdır
Bütün varlığım sevmə bilməyim.

Sevmə bilirəmsə, əgər ürəkdən
Dünyanın ən gözəl adamıyam mən.
Səni sevirəmsə, sevirəm demək
Həyatı,
 dünyanı,
 yoxdur düşmənim ...
Əgər sevirəmsə – qəlbim aynatək
Şəffafdır,
 həssasdır,
 kövrəkdir mənim ...
Bu könül aynama gülümsəyərək,
Göylər də,
 yerlər də
 əks olur həmə.

Sevirəm,
 sevirəm,
 sevirəm,
 demək,
Bütöv bir aləməm, kainatam mən.

Mən ki, kainatam, aləməm, nə qəm,
Ayım da,
 günüm də,
 ulduzum da var.
Həm zülmət,
 həm də ki,
 aydınlıq gecəm,
Həm açıq,
 həm tutqun
 gündüzüm də var.
De məndən varlısı dünyada varmı?
Sevən də özünü yoxsul sanarmı?

Mənim öz eşqimin öz ulduzları
Dağıdır, könlümə nur, qucaq-qucaq...
Axı, bu sərvəti, dövləti, varı
Məhəbbət bəxş edir insana ancaq.

Bəli, ilk insanla həmyaşam artıq,
Bilmirəm aydayam, ya gündəyəm mən.
Zamandan, məkandan çıxmışam artıq,
Dünyəvi aləmin fəvqündəyəm mən.

Öz böyük eşqimlə fəzadayam mən.
Məni endirməyin yerə, amandır.
Dünya çox kiçikdir məhəbbətimdən,
Hər arzum bir cahan, bir asimandır.

Verir arzularım göydə səs-səsə,
Deməyin yerdə uç, yer bəs deyilmi?
Yanan bir ürəyə, sevən bir kəsə
Asiman özü də qəfəs deyilmi?
Sevə bilirəmsə, əgər ürəkdən
Dünyanın ən yaxşı adamıyam mən!

SƏN GETDİN

Sən getdin, elə bil dünya boşaldı
Yaz da köçüb getdi, yeri boş qaldı,
Bahar ürəyimi sənsiz qış aldı,
Mən yaza vurğunam, qışı neylərəm?

Eşqimi aparıb sən getdin demək,
Sevgisiz bir könül nəyimə gərək?
Soyuq daşa döndü o gündən ürək
Sinəmdən asılan daşı neylərəm?

Həmişə ayrıyıq, gecə-gündüzük,
Birimiz təpəyik, birimiz düzük.
Üstünün qaşıyla tanıar üzük,
Əgər üzük yoxsa, qaşı neylərəm?

Niyə yaşayıram, mən niyə sənsiz?
Nə yerə baxmaram, nə göyə sənsiz.
Mən ki kor olmuşam hər şeyə sənsiz,
Kor gözün üstündə qaşı neylərəm?

ÖZÜMDƏN NARAZIYAM

Təbiətin könül açan
Min rəngi, min səsi var.
Hər könülün min arzusu,
Min səslə nəğməsi var.

Bu arzular, bu nəğmələr,
Bu səslər bir saz kimi
Mənim solğun sözlərimdə
Heç dil açə bildimi?

Hissim dərin, sözüm solğun,
Qəlbim geniş, sinəm dar.
Məndən əvvəl doğulubdur
Sinəmdəki duyğular.

Səhv atılan addımları
Sonradan anlayıram.
Baxıb vicdan güzgüsünə
Özümü danlayıram.

Siz ey yanlış addımlarım,
Məni dərdə saldınız.
Mən sizinlə döyüşdükcə,
Gün-gündən çoxaldınız.

Mən haqq-hesab istəyirəm
Gecələr gündüzümdən.
Narahatam, narazıyam
Ömrüm boyu özümdən.

Bizim sənət dünyasının
Qırıq telli sazıyam.
Bircə ondan razıyam ki,
Özümdən narazıyam.

MƏN KİMƏM?

Mən kiməm? Bu sualı
Hər il ad günlərimdə
Öz-özümə vermişəm
Cavab tapa bilməyib
Bu sualın önündə
Başımı endirmişəm.

Mən kiməm?
Mən nəçiyəm?
Eşqim, diləklərim nə?
Niyə gəldim dünyaya,
Bu dünyada yerim nə?
Sağ ikən də bilmirəm
Ölüyəm, diriyəm mən?
Əvvəlini, sonunu
Dərk etməyən, ən adi,
Kəslərdən biriyəm mən.

İmkanla arzuların
Arasında vurnuxan
Saat kəfkiriyəm mən.
Zamanın dəhrəsilə
Qanadlı arzuları
Budanan bir bəndəyəm.
Mən bir üzü ağamsa,

Bir üzü şərməndəyəm.
Mən özümün düşməni!
Hər gün çəkir çarmıxa
Öz içimdə mən məni.
Mən özümçün həmişə
Baxdıqca sirri artan
Müəmmalı şəkilm.
Özümə ittihamçı,
Özgəsinə vəkilm.
Bildiyim bu qədərmiş
Məni məndən gizlədən.

VƏTƏN VAR

Hardaysa bu
dəmdə
Dəryada batan var.
Vardırsa köməksiz
Fəryada çatan var.

Dünyada alandan
Əvvəlcə satan var.
Atəş öz-özündən
Birdən-birə yanmır.
Bir şey bu cahanda
İzsiz və səbəbsiz
Bihudə yaranmır.

Vardırsa, yaranmış,
Mütləq yaradan var.
Varsansa... özündən
Əvvəlcə atan var.

Dünya quru bir səs,
Qəm çəkməyə dəyməz.
Yüz-yüz itən olsun,
Min-bir də bitən var.
Şükr eyləyəlim ki,
Bizlərdən həm əvvəl,
Həm sonra Vətən var.

İYİRMİ BEŞ İL

Ömür yoldaşıma

Elə bil dünəndir Sabir bağında
Çıxdın qabağıma ağ çiçək kimi.
Elə bil dünəndir, ağ paltarında
Qondun evimizə kəpənək kimi.

Nə tez başa gəldi iyirmi beş il?
Balalar yetişir, qocalırıq biz.
Nələri itirdik – qayıdan deyil,
Görəsən, nə imiş bəs qazancımız?

Sönməmiş könlümün odu, həvəsi,
Balalar səslənir: "Bəsindir dayan!"
Oğlumuz toy umur, bizim toy səsi
Hələ getməmişkən qulağımızdan.

Bu necə dünyadır?
Yolu bir qarış,
Ayıra bilmirsən çoxunu azdan...
Həzzindən, zövqündən hələ doymamış
Çəkirlər süfrəni qabağımızdan.

Bu necə dünyadır anlamıram mən,
Nə gəliş bəllidir, nə gediş biza.
Xəbərimiz olmur gəlişimizdən,
İnana bilmirik getməyimizə.

Vurduq bir zindana iyirmi beş il,
Ötdü günlərimiz ağı-qaralı.
Sənin duyğuların – bir nəğməli göl,
Mənim duyğularım min macəralı...

Sən nə dalğalandın, nə çalxalandın,
Haldan-hala düşdüm mən hər dəm, gülüm,
Sən məni bir dəfə sevib dayandın,
Mən səni hər rəngdə sevirəm, gülüm.

Daş atdım, əlimdən çıxdı bir xata.
Bulana-bulana yenə duruldun.
Könlümdən keçəni duymadınsa da,
Ömrümə, günümə havadar oldun.

Düşdü yuvamıza, düşdü qan-qada,
Başımız üstündə ildırım çaxdı.
Səsimiz, nəğməmiz bir olmasa da,
Suyumuz, selimiz bir ərxdən axdı.

Ata ocağının qələmdən çıxan
Çörəyi mənəmsə, ürəyi sənsən.
Başında çal-çarpaz ildırım çaxan
İsti yuvamızın dirəyi sənsən.

Mənim xəyallarım uçdu havada
Sən məni göylərdən endirən oldun.
Bizim qurduğumuz isti yuvada
Fəhlə mən oldumsa, usta sən oldun.

Elə ki, bəxtimin gözü yumuldu,
Yoluma nur saçıran çilçıraq oldun.
Mənim nəşələrım özümün oldu,
Ancaq dərdlərimə sən ortağ oldun.

Başıma dolanan dərd-sərimin
Odu qəlbindən keçirən oldun.
Səndən gileylənən şeirlərimin,
Sahibi mən oldum, qulu sən oldun.

Yanıb yaxılanda şeirim üçün mən,
Sən elə bildin ki, gizli qənim var.
Ayrıla bilmədin öz aləmindən
Bilmədin, mənim də öz alənim var.

Gülüm, aynasıdır üzüm üzünün,
Məni əldən saldı axtarırlarım.
Üzünə əks etdi mənim günbəgün,
Üzümdə açılan sərt qırıqlarım.

Fikrim dəre keçdi, təpələr aşdı,
Ardımca bir addım gəlmədin ancaq.
Sən məni dindirdin, dilim danışdı,
Şerimi dindirə bilmədin ancaq.
Ötdüyün mahnını bir yol çaşmadın,
Mən çaşdım...

Dərədən boylandım dağa.
Öz könül mahnını sən çalışmadın,
Mənim iniltimə uyusdurmağa...

Elə bil dünəndir, Sabir bağında
Çıxdın qabağıma ağ çiçək kimi.
Elə bil dünəndir, ağ paltarında
Qondun evimizə kəpənək kimi.

Aradan nə keçdi?

İyirmi beş il –

Qara saçımızda ağardı illər!
Təkcə istəyimiz qaldı könüldə,
Qalan nə vardısı, apardı illər.

İndi xəyal yorğun, könül şikəstə...
Gəncliyi dadmamış qocalırıq biz.
Övlad qayğısında, bir murad üstə
Birləşir uyusmaz nəğmələrimiz.

Eyni yük altında neçə yoxuşu,
Arzumuz, qəsdimiz birgə aşıbdır.
Özgə budaqların iki yad quşu
İndi bir budaqda doğmalaşıbdır.

Budağın eşqinə darda, çətində
Nəfəsin könlümə qol-qanad vermiş.
Zaman ötüşdükcə məhəbbətin də
İlk rəngi, ilk dadı dəyişilərmiş.

Demə qocalmısan, gülüm, doğrusu
Mənimçün bir az da sonalaşmısan.
Balamın anası, nə sirrdir bu?
İndi mənimçün də analaşmısan.

ÖRTMƏ PƏNCƏRƏNİ...

Örtmə pəncərəni!..

Necə? Sətəlcəm?

Qorxmuram, qoy külək içəri dolsun.

Açıq qəlbim kimi qapım, pəncərəm

Dünyanın üzünə qoy açıq olsun.

Örtmə pəncərəni...

Gəlir ilk bahar,

Gör, çölün havası necə təmizdir.

Açıq pəncərələr, açıq qapılar

Dünyaya açılan gözlərimizdir.

Təzə bir havaya həsrət qalıb söz,

Söz də təzələnmək istəyir, dayan!

Dolsun otağıma, gəlsin iznsiz

Yellər pəncərəmi taqqıldatmadan.

Tufan istəyirəm, yandıra bilsin

Könlümün qaralan ocaqlarını.

Gəlsin, qarışdırsın, alt-üst eyləsin

Yazdığım, pozduğum varaqларımı.

Masa arxasında gecəbəğündüz

Bir ömür əritdim təzə söz üçün.

Gəlsin təzə fikir, gəlsin təzə söz

Dünən yazdıqlarım köhnəlir bu gün.

İstəyəm sabahı bu gündən bilim,

Könlümə nur qonsun, işıq çilənsin

Örtmə pəncərəni, örtmə, sevgilim,

Hava təzələnsin, söz təzələnsin.

QARABAĞ ATI

*1956-cı ildə İngiltərə kraliçasına
"Zaman" adlı Qarabağ atı hədiyyə göndərilmişdi.*

Cıdır düzü...
Sinəsində at oynadar,
Cıdır düzü – igidliyin arayışı –
Üstündə də nal ləpiri möhür bağlar.
Qarabağın cins atları –
 hünərimin kişnərtisi,
Toppuzların gurultusu,
Qılıncların parıltısı,
Neştər səsi!
Qarabağın kürən atı –
Döyüşlərdə arxasıdır
Koroğlunun, Bayandurun.
Cilovunu gəmərdimi,
 hünəriniz varsa əgər o qızmamış,
Qamçıların hədəsinə dayandırın!
Kişnədimi o uçacaq.
Kişnərtisi – qanadları!
Qamçı vurma!
Qamçı yola gətirərmisə cins atları?
Zaman keçdi,
Zəmanəmdə
 "Qırat",
 "Dürat",
 "Zaman" oldu

İgidliyi kitablara köçürüldü.
Yaddaşlarda unuduldu.
"Zaman" atım, aman atım!
Keçmişimdən bu günümə amanatım!
Avtomobil zamanında
Niyə, axı, sənin adın "Zaman" oldu?
Geriyyəmi döndü zaman,
Məgər raket – kaman oldu?
"Qırat",
 "Dürat"
 İndi nədir?
Ekzotika, eksponat!
Dövrümüzdə nə deməkdir
Kral, ya da kraliça?
Öz əvvəlki hökmündəmi bu gün yenə
Britaniyada kraliça?
Kraliça Yelizaveta
Yelləndikcə Arasında göyün, yerin,
Nəfəs alır havasıyla
Ötüb keçən təmtəraqlı əsrlərin.
O bəyənəm
Asfalt üstə quş tək süzən maşınları,
Göydə gəzən maşınları.
İstəyir ki,
 əsrin dəli sürətini unuda o,
Keçən əsrin duyğulara sığal çəkən
Ahənginə dəm tuta o.
Karetada seyrə çıxır,
 At saxlayır.

O, dünənin ölüsünü kəfənləmək əvəzinə
 Sabahının körpəsi tək qundaqlayır.
 Öz kökünə qayıtmaqla güman edir
 Öz əsrini qabaqlayır.
 Ekzotika vurğunudur
 Kraliça Yelizaveta.
 Səyahətə çıxan zaman
 qamçı vurmaz o hər ata!
 Meyil salıb Qarabağdan
 Töhfə kimi gətirilən
 Kəhər ata!
 "Zaman" yatmır ipə, sapa,
 Dirək olub kişnərtisi yerə, göyə.
 Nə qamçıya boyun əyir,
 nə hədəyə.
 O gəmirir cilovunu,
 Kraliça seyr eləyir gəndən onu,
 Ayaqları eşir yeri,
 Yaxın qoymur həndəvərə mehtərləri.
 Nə etməli?
 Gəlir bir-bir
 cıldırılarda ad qazanan,
 rekord vuran minicilər.
 Nə faydası,
 O ram olmur.
 Kraliça aram olmur,
 Qəzəblənir:
 – Britaniyada yoxmu məgər birçə kişi,

Ram eyləyə bu qızmışı?
 Kraliça yana-yana baxır ona –
 Ceyran kimi duruşuna,
 Hirslə yeri eşməsinə,
 Heyran qalır kişnəyəndə gur səsinə.
 At duyur ki,
 Gözəlliyi heyran qoyub
 Maddım-maddım baxanları,
 Neçə-neçə yarışlardan
 Qələbəylə çıxanları.
 Belə heyran baxışlardan
 O iyrənir,
 İstəyir ki, belindəki
 Onun ceyran hüsnünə yox,
 Qaçışına,
 yürüşünə heyran qala.
 İstəyir ki, ayağının altındakı
 Böyüdüyü torpaq olsun.
 İstəyir ki, belindəki
 Yarışlarda nəmər alan jokey deyil,
 Vuruşlarda zəfər çalan igid olsun!
 İstəyir ki, yüyənini gəmirəndə
 Cilovunu çəkib yığan igid olsun.
 İstəyir ki, sahibi də
 Atılmaya bəldən-elə.
 Kişnəyəndə sahibi də
 Kişnərtiyə cavab verə
 Koroğlunun nərəsilə.
 O, belində kraliça qəbzəsi yox,

Vuruş istər, hünər istər.
O, belində dişi aslan –
Həcər istər.
Günlər keçdi, aylar ötdü,
Qarabağın köhləninə
Qışda kişmiş,
Yazda yaşıl ot verdilər.
Səhər-səhər
Çəmənlərdə gəzdirdilər,
O yemədi,
o içmədi.
Qızıl yüyən laqqıldadı çənəsində,
Dolandıqca yad torpağın sinəsində
Arıqladı o günbəgün.
Xiffətini çəkirdi at
Şahbulağın,
Cıdır düzün.
Ürəyində
Sarı dağdan enən daşın səsi dindi,
Gözlərində
Daşaltının ağ suları gilələndi.
O dözmədi, yox, dözmədi,
Bu xiffətdə çox hikmət var.
Yad iqlimə dözə bilməz
Öz-özünü tanıyanlar!

SATQINLIQ

Səhl-Sumbat – xalq qəhrəmanı
Babəki düşmən əlinə verən.
Sata bildin nəyi nəyə, kimi kimə?
Tək olsaydın, heç adını tutmaz idim,
Mikrob kimi ələnmişən tariximə.

Babəklərin sinəsilə yol açdığı
Zirvələrə çatmaq üçün,
Dərə keçdik, təpə aşdıq.
Bu yollarda
Neçə-neçə həmzələrlə,
Sumbatlarla qarşılaşdıq.

Satqınların hiyləsindən
Neçə kərə tarix endi
Zirvələrdən dərələrə.
Bu hiyləgər xəyanətlər
Tariximin neçə-neçə
Varağını ləkələdi,
qaraladı.
Bir ölkəni yaraladı,
Neçə yerə paraladı.

Mənə açıq düşmən deyən
Bir düşmənin
İçi də bir, çölü də bir.
İçindəki nifrətini
Üzündə də o gizlətmir.

Niyə qorxum bu düşməndən?
Bu meydanda ya o, ya mən!
O düşməndən qorxuram ki,
İçindəki zülmətini,
Qəzəbini, nifrətini
Üzündəki gülüş ilə örtə bilər!
Səhl-Sumbat!
Yollarıma diyirlədin
Xəyanətin ilk daşını
Üzündəki gülüş ilə.
Sən axıtdın
Bir ölkənin gözyaşını.
Bu gülüşlə
Xəyanətin zəhərinə bal qatmısan
Bu gülüşlə anamızı ağlatmısan.

Sən həmişə yanımızda hərlənirsən,
Sağımızda Səhl-Sumbat,
Solumuzda Səhl-Sumbat.
Can atırıq zirvələrə –

Yolumuzda Səhl-Sumbat.
O Sumbatdan törəyənin
Soyu-Sumbat, huyu-Sumbat.
Dili – mənim,
Əli – qənim.
Qazır mənə quyu Sumbat!

Gah quzeydən, gah güneydən
Baş qaldıran yel kimisən.
Namərdliyin yol yoldaşı,
Kişiliyin qənimisən.

Yüz qızıla, bir "sağ ol"a
Sata bildin kişiləri,
Özün söylə,
Aldıqların satdığına dəyərdimi?
Aldığına arzuların göyərdimi?

Qızıl getdi, "sağ ol" itdi,
Özün öldün, –
Xəyanətin tariximin kürəyində
Damğa kimi durur ancaq.
Gücünə bax,
Əsrimizə çatdı səsi.
Satılanın böyüklüyü,
Satqınlığın dərəcəsi!

Düşdü gələn əsrlərə
Xəyanətin boz kölgəsi.
Neçə-neçə Səhl-Sumbat
Baş qaldırdı o kölgədən,
Səsi gəldi o ölkədən,
bu ölkədən.

Səhl-Sumbat,
Dünən maskan gülüş idi,
Bu gün nədir?
Gəliri də, çıxarı da,
Mayası da,
Maskası da bilməkdir,
bilməkdir!
Səni çox da qınamıram
Satqınlığı vaxtın özü
hünər saydı.
Məgər satan olardımı
Əgər alan olmasaydı?!

HƏM OĞUL, HƏM ATA

Hamı adilikdən qalxıb ucalmaq,
Hamı bu millətə ağsaqqal olmaq,
Hamı bu ölkəyə gətirmək deyil,
Hamı istəyini almaq istəyir.
Fərmanı yerinə yetirmək deyil,
Ölkəyə fərmanlar vermək istəyir.
“Məndən ağıllısı tapılmaz” – deyir.

Masa hərisləri nə yaman çoxdur,
Hanı bu Vətəni düşünən ürək?
Millətin adından danışan çoxdur,
Millətin dərdinə alışan gərək.
Görünmür bu yolda nə əvvəl, nə son.
Gün kimi bəllidir: yeddi milyonun
Dərdini köksündə yaşatmayan kəs
Bu boyda millətə baş ola bilməz.

Özümüz yanırıq öz dərdimizə,
Dünyanın qulağı kar olmuş bizə.
Bizim haqqımızı boğur siyasət,
Haqqı sübut edən şahidimiz yox.
Sıfıra dönübdür başsız bu millət,
Sıfırlar önündə vahidimiz yox!
Kimisə yendirən, kimisə yenən,
Ürəyi piylənən, beyni piylənən,

Vicdanı piylənən yekəqarınlar
Dərdini nə bilsin bu ac millətin,
Adicə insafa möhtac millətin.
Xalq üçün yananlar qapı dalında,
Xalqı talayanlar cah-calalında.
Halımız, günümüz çətin, çox çətin!
Nəyi gözləyirik? Bütün millətin
Ürəyi nəbzində döyünən kəsi,
Özüylə, dostuyla, tayfasıyla yox,
Böyük millətiylə öyünən kəsi
Tanıyan var isə göstərsin bizə,
Gəlsin rəhbər olsuri millətimizə.

Millət Qarabağda qırılan zaman
Oğlunun toyunda çalıb-oynayan
Adamdan millətə baş ola bilməz,
Bu xalqın özündən ağır yükünü
Çəkən arabaya qoşula bilməz.

Xalqın yanğısına alovlanmayan,
Cəbhədə can verən şəhid əsgəri
Özünə doğmaca övlad sanmayan
Necə ola bilər xalqın rəhbəri?

Bu Vətən mənimdir, bu Vətən sənin
Səngərdə əsgərə dəyən güllənin
Ağrısı qəlbində göynəməyən kəs
Bu boyda millətə baş ola bilməz.
Millətçün yananı göstərin mənə,

İnanım mən onun böyüklüyünə.
Elə bil ilişib zaman zamanda
Nə ilə bitəcək bu dərdin sonu?
Şuşada, Şellidə, Kərkicahanda
Atılan topların gurultusunu
Bakıda evində eşitməyən kəs
Vallah, bu millətə baş ola bilməz.

Yel əsdi, tərpendi, dindi məmləkət,
Kompasız gəmidir indi məmləkət,
Hara getdiyini özü də bilmir.
Lövbər ilişmişdi, zaman açsa da,
Bir addım irəli o gedə bilmir.
Sükançı göstərin indi siz mənə,
Gəlsin, dalğaları o, yara bilsin,
Verib sinəsini ləpə döyənə
Gəmini irəli apara bilsin.
Bir oğul göstərin indi siz mənə
Millətə həm ata, həm oğul olsun.
Çox gördük xalqını qul edənləri,
Eləsi gəlsin ki, xalqa qul olsun.
Elə bir namizəd göstərin mənə
Dolanım başına, dönüm gözüne.

ƏGƏR QORUNMAZSA İSTİQLALIMIZ

Qəribə zamanda yaşadığ, oğul,
Bilmədik maskayla üzün fərqlini.
Vallah, seçilmədi hiylədən ağıl,
Bilmədik əyrilə düzün fərqlini.

Yaşadıq birtəhər, yazdıq birtəhər,
Zaman bizim üçün müstəbid oldu.
Dil – açar olmadı, ağla gələnlər
Dildə kilidləndi, dil – kilid oldu.
Ağlın dediyini demədi dillər,
Bizi bağışlasın gələn nəsillər.

İzlədi hamını qorxu, təhlükə
Haqqın, ədalətin öldü anası.
Oldu başdan-başa o boyda ölkə
Məhkum millətlərin həbsxanası.
“Bərabər olmalı, – dedilər – hamı”,
Yasa döndərdilər toyu, bayramı.

Bərabər tutuldu od-alov suya –
Yaxşılar yamana, oğru doğruya.
Hər şey alt-üst oldu, qarışdı aləm,
Bağının barını el dərəmmədi.
Varlığını yoxsula döndərən qələm
Yoxsulu varlıya döndərəmmədi.

Hər şey öz əksilə yerbəyer oldu,
Hamı yoxsulluqda bərabər oldu.
Tapdandı əzmimiz, şəxsiyyətimiz,
Mənlik sürgün oldu, yad oldu bizə.
Nə simamız qaldı, nə sifətimiz,
Hamımız bənzədik bir-birimizə.

Yalan zurnasına oynadı ölkə,
Yalan əqidəyə, mərama döndü.
Sinəmiz altmda ürək yerinə
Yalan dilə gəldi, yalan döyündü.

Hələ torpağa da yalan əkdilər,
Yalan əkilmişdi, yalan dərilədi.
Dünyaya dəmirdən pərdə çəkdilər
Millət əsarəti səadət bildi.

Qaranın üzündə bəzən ağ ləkə!
Vaxtın ələyində hər şey ələndi.
Qəribə aləmdir, qalib bir ölkə¹
Məğlub etdiyinə əl açır indi.

Azadlıq, səadət haqqımdır mənim,
Allah çox görməsin bu haqqı bizə.
İstiqlal yolunda qurbanlar verib
Axır yetişmişik istəyimizə.

¹ Rusiyanın Almaniyadan yardım dilənməsinə işarədir.

İplər qırılsa da, bilmirəm hələ
İpin ucundakı o qarmaq nədir.
Uzaqdan qurulur bizə min tələ,
Şeytanın barmağı evimizdədir.

Ey xırda millətlər, ayıq olun siz
Hələ çalxalanır bulanıq dəniz.
Verdiyi vədini tez unudan var,
Bulanıq sulara balıq tutan var.

Girib qılığına, alıb könlünü
Saçı sığallayıb başı vuran var,
Atı torbasıyla vuruşduran var.
Xırda millətləri "ayır, buyurla"
Bir-birinin üstə salıxdıran var.

Odlu nöqtələrdə səngiyən odu
Püfləyib təzədən alıxdıran var.
Çıxsa da əlindən xalqlar, ölkələr
Ölməyib o iblis, o Şeytan hələ.
Hələ ümid verir ona bəlkələr,
Düşməyib amirlik taxtından hələ.

Üç yüz il dünyaya qan udduran taxt
Çürüyüb, sahibi inana bilmir.
Ondan üz döndərib bu dövrən, bu vaxt
Bu böyük gerçəyi o qana bilmir.

Həqiqət, ədalət məhkəməsinə
Qol çəkir, qolundan utana bilmir.
Tərgitmək istəmir köhnə vərdişi,
Anlaya bilmir ki, qırılıb dişi.

Kiçik balıqları üyüdə bilməz,
Daha köhnə yolla o gedə bilməz,
Yoğrulub İblisin mayası kindən,
İblis ləzzət alır öz pisliyindən.

Ölüm anında da əl çəkən deyil,
O öz vərdişindən – iblisliyindən.
İndi ki belədir... Nə deyim artıq?!
Budur durumumuz, budur halımız;
Bizi məhv eləyər arxayınçılıq,
Əgər qorunmazsa istiqlalımız!

TƏZƏDƏN YARATSIN YARADAN BİZİ

Yalan mamırlanıb ürəyimizdə
Haram maya tutub çörəyimizdə.
Yalana inandıq, doğrunu dandıq,
Yalandan nə bezdik, nə də utandıq.
Həqiqət qovuldu həyatımızdan,
Yalan bazarında satıldı vicdan.
Xəyanət gözüylə baxdıq hər şeyə,
Təpədən dırnağa döndük hiyləyə.
Hiylə zəhərindən o qədər içdik,
İndi yalan axır damarımızdan.
Sirat körpüsündən kələklə keçdik,
Dönmək istəmədik öz karımızdan.

Zamanın şər ilə söz birliyindən,
Haqqın zor əlində əsirliyindən
Qəlbimiz o qədər yaralanıb ki,
Hiylələr o qədər haqqı danıb ki,
Kələyi ağıldan seçə bilmirik,
Gerçəyi nağıldan seçə bilmirik.
O qədər əyriylə çulğalaşmışıq,
O qədər dolaşıq yollar aşmışıq
İndi hamar yoldan keçə bilmirik.

Tamam unudulub əcdaddan gələn
Gözəl xislətimiz, təbiətimiz,
Bu gün özümüzə yad olmuşuq biz.
Kiminsə dərdinə alışıb yanmaq,
Kiməsə əl tutmaq ar gəlir bizə.
Kimisə aldatmaq, nəyisə danmaq
Elə bil çevrilib xislətimizə.
Gözümüz önündə haqq ölən zaman
Fəryad qopardıq mı?
Yox, susan olduq!
Biz ömür qazanıb susmağımızdan
Amma insanlığı uduzan olduq.

Bu gün üzümüzə qabarır zaman,
Biz necə keçmiş bu gündən danaq?
Biz indi dünənin çirkablarından
Necə təmizləmək, necə paklanaq?

Fikrimiz o qədər hədələnilib ki,
Ruhumuz o qədər zədələnilib ki,
Anlaya bilmirik astar nə, üz nə
İndi baxammırıq düzün gözüne.

Yalan mamır tutub ürəyimizdə
Bu qalın mamırdan arınmaq çətin!
Günün damğası var kürəyimizdə,
Damğa bizimlədir çox illər, yaqın.

Könlümü gəmirən fikirlərimi
Dünən öldürmüşəm bir cəllad kimi.
Mən kiməm?

Ağlının kəsilən dili!
Mən fikir qatili, əməl qatili!
Bu gün ədalətli bir insan kimi
O qatil ömrümü ömür sayımmı?
Özümün özümə xəyanətimi
Bu gün mən özümə bağışlayımmı?

Tərsinə yaşadığ bir qanş ömrü
Hələ sağım solda, solum sağdadır.
Dünənki günlərin köləlik möhrü
Hələ ruhumuzda yaşamaqdadır.

Necə təmizləyək dünən kirlənən
Bu gün saflıq uman ürəyimizi?
Haqqa çətin gələr haqqından dönən,
Təzədən yaratsın yaradan bizi!

ÜMİDƏ HEYKƏL QOYUN

Ürək yaşar həmişə
Ümidlə qol-boyun.
Ümid yaşadar bizi,
Ümidə heykəl qoyun.
Ümid necə xoşqılıq,
Ümid necə işvəkar.
O – bütün qıfllara
Düşən sirli bir açar.

Tək olsam, həmsöhbətim,
Cüt olsam, həmkarımdır.
Ac olsam, o – çörəyim,
Lüt olsam, paltarımdır.

Ümiddir dərdimizin
Sinəsini dağlayan.
Ümiddir bu günümü,
Sabahıma bağlayan.

Bizim min-min arzumuz
Hər vaxt bizdən öndədir.
Puç olan dilək belə
Ümid yedəyindədir.

Ümid bizdən çox yaşar,
O, nə əvvəl, nə sondur.
Ümidin ömrü, vallah,
Ömrümüzdən uzundur.

Ümidlə bir olanda
Həyat bizə bal dadır.
O aldadıb yaşadır,
O yaşadıb aldadır.

Heykəl qoyun ümidə
Tərk etməz bir an bizi.
Arzuya qanad verib
Odur yaşadan bizi.

Qana-qana aldanaq,
Budur həyat, budur haqq!
Yaşaya bilərikmi
Əgər biz aldanmasaq?

VƏTƏN MARŞI

Ey Vətən oğlu, düşün, bil ki, sənindir bu Vətən,
Sabahın, həm bu günün, həm dünənindir bu Vətən.

Sənin öz dövlətin, öz millətin, öz cəddin var
Vətən uğrunda ölənlər ölümündən doğular.

Biz Vətən məcnunu, el aşiqi, sülh əsgəriyik
Biz Vətən naminə ölsək, dirilərdən diriyyik.

Mənim öz ulduzumu bağrına basmış hilalım,
Dedi öndər: "Yönü bayraqdakı üç rəngdən alım".

Sən bu gül bayrağım altında məramınca yaşa,
Qoyma düşmən nəfəsindən ona çirkab bulaşa.

Sənin öz bayrağının kölgəsi cənnətdi sənə,
Günəş hər gün doğur ancaq içimizdən Vətənə.

Bizim iqbalımızı yazdı qılıncın kəsəri,
Bizi biz etdi Dədəm Qorqud oğuznamələri.

Ey Azərbaycanımız, türkün oğuzlar Vətəni,
Ər oğullar, ər igidlər, kişi – qızlar Vətəni,

Sənin haqqındır azadlıq, sənin eşqindir iman,
Tapınar haqqa və insanlığa haqqdan doğulan.

Bəşərin dərini öz dərdi bilib millətimiz.
Bizim öz niyyətimizdən doğub hürriyyətimiz.

OXUMA, BÜLBÜL

Bu bahar oxuma, bülbül, sən Allah.
Zülmətdir, yoluna şam tutanın yox.
Şuşan ağlar qaldı, köçdü el-oba
Şirin cəh-cəhinə dəm tutanın yox.

Sən Cıdır düzündə cəh-cəh vuranda
Qədir hay verərdi sənə bir anda.
İndi bu dağlardan didərgin olduq,
İndi bu dağların Qədirləri yox.
Elsiz dağ da susar, bulaq da dinməz,
Qədirsiz Şuşada qədrin bilinməz.

Bu bahar oxuma, bülbül, sən Allah.
Daşaltı çayının kəsilib səsi,
Bizsiz o kükrəmən, o coşa bilməz.
Vallah, inanmıram, bülbül nəğməsi,
Hayastan dilinə uyuşa bilməz.
Oxuma, oxuma, bülbül, sən Allah.

Açma xanbülbul, açma, sən bu il,
Görürsən, bu bahar bizimçün deyil.
Axı, Əhmədlərin, Məhəmmədlərin
Qanıyla sulanmış çiçəklər bu il.

Ötdü günlərimiz ahlı-amanlı,
Sənin hikmətini o əliqanlı
Çöllərin gədəsi anlaya bilməz,
O yerlər bizimçün darıxmırmı bəs?

Bizsiz Şuşamızda nələr baş verir?
Allah bizə ümid, ona aş verir.
Çiçək kimi zərif, su kimi şaqraq,
Muğam kimi kövrək, anam Qarabağ,
Nəğməli qəlbinlə söylə, sən bu gün
Cəllad tapdağına bəs necə dözdün?
Qoy bəhər verməsin bu il bu torpaq,
Düşmən məzarına o dönsün ancaq!

Bizim oylağımız o qəlbi dağlar,
Muğam pıçıldayan ayna bulaqlar,
Daşaltı çayının daş dələn səsi,
Şuşa qalasının "Ərim gəldi"si,
Dərin dərələrin daşqın selləri,
Natəvan şeirinin "qərənfilləri",
O sal qayadakı bülbül nəvası,
Nəvvabın, Xudunun yurdu-yuvası,
Nal tökən dağların dar keçidləri,
Şuşanın kaşından göy məscidləri,
Yarış meydanları, cıdır düzləri,
Ulu Pənah xanın ayaq izləri
Görən, bizim üçün darıxmırmı bəs?

Boz qarğa bülbülə tay ola bilməz.
Yaxşı ki, ayağı yoxdur onların,
Onlar da bizimtək, yoxsa qaçardı.
Onda bu gün kimi gələcəkdə də
Zülmə, haqsızlığa haqq əl açardı.
Bu ilki bahardan bizə nə?

vallah,
Gəlsə də, bu bahar bizimçün deyil.
Oxuma, oxuma, bülbül, sən Allah,
Açma, xarıbülbül, açma, sən bu il.

UTANIRAM

Şəhidlərin, qaçqınların
Üstümüzdə min ahı var.
Çatdığımız bu nöqtədə
Hamımızın günahı var.

Düşmənimiz arxalandı
Silahına, öz gücünə.
Zora təslim olan torpaq
Qaytarılmaz söz gücünə.

Əldən getdi yurd-yuvamız,
Necə dözdük bu dərdə biz?
Qaytarmaqçın haqqımızı
Əl açmayaq namərdə biz.

Düzü budur:

Bu dünyada
Gücün varsa, sözün haqdır.
Gücün yoxsa, son əlacın
Xəcalətdir, utanmaqdır.

Bir zamanlar neçə-neçə döyüşlərdən
Qalib çıxan qalalara baxdıqca mən
Keçmişimlə indim durur yan-yanaşı.
Keçmişimdən bu günümə

Yağır indi töhmət daşı.
Alışırım için-için,
Sual qopur ürəyimdən:
Neçin, neçin?

Babaların ucaltdığı
Bizim qalib
Qalalardan utanıram.
Çadırlarda donan körpə
Balalardan utanıram.
Bu torpağı qorumağı
Özümüzə borc bilmədik.
Vətən getdi,
vətəndaşlıq
Zirvəsinə yüksəlmədik, –
utanıram ...

Vətən getdi, şeir yazdıq:
“Sən mənimsən, ana Vətən”.
Vətən getdi, nitq söylədik
Uca-uca kürsülərdən,
utanıram.

Vətən getdi, el talandı,
Didişirik biz hələ də.
Biz iqtidar uğrunda
Döyüşlərdən

Usanmadıq bir gilə də,
utanıram.
Söz altında yatammırdıq,
Diz altında yatan olduq.
Dədələrin qazancını
Nəfsimizə satan olduq.
Yurdu satmaq hesabına
Arzumuza çatan olduq,
utanıram.

Səbrimizin dolub-daşan
kasasından,
Şəhidlərin alınmamış
qisasından,
Onların qan bahasından,
Bu millətin qəhrəmanlıq
Dühasından utanıram.

Biz hələ də çalxanırdıq
Əsr keçdi, durulmadıq.
Kütləyik, bu çək-çevirdə
Ələnib millət olmadıq,
utanıram.

Qəbirlərin baş daşını oğurlayan,
Yaşamaqçün ölü soyan
Gədələrin özümüzdən

Olduğuna utanıram.
Bu millətin acı-doğru,
toxu-oğru.
Aclarınə acıyıram,
Toxlarından utanıram.

Ölün varsa, vay halına!
Arxa çevir düzlüyünə,
amalina!
Bir qəbirlik yer almaqçün
Ətək-ətək rüşvət gərək!
Haqq evinə gedəndən də
Haqq istəyən
Şərəfsizə nə deyim mən?
Ölüm-ucuz, həyat-baha,
İndi ölüm,
Yaşamaqdan min qat baha!
O da haqdır, bu da haqdır.
Mənim kimi binəvanın
Son əlacı utanmaqdır.

Yarəb, necə millətədi bu?
Başdan-başa zillətədi bu.
Öz-özünə qənimdi bu.
Hər nə isə mənimdi bu,
Əsrlik qan düşməninə
Deyə bilmir son sözünü,
Amma qırır öz-özünü,
utanıram.

Cırtan boyda Çeçenistan
Dəvə boyda Rusiyaya dərs verəli
Onu şöhrət məqamından endirəli
Mən özümü necə varsa,
Elə görüb utanıram.
İndi çeçen qeyrətindən
Dərs götürüb utanıram.

Bu ölkənin sərvətini
O satalı, bu satalı,
Vətən olub hərrac malı,
utanıram.
Çadırlarda el qırılır,
Toylardasa pul cırılır,
utanıram.

Özgəsinin qoltuğunda
yuva qurmuş,
Özgəsinin fitvasıyla
Öz xalqına tələ qurmuş,
Özgəsinin əli üstə
İqtidara can atan kəs
Bu millətə əsl oğul ola bilməz.

Bizimkidir o namərd də.
Buna dözmür, mən yanıram.
Satqına yox, satqınlığa utanıram.
Elə bildik, bu bəlalər
Allah yazan qədər imiş.

Bizim Vətən sevgimiz də
Utanmağa qədər imiş.
Bu torpağı qorumağı
Özümüzə borc bilmədik.
Vətən getdi,
vətəndaşlıq
Zirvəsinə yüksəlmədik.
Heç olmasa bu gerçəyə
biz inanaq.
Sonuncumuz qalanadək
Ya vuruşaq, ya utanaq!

ŞƏHİD ANASI

İçindən alışıb o, yana-yana
Müskül diləyini gətirir dilə,
Məmurun önündə əyilir ana:
- Şəhid anasıyam, mənə rəhm elə!
"Şəhid anasıyam!" – zənn edir ana
Dərdin çarəsidir bu iki kəlmə.
Əslində, millətin bağrından keçən
Qılınc yarasıdır bu iki kəlmə.
- Şəhid anasıyam, eşidin məni...
O susdu, dayandı, gözləri doldu.
Könüllər dağlayan iki kəlməni
Bağlı qapılara açar bildi o.

O, hələ bilmir ki, açar bildiyi
Düşmür kilidlənmiş daş ürəklərə.
Bəsdir təsəlliyyə könül verdiyi,
Döyür qapıları o, nahaq yerə.
- Şəhid anasıyam! – Naləyə bir bax!
Bu nalə bir qəlbi yumşaltmır ancaq.
Biz niyə həmişə özgəyanlıyıq
Amma özümüzə soyuqqanlıyıq?

Bu iki kəlmənin mətləbi nəydi?
Duymayıb, həm ona, həm sözə qıydıq.
- Şəhid anasıyam, – deməməliydi,

Biz onu gözündən oxumalıydıq.
– Şəhid anasıyam!

Onun fəryadı
Məlum həqiqəti kölgələndirir,
“Ana” dediyimiz o böyük adı
Analıq taxtından yerə endirir –
Biz niyə bu qədər soyuqqanlıyıq?
Şəhidi şəhidlik mərtəbəsindən
Endirir ananın giley-güzarı.
Bizdən kömək uman dərddli səsindən
Alışb yanmazmı şəhid məzarı?
Ana qapılarda dilənir bu gün,
Oğul şəhid olmuş, yoxsa bununçün?

ATATÜRK

Atatürkün atası! Adi cəfakeş bir ata,
Öz kiçik külfətinin cövrünü çəkmiş bir ata,
Bir böyük millətə ancaq ata əkmiş bir ata!
Atatürkün anası! Adi bir insan, bir ana.
Zaman ötdükcə nədən səcdə qılır hər kəs ona?
Bir böyük millətə bir gün ata doğmuş o ana.
Atatürkün sinəsi, yurdun alınmaz qalası!
Atatürk millətinin həm atası, həm balası!
Nədir arzum, diləyim tanrıdan imanla bu gün?
Talanın, bağrına dağlar çəkilən xalqım üçün:
Yeni fikrin küləyindən qoca millət darana,
Bizi birləşdirəcək bir Atatürküm yarana!

MƏN TÜRKƏM

Sən bizi aldatdın illərdən bəri,
Mən çərxi-fələkdən dərs götürmüşəm.
Özgə anasından süd əmənləri,
Özgə qulluğunda duran görmüşəm.

Bəsdir dözdüyümüz ölumdən betər,
Köhnə bazardakı o köhnə nırxa.
Milləti yüz yerə caladın, yetər,
Yüz arxın suyunu qatma bir arxa.

Əslimi, nəslimi tanıyıram mən,
Qarışıq deyiləm, özümdən hürkəm.
Sən kimsən, sən nəsen, özün bilərsən,
Mən ilk qaynağımdan türk oğlu türkəm!

Sübutdur, dəlildir, ağlın qibləsi,
Dəyişə bilərsən adımı ancaq.
Canım çıxanadək qəlbimin səsi,
"Türkəm" – gerçəyini pıçıldayacaq.

BİR ÖMÜR YUXU

Bu gecə yuxuda gördüm, ölmüşəm
Nəfəsim tənqiyib...

Amma bu aləm
Yüzillik, minillik vərdisindədir,
Hər kəs öz yolunda, öz işindədir.

Gəlir qulağıma qəhqəhə səsi,
Hardasa uzaqdan bir quş nəğməsi.
Odur, bax, mələyir çöldə bir quzu,
Axır bulaqdan da şırhaşır su.

Heç nə dəyişməyib evdə yerini
Dolabda kitablar, güldanda çiçək.
Açıq pəncərənin pərdələrini
Gah sağa, gah sola oynadır külək.

Gördüm, mənə baxır şəklim divardan,
Dedim, nağıl imiş arzu da, kam da.
Dedim, bir fərq varmı, görəsən, bu an
İndi o şəkillə mənim aramda?

Mən ölü, o cansız... kənar otaqdan
Gəldi nəvələrin şən-şatır səsi.
Gördüm, mənə baxır masam bucaqdan,
Neyləyim? Üstümdə ölüm kölgəsi...

Bir səs qulağıma gəlmişdi haqdan,
Ölümü görmüşdüm o vaxt elə bil.
Mənim ürəyimə danmışdı çoxdan:
Ən böyük qismətim ölümdür bu il.

Unutmaq istədim ölümü bir an
Gördüm, bacarmıram, əl hara çatır?
Mənim ölümümlə, gördüm, dünyadan
Heç nə əskilməyib, həmənin dünyadır.

Yaman dəyişkəndir dünyanın rəngi
İnsanı ağıladan bəzən ağıldır.
Böyük səfehlikdir, düşünəsən ki,
Dünyanın varlığı sənə bağlıdır.

Qışqırdım, içimdə boğuldu səsim,
Səslərin içində yox oldu səsim.
Hamının dərдинə mən ortağ oldum,
Hamının dərдинi saldım qəlbimə.
Bu gün mən ölmüşəm, mənim yoxluğum
Heç kəsin vecinə deyilmiş, demə.

Yalanmış bu dünya, dedim, ağ yalan!
Təzə bir şeirimi bitirəcəkdim.
Masamın üstündə yarımçıq qalan
Yazıma boylamb, qəfil ah çəkdim.

Ayıldım yuxudan... dedim ki, çoxu
Nədənsə, öncədən ölümü duymuş.
Yox, yuxu deyilmiş gördüyüm yuxu,
Mənim yaşadığım ömür yuxuymuş.

YALAN BAZARI

Bu yalan bazarında mətah yaman ucuzdur
Aldığımız da sözdür, satdığımız da sözdür.
Sözün ləyaqətinə, mənasına varmadan,
Utanıb qızarmadan
Qıpırmızı yalanı bülbül kimi ötürsən,
Riya dəyirmanında sən yalan üyüdürsən.
Özün bilirsən bunu,
Mən də yaxşı bilirəm
Səndən eşitdiyimin ağ yalan olduğunu.
Bilirəm, sən borclusan
Bu yalan alverində həqiqəti danmağa.
Abrının macalı yox, qızarıb utanmağa.

Amma mən də borcluyam sən yalanlarını
Doğru, gerçək sanmağa –
Aldadıb aldanmağa.
Məndə qulaq, səndə dil, –
Səndə qulaq, məndə dil,
Sən məni, mən də səni aldadırıq müttəsil.
Qulağımız, dilimiz bu yalan bazarında
Satın alır cənnəti.
Hər mətahın qiyməti
Bəlli olur dünəndən.
Aldadıb aldanırıq,

Bu minvalla razıyıq
Sən məndən – mən də səndən.
Gerçək elə daşlanır,
Yalansa gecə-gündüz
O qədər alqışlanır
Ayırd edə bilmirik
Gerçək harda qurtarır,
Yalan hardan başlanır.
Yalan sərxoşluğunda
Elə xumarlanmışıq,
Çaylağı yol, gülü kol,
Qaranı ağ sanmışıq.
Yalan – həqiqətlərə istədiyi ölçüdə
Paltar biçən dərzimiz.
Yalan – həyat tərzimiz.
Gerçək – üzü qaradır.
O, gərək yalanların
Kölgəsində dolana.
Cəza – həqiqətdir,
Cəza düşmür yalana.

GEÇƏLƏR – PƏNAH YERİM

Səhərlərim – boyasız, gündüzlərim – qorxusuz
Gecələrim – narahat, gecələrim – yuxusuz.
Baş-başıyıq sübhə tək mənimlə fikirlərim,
Gecələrə açılır gizli-gizli sirlərim.

İndi mən qısılmışam gecələrin qoynuna
Boylanıram içimdə gah əvvələ, gah sona.
Gecələr – sığnaq yerim, gecələr – pənah yerim,
Gecələr bir-birilə döyüşən fikirlərim.

İnanardı ağıl da öz içimin səsinə
Şirin xəyallarımın yumşaq mütəkkəsinə
Baş qoyardım bir zaman
Xəyalı gerçək kimi yaşayırdım bir zaman.

İndi qurban verməyə hazıram bir yad kimi
Min-min səhərlərimi, min-min gündüzlərimi
Bir anlıq sükutuma, bir yuxusuz gecəmə.
Qəm sükuta dəm tutur, gecələr sükut qəmə.

Allahın bal yuxusu mənə haram gecələr
Sürünürəm gündüzlər, yaşayıram gecələr.
Anam deyirdi: "Oğul, sən gecə doğulmusan
Bəlkə, buna görə də gecəquşu olmusan".

Mən təpədən dırnağa indi səbrəm, dözüməm,
Çoxluğumda başqası, təkliyimdə özüməm.
Verdiyin tənhalığı geri götürmə, Allah,
Gecəmlə həsb-halı mənə çox görmə, Allah.

Mənim mənə ən yaxın sirdaşımdır gecələr,
İçimə damcılayan gözyaşımıdır gecələr.
Gecələr sığnaq yerim, gecələr pənah yerim,
Səhərlər açılarda qapanır kirpiklərim.
Öyrəndim gecələrdən Qaranlıq içində mən
Ulduz-ulduz yanmağı,
Özümə qapanmağı, içimə boylanmağı.

Gecələrin sahibi, gündüzlərin quluyam,
Mən gündüzlər adiyəm, gecəlersə uluyam.
Gecələr çiçəklənir söz gülşənim, söz bağım
Gecələrin şahıyam, yoxdur mənim ortağım.

HƏR ŞƏKİLDƏ BİR ANIM...

*Qələm yoldaşım
Yusif Səmədoğluna*

Hərdən töküb önümə
Köhnə şəkillərimi,
Mən yadıma salıram
O ötən illərimi.
Bu şəkillər...
Şəkillər köhnə xatirələrin
min nəğməli səsidir.
Yaşadığım anların
Kağızlar üzərində
əks olan kölgəsidir.
Şəkillər yığın-yığın,
Şəkillər dəstə-dəstə;
Hər şəkildə bir anım
Əbədilik yaşayır
Cansız bir kağız üstə.
Yaşamışam o anı,
O an çıxıb əlimdən;
O anda keçirdiyim
Həyəcanı, duyğunu
Yaşamaram bir də mən.
Siz ey ötən illərdən

Mənə xatirə qalan
Cansız dövlətim, varım –
Kağız parçalarında
Donub qalan anlarım!
Siz üstünü toz basan
Nəgməsiz bir simsiniz,
Mənim zahirimsiniz...
O anda yaşadığım
 hissim,
 duygum,
 düşüncəm,
Bura əks olunmamış –
Kağız üstə qonmamış.
Bax, bu şəkil:
Əlimdə
 bir dəstə gül tutmuşam;
Sanki qaya başından
Yerə baxan bir quşam.
On il əvvəl çəkilmiş
Bu şəkilə baxanda,
O vaxtkı duyğularım
Yada düşür bir anda.
O duyğuma gülürəm,
O arzuma gülürəm.
Duyğular başqalaşmış,
Arzular başqalaşmış.
O zamandan bu yana
Çox sıldırım dağları,

Qayaları aşmışam.
Arzular başqalaşmış,
Mən də başqalaşmışam.
O şəkildə gördüyün
Əli çiçəkli oğlan –
Sadə ürəkli oğlan
 mənəmmi?..
Ah, dəyişir axı, insan
 dəmbədəm.
Doğrusu, o, həm mənəm,
Həm də ki, mən deyiləm.
Bu şəkillər,
 şəkillər...
Köhnə xatirələrin
Min nəğməli səsidir.
Yaşadığım anların
Kağızlar üzərində
Həkk olan kölgəsidir.

BARMAQLAR

Barmaqlar, barmaqlar!
Nə qədər işiniz, əməliniz var!
Kitab yazırsınız, ot çalırırsınız,
Calaq vurursunuz, bağ salırırsınız.
Siz çırtma da çalıb gah için-için
Məsum bir körpəni güldürürsünüz.
Çəkib tətini gah da tufəngin
Yaxşı bir insanı öldürürsünüz.

Barmaqlar pul sayır, çiçək də dərir,
Barmaqlar can verir kamana, tara.
Barmaqlar...

barmaqlar yol da göstərir
Nəbələd yollarda yol azanlara.

Barmaqlar qaldırır ən ağır yük də,
Barmaqlar can verir daşa, torpağa.
Ürəyin elçisi qızıl üzük də,
Barmağa taxılır, bəli, barmağa.

Mümkünmü,
mümkünmü saymaq, büsbütün
Nələrə qadirdir barmaqlar görən?
Bizim əsrimizdə barmaqlar üçün
Yaranıb təzə bir vəzifə deyən...
Bir kiçik düyməni basmaq! Bu nədir?

Basdısı, bu dünya bir viranədir.
Məhv etmək bəşəri, ərzi, hər şeyi,
Bir anda dünyanı alt-üst eyləmək!
İşə bax! Bu boyda ərzin taleyi, –
Bir kiçik barmağa bənd imiş, demək!

İnsan idrakının yaratdıqları
İnsan idrakının hədəsindədir.
Gəlin, ay insanlar, birləşək daha,
Dünyanın taleyi məndə, səndədir.

Nələr görməmişdir bu qara torpaq,
Yenicə sağalır sinə dağları.
Bizim birliyimiz kəsəcək ancaq
Düyməyə uzanan o barmaqları.

QALİLEY

Dedi: – Yer fırlanır... inanmadılar.
Onlar ona güldü, o da onlara.
Dedi: – Həqiqətə şübhənizmi var?
Dedilər: – Haqq deyən çəkilir dara.

O dedi: – Fırlanır, fırlanacaq yer,
Buna gülsəniz də, gülməsəniz də.
Yerdən dərs götürüb ölənə qədər
Məgər fırlanmırıq həyatda biz də?..

“Fırlanır” – Sözüylə o müdrik insan
Qırdı mövhumatın sərt buzlarını.
Əqlin baltasıyla vurdu başından,
Sındırdı öküzün buynuzlarını.

Milyon il dedilər: – Qaşqa öküzlə
Çatıbdır şöhrətə, şərəfə dünya.
Dedi: – Yer fırlanır... ancaq bu sözlə
Tanıdı özünü ilk dəfə dünya!

Qaliley “fırlanır” – deyəndən bəri,
Ucaldı, göylərdən yerlərə baxdı.
Hər cürə uydurma əfsanələri,
Əqlin alovunda yandırdı, yaxdı.

Yer fırlanır, – deyə o çəkdi fəryad,
Sözünün gücünü özü də bildi.
Elə bil, bir anlıq susub kainat,
Bu iki kəlməyə qulaq kəsildi.

Dedi: – Yer fırlanır – qarışdı aləm
Yer durdu, fırlandı məscid, kəlisə,
Dedi: – Yer fırlanır, elə bil bu dəm
Təzədən çəkildi çarmıxa İsa...

Dedi: – Öz hökmümə inanıram mən,
Gərək dəyişilə dünyanın adı.
Dedi: – Yer fırlanır!... Bu iki sözdən
Papanın başında göy guruladı.

Dedi: – Yer fırlanır... Bu ikicə söz,
Min bir sual düzdü “İncil”in üstə.
Papa qəzəblənib – Dağ basarıq biz –
Dedi, – bunu deyən o dilin üstə.

Divana çəkдилər alimi dərhal,
Dünyanı düşündü, eşqini andı.
Böyük Cordanonu yandıran tonqal,
Gözünün önündə gəlib dayandı.

Müqəddəs kitaba əl basıb həməni
Dedi: – Şəkkim yoxdur, bu kitab haqdır.
Ancaq düzü budur; deməsəm də mən,
Yer elə fırlanır, fırlanacaqdır!

Qəlbə bax, eşqə bax!..

Qorxub ölumdən,
O öz məsləkindən geri dönmədi. –
Həyatın naminə sürünməyəm, mən,
Məsləkin naminə ölərəm, – dedi.

Bəşər tarixində bəlalı insan,
İki qütb önündə çox dayanıbdır.
Haqdan yapışanlar keçib həyatdan,
Həyatdan qopmayan haqqı danıbdır.

Bu hünər önündə baş əyirəm mən.
Ötən zamanlarla fikrim öpüşdü.
Ölüm ayağında “Ənəl-həqq!” – deyən
Mənim Nəsimim də yadıma düşdü.

Qaliley! Hələlik kəşfin bir yana!
Onun qiymətini alimlər bilər.
Sən haqdan dönmədin həyat naminə,
Bundadır böyüklük, bundadır hünər!

QORXU

Mənim sol əlimdə yanıq yeri var,
O, mənə töhfədir körpəliyimdən.
Odun odluğundan xəbərsiz vaxtlar,
Əlimi manqalda yandırmışam mən.

Mənə “cız!” – dedilər,
Ancaq qorxmadım.
Əlimi yandırıb tanıdım odu.
Mənim həyat ilə ilk tanışlığım,
Əlimi yandıran oddan başladı.

Oxşadı gözümlü hələ uşaqkən
Ocağın al-əlvan alovu, közü.
Dünyaya gələli, bilmirəm nədən,
Nəyə vurulduqsa, yandırdı bizi...

Mən oddan qorxmadım yanana qədər;
Mən qorxu bilmədim qanana qədər.

Elə ki, yandım
Odlə oynamaqdan qorxdum, dayandım.
Başlandı qorxu –
Başlandı ehtiyat –
Başlandı həyat...

BAŞ

Amerika alimi R. Vayt
meymunun beynini bədəndən ayrı
uzun müddət yaşada bilir.
Bu məsələ ilə əlaqədar
beynin köçürülməsi problemi üzrə
dünya filosofları arasında
böyük mübahisələr gedir.

Qərībā aləmdir... zamanəmizdə
İdrak təbiətlə yarışa girmiş...
Böyrək də,
 ürək də,
 qulaq da,
 göz də
Bədəndən-bədənə köçürülərmiş...

Bir maşın sahibi gərək olanda
Sınan hissələri alır dükandan.
Deyirəm, insanın əzaları da
Aptekdə satıldı bəlkə bir zaman.

Azmıdır insanın məgər dərd-səri?
Bu da bəşər üçün təzə təhlükə!
Hazır fikirləri, düşüncələri
Başlara doldurub satdılar bəlkə?

Böyrəyi, ürəyi dəyişmək asan.
Bəs başı?

Bu yerdə bir qədər dayan!
Hər şeyi dəyişir, axı, baş, beyin.
Baş özü, başları necə dəyişsin?

İnsanın adına, şərəf-şanına,
Deyirəm, gəlməzmi bundan bir ləkə?
Bir nadan güvənib öz imkanına
Dahinin başına göz dikdi bəlkə?

Ey həkim, gücünə inansan da sən
Dahinin beyninə qan sızdı birdən.
Cahil də qəzaya düşdü həməən gün.
Cahilin başını öz bədənindən
Ayırdıq dahini yaşatmaq üçün!
Nə deyək?

Kim öldü?

Dahi, ya cahil?

Hansına yas tutsun qohum, qardaşı?
Dirilən kim oldu?

Bu ki, sirr deyil,
Dahinin bədəni, cahilin başı.
Dahi, yaşayacaq bir nadan kimi...
Kimi aldadırıq burda, biz kimi?
Cahilin başıyla, düşüncəsilə
Yaşayan o dahi, yenə dahimi?

Hanı o əvvəlki əqidə, məslək?
Əgər fikri yoxsa, özü sağmıdır?
Yaşamaq xətrinə fikri dəyişmək –
Məsləki dəyişmək yaşamaqındır?..

DANYERİ

*Son zamanlar ABŞ-da "Başqa cür düşüncələr" in
adı "qara siyahıya" düşür. Bu siyahıya düşənlərdən
biri də məşhur fizik, "Xalqlar arasında sülhü
möhkəmlətmək üçün" beynəlxalq Lenin və Nobel
mükafatları laureatı Laynus Polinqdir.*

(qazetlərdən)

Mənim fikrim, sənin fikrin, onun fikri...
Bu nə demək?
Bir ölkənin milyon-milyon vətəndaşı
Başqa-başqa düşünərsə
Bəs hökumət nəyə gərək?
Biz hamımız eyni fikrin bir səsiyik.
Laynus dedi: – Yox, yox, məgər
Biz hamımız eyni rəngli
İnkubator cücəsiyik?
Yoxmu mənim öz varlığım,
öz nəfəsim?
Axı, nəçin boğulmalı
mənim sözüm, mənim səsim?!
Susdurdular dərhal onu –
"Haqq" adından haqq oğlunu.
"FBR" in düzəltdiyi
Müdhiş qara siyahıya

Artırıldı bir nəfər də.
Adlar deyil,
düşüncələr yanıb susdu.
Susub yandı o dəftərdə.
Hökumətlər cərgəsində
Öz yerin var.
Hidrogenin, atomun var.
Tankların var, topların var.
Nələrin var,
Nələrin var?!
Qüdrətini, qüvvətini
Ağır-ağır silahlara sən vermisən
Bəs eyləsə, niyə qorxdun?
Qorxun nədir – bilirmisən?
Ürəyinin ortasından
Bir səs dedi: haqqa sığın!
Sənin qorxun – haqsızlığın!
Atomunla, raketinlə
Sən elə zənn eləmə ki,
Hakimisən yerin, göyün.
Boş havadır səsin, küyün.
Silahlara arxalanan
sənin gücün – zəifliyin,
acizliyin, gücsüzlüyün.
Haqqın uzun ipinə bax,
o yumaqda əməllərin
düyün-düyün...
Heç xəbərin yox özündən.

Yarpaqları sol tərəfə
əyən külək sağdan əsir.
Onu soldan axtarma sən.
Orda, burda sən özünü
çox öyürsən,
Əslindəsə,
Sən qorxudan uçunursan,
üşüyürsən.
Qorxmadığın bir məmləkət de,
varmı heç?
Belə qanlı silahları olan ölkə
qorxarmı heç?
Sən qorxursan dünən, bu gün.
Min hidrogen bombasından
qorxuludur sənin üçün
qanan bir baş, yanan ürək!
Sən atomdan qorxmamısan
Bir fikirdən, düşüncədən
qorxduğuntək!
Bu boy alan həqiqətdən,
Həqiqəti rəzalətdən
Öz gözüylə
gördüyünü boş nağıldan
Seçə bilən, bir ağıldan,
niyə qorxdun? –
Bilmirəm mən!
Əgər o, bir böhtançısı, yalançısı,
Niyə onun dediyini

Məmləkətdən gizlədirsən?
 Niyə onu həbs edirsən?
 Milyon-milyon qoşunun var.
 O isə tək.
 Niyə qorxdun?
 Təkbaşına Laynus sənə neyləyəcək?
 Dəhşətlidir "qara dəftər" –
 Qananların, haqq oduna
 yananların siyahısı!
 Başlarını yerə dikib
 Qoyun kimi otlayanlar –
 Əsarəti hürr sayanlar,
 Bu Vətənin hər neməti,
 sizə ehsan!
 Ey Vətənçün alışanlar,
 Susmayanlar,
 danışanlar,
 Qismətiniz ölüm, zindan!
 Atomun var, raketin var,
 Sən qorxursan.
 Bu qorxunun ağırlığı
 Sənin haqsız işlərinin
 Çəkisidir, dəyəridir.
 Üfüqdəki al rəngə bax,
 Dan yeridir, Dan yeridir!

QOCALAR

Çənə əl üstündə, əl çomaq üstə
 Qocalar əyləşir tin başlarında.
 Sənə bayatılı, könül şikəstə,
 Ömür varaqlanır yaddaşlarında.

 Yaşlılar köç edib, cavanlar işdə
 Tək-tənha oturmaq son əlacları.
 Həyatın amansız yalqızlığında
 Tuttur əllərindən əl ağacları.

 Yumub gözlərini düşünür onlar.
 Durur göz önündə ötən zamanlar.
 Yerdə çuxur açır çomağın ucu,
 Sonuncu həddinə dirənib ömür.
 Dünyadan aldığı, dünyaya borcu
 Nəymiş? Düşüncənin sonu görünür.

 Çomağın ucuna dikib gözünü,
 Onlar saatlarla oturur belə.
 Fikir bir gəmi ki, bilinmir yönü,
 Çırpınır, çıxammır ancaq sahilə.

 Onlar düşündükcə boşalar, dolar.
 Birdən düyün düşər fikrin əvvəli.
 Doqqazlar başında bizim qocalar
 Düşüncə heykəli, fikir heykəli!

Əvvəllər deyərdim, onlar bu qədər
Bekarca oturub darıxmır məgər?
Kitab oxuyardım darıxmamaqçün
Onların yerinə olsaydım əgər.

Bir qalın kitabmış hər ömür, demə,
Oxumaq istəsən, yum gözlərini.
Bekar deyilmişlər...

Ürəklərində
Onlar oxuyurmuş öz-özlərini.

CAVAB

İranda Azərbaycan xalqının
milli varlığını danan, xalqımızı farslardan
dönmə hesab edən "alimlər" peyda olub.
Bunlardan biri də
milliyyətə azərbaycanlı olan Yəhya Zəkadır.

Özgə qapısına daş atan – azğın,
Sən özgə daşını özünə atdın.
Özgəyə qənimi çox eşitmişik,
Özünə qənimi sənmi yaratdın?

Nədir bu böhtanlar, bu uydurmalar?
Fitnə kökündədir çaldığın bu saz.
Siyasət fitnə könülsüz, naçar
Zaman oynasa da, tarix oynamaz.

Zamanın süzgəci narından narın,
Keçirir hər sözü neçə ələkdən.
Özünə qalacaq uydurmaların,
Gördünmü zir-zibil keçə ələkdən?

Mən yaxşı bilirəm məqsədin nədir,
Uydurma tarixin məramı nəymiş.
Nəsimi, Füzuli, Xətai, Sabir
Səncə, Firdovsinin yetimlərimiş.

Sənin şanın hanı, şərəfin hanı?
Əyilmə özgəyə öz mənzilində.
Nənən bayatını, anan laylanı
Niyə çağırmadı bəs fars dilində?

Altay dağlarını baban aşanda,
Ağan bu cürəti heç danmamışdı.
Qorqud öz dilində nəğmə qoşanda
Sədinin qəzəli yaranmamışdı.

Tarixlər yaradıb tarixdən qədim
Bu xalqın qılıncı – bu xalqın sözü.
Bəs necə oldu ki, ey dönük alim,
Biz olduq özgənin tör-töküntüsü?

Cırtdan nağlını danışdı nənən,
Bu nağıl qanana ibrətdir bu gün.
Divə əyilmədi Cırtdan... Amma sən
Qarğa qabağında sərçəyə döndün.

Ey sözündən əmin, özündən razı,
Yalanı söylədin kimin adından?
Ananın laylası, atanın sazi,
Babanın ocağı çıxdı yadından?

Anan duasında dedi: “Ya Allah,
Balamın həmişə üzü ağ olsun.
Elə yaşasın ki, el ona pənah,
O da el-obaya bir dayaq olsun”.

Dayaq olmalıykən öz elinə sən,
Elin kürəyində bir bıçaq oldun.
Sən igid olmalı, ər olmalıykən,
Özgənin əlində oyuncaq oldun.

Bu halda sən kimsən, nəçisən, düşün,
Xalqının başmda özgə yumruğu!
Ömrünü-gününü qoltuqda sürdün,
Səni isitdimi özgə qoltuğu?

Su töküb özgənin dəyirmanına,
Özün inandınmı öz yalanına?
Çəkdiyin boyalar pozuldu yenə,
Yağanda zamanın gur yağışları.
Tarix sillə kimi çəkdi üzünə
Özgədən aldığı o alqışları.

Özgənin şoruna sən qaymaq deyib,
Demə öz südünə bulama, Yəhya,
Sən bu gün tüpürüb öz boşqabına,
Özgə boşqabını yalama, Yəhya!

De, hardan öyrəndin sən bu oyunu?
Qamış tapılmadı ölçəm boyunu.
Sən öz bostanının kəsib suyunu,
Özgə bostanını sulama, Yəhya.

Onsuz da özgəyə sən yadsan, oyan,
Canını versən də boyatsan, oyan.
Sən onun əlində alətsən, oyan,
Özünü özgəyə calama, Yəhya!

Ağan hökm elədi... haqq bildin onu,
Yerinə yetirdin hər buyruğunu.
Söyüb öz dədəni, sən quyruğunu
Özgənin önündə bulama, Yəhya!

Sən ki, inanansan Allaha, dinə,
Bəs bu nə lotuluq, bəs bu nə fitnə?
Sən öz çirkabına, üfunətinə
Gəl, bu boyda xalqı bulama, Yəhya!

Qatma yad mayası sən öz nehrənə,
Söymə təndirinə, söymə təhnənə.
Özgə məhləsindən sən öz məhlənə
Belə cani-ildən ulama, Yəhya!

OXUCU MƏKTUBU

Məktublar alıram oxuculardan,
Məktublar nur dolu, təşəkkür dolu.
Bir bələdçi olub mənə çox zaman,
Göstərir haqq yolu, doğru-düz yolu.

Oxucu məktubu!
Şirindən şirin
Könlümə dayaqdır onun hər biri.
Dedi bu məktublar tənqidçilərin
Deyə bilmədiyi çox mətləbləri.

Oxucu məktubu!
Möhtacam mən də
Sənin könül açan sözünə hər gün.
Bəzən öz-özümdən şübhələnəndə,
İnamsız qəlbimdə inama döndün.

Oxucu məktubu!
Düşünənlərin
Könül hıçqırığı, ürək nidası!
Yazdığım nəğmənin, yazdığım şeirin
Bir müddət sonrakı əks-sədası!

Səndən ey oxucum, çox bilmirəm mən,
Məqsədim deyildir ders vermək sənə.
Məqsədim – qəlbimdə alışan oddan
Atəş çiləməkdir sənin qəlbina.

Həqiqət naminə yaşayanların
Qəlbində alışar, döyünər bu od.
Yoxu var, ayrını düz sayanların
Könlündə köz tutmaz, tez sönər bu od.

Bu od əmanətdir Nəsimilərdən,
Şairlər qoruyub yaşatmış onu.
Bu odun nuruyla hər xalq, hər vətən
Açmış həqiqətin, haqqın yolunu.

Bu odun istisi yaşatmış bizi,
Zülmətdən keçirmiş mənliyimizi.
Günəş alışmasa, gün doğmaz yəqin.
Həqiqət görünməz!

Həqiqət budur!
Bir xalqın sağlığı – şairlərinin
Alışb yandığı oda borcludur.

Şair – od qaynağı, şeir – güllədir.
Barıtsız şeirə şeir deyilməz.
Şairi olmayan bir xalq kütlədir,
Amalsız bir kütlə xalq ola bilməz.

Oxucu məktubu!
Düşünənlərin
Könül hıçqırığı, ürək nidası.
Yazdığım nəğmənin, qoşduğum şeirin,
Bir müddət sonrakı əks-sədası!

Mən tək, siz çoxsunuz... hər birinizə
cavab yazammıram...
Ancaq mən sizə
Borclu da qalmıram,
Ürək sözlərim
Kağızlar üstündə şırım-şırımdır.
Ünvanı siz olan mənim hər şeirim
Sizə göndərdiyim məktublarımdır.

VAXT

Uşaqlığım,
Gəncliyim,
Ahıllığım – eynimi?!
Yox, hər biri başqadır,
Bir-birinə yad kimi
Gələn qovur gedəni.
İnkar edir mən, mənı...
Ömrün hər pilləsində
başqalaşır təbimiz,
Dünyada məqsədımız,
dünyadan tələbimiz.
Vaxt mənı pərvanətək
başına dolandırır,
Dünən qanmadığımı
bu gün mənə qandırır.

Kim döşünə döyər ki,
Mən vahidəm, mən birəm!
Bircə bunu bilirəm:
mən güclüyəm, qadirəm.
gücsüzəm,
acizəm
təkcə vaxtın əlində.
Ömrün o sahilinə
əlın yetə bilməyir
Ömrün bu sahilində.

Hanı gözümün nuru,
Hanı qəlbimin qoru?
Kimdir udan, uduzan
zaman ilə arzusun
əbədi yarışında?!
Saçımın ağılığında,
alnımın qırışında
Zaman necə at çapır,
yüyəni öz əlində.
Oğulsansa, tap görək,
kimdir atın belində!

Mən öz azadlığıma
tanrı dedim, haqq dedim
Bir hökmə, bir fərmana
mən başımı əymədim.
Amma vaxtın dalınca
Ömrüm boyu qul kimi
necə sürünmüşəm mən,
Qolumdakı saatın quluna
dönmüşəm mən.

QANMAQ-QANMAMAQ

Bütün ömrüm boyu arılar kimi
Qəzetdən, kitabdan mən şirə çəkdim.
Bilməyə çalışdım bilmədiyimi,
Bunu bilmədim ki, mən bilməsəydim,
Nəyi uduzacaq, itirəcəydim?
Qazancım nə oldu, itirdiyim nə?
Qazancım dəyərimi itirdiyimə?

Qanmazın qandığı bir şey var ancaq:
Özünü hər yerdə düz, doğru saymaq!
O, elə bilir ki, səhv edə bilməz,
Bir müşkül önündə ağı yenilməz.
Onun əməlində olmaz bir "xəta",
Ondan ağıllısı yox bu dünyada.

Qandinsa... şübhələr və tərəddüdlər
Ömrünün peykinə dönəcək sənin.
Qandinsa... qəlbində dil açan kədər
Əzmini, eşqini yenəcək sənin.

Qananlar uduzur batıb dərində,
Qananlar uduzur şübhələrində –
Bağrıma çəkilən qanma dağından.
Qanmazlar qazanır qanmadığından.

Qandığca... özümlə durdum üz-üzə

O da mən,

Bu da mən.

Kimə haqq verim?

Möcüzə içində başqa möcüzə.

Nə hakim bəllidir, nə də müttəhim.

Kaş, qanmayaydım ...

Özümlə üz-üzə dayanmayaydım.

VİCDAN XƏSTƏSİYİK

*"A vicdan əzabım, üsyan əzabım,
öldürmə məni".*

Musa Yaqub

Musa, vicdandanmı əlhəzardasan.
Bu ovqat necə də mənə tanışdır.
Bizim qəlbimizi ağrıdan vicdan
Umulan kəsləri ağrıtmamışdır.

Dünya – bir bilməcə, dünya – bir təzad,
Arifin dərdi çox, bir qəmxarı yox.
İxtiyar sahibi – vicdandan azad,
Vicdan sahibinin ixtiyarı yox.

Qənimi olsa da əyri, düzlərin,
Doğruluq dərşini keçmə oğruya.
Xalqı çalib-çapan qeyrətsizlərin
Vicdanı varmı ki, bir an ağrıya?

Millət öz dərşinə əsir oldusa,
Bizim qismətimiz izzirab, ələm.
Mən də sənə kimi, əzizim Musa,
Vicdan əzabından xəstə düşmüşəm.

Vətən qarşısında bilək bir kərə
Hamının danılmaz haqqı, borcu var.
Millətin düşdüyü bu zillətlərə
Mən də günahkaram, sən də günahkar.

Gah olur gördüyüm bu zillətləri,
Şahidi olduğum müsibətləri
Görmək istəməyib gözümlü yumdum,
Onun əlacını özgədən umdum.

Mümkünmü?... Deyincə, qaraldı qanım,
Məni ilan kimi sancdı vicdanım.
Vicdanın səşindən dəng oluram mən,
Ağrılar içində qovruluram mən.

"Əlimdən nə gələr?", deyincə, ağrı
Azalır, ağlım da haqq verir mənə.
Gözümü yumduğum haqsızlıqları
Vicdanısa, birəbir göstərir mənə.
Vicdan saldı məni, bax, belə dərşə
Mən ondan qaçanda qaçdım özümdən.
İçimdə başlanan çəkişmələrdə
Gizlən-qaç oynadım vicdanımla mən.

Vicdan yaxşı seçir əyridən düzü
Yaxşıdan yamanı, dostdan düşməni.
O qovdu, mən qaçdım, itidir gözü
Harda gizləndimsə, o tapdı məni.
Vicdanım zamana uymur ki, uymur,

Məni yaşamağa qoymur ki, qoymur.
Bizim içimizi belə göynədən,
Bizi əldən salıb, bizi qəhr edən,
Haqqın öz səsidir, haqqın öz səsi
Vidən xəstəsiyik, vidən xəstəsi.

Gözümüz önündə haqq çiləklənir
Haqqın qəbri üstə nəhaq diklənir.
Bağırdıq: – Dayanın, haqq divanı var
Gördük, eşitmədi kimsə bu səsi.
Hələ üstümüzdə çirkəb atdılar
Olduq bu millətin “xain bəndəsi”.

İllər gəlib keçdi, ömür gödəldi,
Baharı gözlədik, təqvimlə gəldi.
Təqvim baharını neyləyirik biz?
Könül bağçamızı basdı ot, alaq.
Ömrümüz boyunca gözlədiyimiz
Səadət gülləri açmadı ancaq.

Zülmün məhvərinə dolanır zaman
Göydəki buludlar insan ahıdır.
Göydə aramasın Allahı insan,
Hər kəsin vidanı öz Allahıdır.

Ay Musa, özünü yorma boş yerə,
İş ki belə gedir, nə gerçək, nə haqq?
Allahı qəlbində görməyənlərə
Vidən kəlməsini necə anladaq?

NAĞİL – HƏYAT

Anam olsan belə, ay anam, xeyli,
Səndən gileyliyəm, səndən gileyli...
Sən duymaq düşünmək öyrətdin mənə,
Duyub-düşünməkdən azad olaydım.
Danışmaq öyrətdin sən öz körpənə
Nola, mən anadan lal doğulaydım.

Dilini bir ilə öyrəndim... nəhaq!..
Öz dilim özümə kəsilib yağı.
Bütün ömrüm boyu çalışdım, ancaq
Öyrənə bilmədim danışmamağı...

Başına bələdir mənim öz dilim,
Dənizəm – üzümə durub sahilim.
Yerimək öyrətdin tutub əlimdən,
Dolaşdım aranı, dolaşdım dağı.
Balana yerimək öyrədincə sən,
Gərək öyrədəydin yıxılmamağı...

Fikirlər yığılır beynimdə qat-qat,
Cavablar – qorxulu, suallar – yasaq.
Həyatı qanana ögeydir həyat,
Onu qanmayana doğmadır ancaq.

Məni incidirlər bəzən qəsd ilə,
Ertəsi hər şeyi unuduram mən.
Girəvə düşəndə zalıma belə
Zülm edib, kam almaq gəlmir əlimdən.

Ana, quduzlaşır həyat, ilbəl,
Dalayır puç olan ümidlərimi.
Niyə isti deyil, mehriban deyil
Bu amansız həyat qucağın kimi?..

Hardasan, ay ana, bir gəl, mən yenə
Bəlalı başımı qoyum dizinə.
Mənə nağıl danış, dayansın anlar,
Görüm, nağıldakı o qəhrəmanlar
Cütbaşlı divləri nə təhər yıxır,
Nə təhər gizlənib, tilsimdən çıxır.

Bir danış, hardadır, görüm, səadət?
Bizim yurdumuza o niyə gəlməz?
Danış, danış görüm, Məlik Məhəmməd
Zülmətdən işığa necə çıxdı bəs?

Danışma ay anam, danışma, kiri,
Beynimə batmayır bu əfsanələr.
Divlər görmüşəm ki, nağıl divləri,
Onların yanında toyuğa bənzər.

Nadanlar görmüşəm, öz yolundakı
Dikə eniş deyir, düzə dik deyir.
Tülkülər görmüşəm, öz qolundakı
Dəmir zəncirlərə bilərzik deyir.

Atasını söyən, yada baş əyən
Rəhbərlər görmüşəm, qəddar, amansız.
Tikana gül deyən, gülə kol deyən
Qarılar görmüşəm dinsiz, imansız.

Quldurlar görmüşəm, özgə yer deyil,
Yurdunu talayıb asudə yatmış.
Tacirlər görmüşəm, simuzər deyil
“Malades” sözünə Vətəni satmış.

Dünyanı biləndən, duyandan bəri
Mənim gözlərimdən düşüb həyat da.
Nağılda gördüyüm qorxunc şeyləri,
Həyatda görmüşəm, anam, həyatda.

MÜSAVAT

Zülmətlə savaşlarda zəfər çaldığı gündən,
Qəlblərdə azadlıq odu yandırdı Müsavat.
Ulduz və hilal eylə ki, üç rəngə qovuşdu,
Boz qurdu könüllərdə oyandırdı Müsavat.

Meydan oxudu qan çiləyən dövrəyə qarşı,
Hər zalıma, hər nadana, hər hədyana qarşı,
Tüğyan elədi eyləki zülm insana qarşı,
Öz həddini zalımlara qandırdı Müsavat.

İlhamını almış o, Vətən adlı gözəldən,
İman suyunu, çünki o içmişdi düz əldən.
Xalq naminə haqq adlı vuruşlarda əzəldən
Ön cərgədə hər tilsimi sındırdı Müsavat.

Öndər dedi: – İstiqbal üçün dağ aşalım biz,
İstiqbal, istiqbal daim qoşalım biz,
Bir türk kimi islamlaşa, çağdaşlaşalım biz
Amalına bir xalqı inandırdı Müsavat.

Amalı təmiz, məqsədi aydın, üzü ağdır,
Ən ali məramında qərəzlərdən uzaqdır.
Tarix şüuru – xalqımı millət yapacaqdır
Haqdan dönəni haqqa tapındırdı Müsavat.

Düzlük şuarı daima çarpışdı yalanla,
Torpaqdan alıb qüdrəti, kökləndi zamanla.
Cənnət edəcək amala dönmüş bir imanla
Ünvanı Azərbaycan olan yurdu Müsavat.

BAŞQASININ YASINDA

Dərindir, qorxuludur sakit axan lal sular.
Bir kəlmənin içində bəzən neçə söz yatır.
Adi gözlə görünməz orda yatan duyğular,
Çözələsən, görərsən kül altında köz yatır.

İçimi göstərmədim cahil tutan güzgüyə,
Üzdə gülüb, içimdə müşkülümə ağladım.
Millətimin dərini ünvanlayıb Özgəyə,
Başqasının yasında öz ölümə ağladım.

GƏLİR

Tarımə çəkilməş simə bənzə sən!
Titrə bir yarpağın titrəməsindən.
Bil, dənizdə coşan suyun səsinə
Xəzri gəlir, yoxsa gilavar gəlir.

Bir az sıxlaşanda göydə buludlar,
Yavaşca titrəşir yerdə göy otlar.
Onlar da bilir ki, havada çən var,
Sabah yağış gəlir, sabah qar gəlir.

Müəssər deyildir hər kəsə ancaq
Ürəkdən keçəni gözdən oxumaq.
Qaranquşdan qabaq, torpaqdan qabaq
Gərək biləsən ki, ilk bahar gəlir.

Qəlbim götürməyir bəri-bəzəyi
Çətindir yamamaq sınımış ürəyi.
Özün dərk edəsən gərək hər şeyi
Səni başa salmaq mənə ar gəlir.

Baxışdan söz götür, söz anla sözdən,
Həssas ol, sevgilim, ömrün boyu sən.
Əgər sevirənsə, ayaq səsimdən
Gərək biləsən ki, Bəxtiyar gəlir.

QISQANIRAM MƏN

O çalır, nəğmənin hər xalında sən,
Qəlbini, ruhunu tapmısan deyən.
Unudub zamanı, vaxtı, məkanı
Xəyal dünyasında məclis qurmısan.
Səslərin oduna əridib canı,
Özünü nəğməyə qarışdırmısan.
Nəğmə aldı səni mənim əlimdən,
Səni, nəğməyə də qısqanıram mən.

Dayanıb güzgünün qabağında sən,
Pərişan saçına daraq çəkirsən.
Arzular, diləklər təmənnasıdır
Bu qoca dünyada hər kəsin, gülüm.
"Pərişanlıq zülfün öz qaydasıdır",
Halı pərişanlar neyləsin, gülüm?
Güzgü də zövq alır gözəlliyindən,
Səni güzgüyə də qısqanıram mən.

Ömrün yollarını inamla keçdim,
Axırda odlandı bağrımın başı.
Eşqin çeşməsindən bir damcı içdim,
Axdı sellər kimi gözümün yaşı.
Bu dərdə tablamaq müşkül olsa da,
Sevgisiz ürəyi daş sanıram mən.
Düşməsin araya gülüm, qan-qada,
Səni, özünə də qısqanıram mən,
Daim öz-özünün yanındasan sən,
Neyləsin həftədə bir yol görüşən?

SEVƏ BİLƏRİMSƏ...

Ancaq məhəbbətçün yaranmışam mən,
Alammar əlimdən bu haqqı kimsə.
Xoşbəxtəm, küsmərəm öz taleyimdən,
Əgər sevirəmsə...
sevilirəmsə...

Məhəbbət – amalım, arzularımdır,
Ona kainatım, cahanım deyim.
Mənim dövlətimdir, mənim varımdır
Bütün varlığım la sevə bilməyim.
Sevə bilirəmsə,
 əgər ürəkdən
Dünyanın ən gözəl adamıyam mən.

Səni sevirəmsə, sevirəm demək
Həyatı, dünyanı, yoxdur düşmənim...
Əgər sevirəmsə – qəlbim aynatək
Şəffafdır, həssasdır, kövrəkdir mənim...

**Bu könül aynama gülümsəyərək,
Göylər də, yerlər də əks olur həmən.
Sevirəm, sevirəm, sevirəm demək,
Bütöv bir aləməm, kainatam mən.**

Mən ki kainatam, aləməm, nə qəm,
Ayım da, Günüm də, Ulduzum da var.
Həm zülmət, həm də ki, aydınlıq gecəm,
Həm açıq, həm tutqun gündüzüm də var.

De məndən varlısı dünyada varmı?
Sevən də özünü yoxsul sanarmı?
Mənim öz eşqimin öz ulduzları
Çiləyir könlümə nur, qucaq-qucaq...
Axı, bu sərvəti, dövləti, varı
Məhəbbət bəxş edir insana ancaq.

Bəli, ilk insanla həmyaşam artıq,
Bilmirəm aydayam, ya gündəyəm mən.
Zamandan, məkandan çıxmışam artıq,
Dünyəvi aləmin fəvqündəyəm mən.
Öz böyük eşqimlə fəzadayam mən.

Məni endirməyin yerə, amandır.
Dünya çox kiçikdir məhəbbətimdən,
Hər arzum bir cahan, bir asimandır.
Verir arzularım göydə səs-səsə,
Deməyin yerdə uç, yer bəs deyilmi?
Yanan bir ürəyə, sevən bir kəsə
Asiman özü də qəfəs deyilmi?
Sevə bilirəmsə, əgər ürəkdən
Dünyanın ən yaxşı adamıyam mən!

TƏZƏDƏN

Bu şirin sevdaya düşəndən bəri
Neçə yol ayrıldıq bir-birimizdən.
Ayrılıq günləri, hicran günləri
Uzandı...

Ömrünə ömür aldı bizdən.
Biz ki, öyrənmişik hicrana artıq.
Cövrü yadda qalır, qəm unudulur.
Sevən könüllərçün, gülüm, uzaqlıq
Ən böyük, ən gözəl yaxınlıq olur.

Yağış dayandımı?

Qalın buluddan
Sıyrılib yenidən təzə gün doğur.
Hər uzun ayrılıq, hər qısa hicran
Səni mənim üçün təzədən doğur.
Ayrılıq dəmləri düşürkən yada
Təzədən sevirəm, təzədən səni.
Elə bilirəm ki, bu gen dünyada
İlk dəfə görürəm, gülüm, mən səni.

Ayrılıq günləri düzülür səfə,
Hər gün gözləyirik, hər gün bir günü,
Ayrı bir adamsan, gülüm, hər dəfə
Vüsəlın əvvəli, hicranın sonu.

Teleqraf kağızı... kiçik bir varaq
Alışan könlümə su səpir yenə.
Səndən ayrıldığım on gündür, ancaq
Milyon illərdir ki, həsrətəm sənə.

On gündə əzabla neçə-neçə min,
Dəqiqə, saniyə yola saldıq biz.
Bu uzun anların, dəqiqələrin
Hənsini yaşadıq bir-birimizsiz?

Sənin də yerinə danışaram mən,
Qoy olsun, qəlbimiz ayrı deyildir!
Biz iki olsa da vüsəl günləri,
Ayrılıq günləri bir oluruq, bir!

Həsrət, ürəyimdə qaladan möhkəm,
Hicran çöplərindən bir yuva qurmuş.
Sənin yanında da sənə həsrətəm,
Həsrət ayrılıqdan uzun olunmuş...

Görüş qışdan sonra gələn bahardır,
Ayrılıq, görüşlə bitir... tez olur.
Eh! Ona nə var ki, müddəti vardır,
Həsrətsə ölçüsüz, müddətsiz olur.

Bil, yaman gündə də, yaxşı gündə də,
İstəram qovuşam, mən yetəm sənə.
Gözüm gözlərinə dikiləndə də
Həsrətəm, həsrətəm, həsrətəm sənə!

ÖZÜNDƏN AYRILA BİLMƏYƏCƏKSƏN

Deyirsən, dərd oldu bizə eşqimiz,
Sarsıntı, üzüntü yetməzmi artıq?
Ürəkə nə qədər bir olsaq da biz
Həyat yollarında ayrılmalıyıq.

Ayrılməq! Söz asan, əməl çətindir,
Sevmək! Bu ki, sənin öz fitrətidir.
Necə ayırasan odu ürəkdən,
İstini ataşdən, ətri çiçəkdən?..

Mənim öz istəyim, mənim öz kamım –
Sənin öz istəyin, sənin öz kamın.
Sənin ad günündür mənim bayramım,
Mənim ad günündür sənin bayramın.
Biri-birimizçün doğulmuşuq biz.
Birdir hər eşqimiz, hər istəyimiz.

Hərdənbir darıxıb gəzməyə çıxsan,
Ayağını öpən göy otlar mənəm.
Başını qaldırıb göylərə baxsan,
Kövrəlib qaralan buludlar mənəm.

Demə ki, yanımcə nə hərlənirsən?..
Mehvərin başına gərək hərlənəm.
Bəzən səbəbsiz də kədərlənirsən,
Səbəbi axtarma, o səbəb mənəm!

Qəlbin çox ucalır, çox qanadlanır,
Ona zirvə mənəm,
Ona son mənəm.
Yata da bilmirsən uzun gecələr,
Gözlərindən qaçan o yuxun mənəm...

Hər kəsə tutmadın, axı, tən məni.
Sən də bu dünyada mənimçün təksən.
Sən qova bilərsən evindən məni,
Qəlbindən ki, qova bilməyəcəksən.
Sənin hər dəqiqən, hər anın mənəm,
Axı, adın mənəm, ünvanın mənəm.

Qapını üzümə bağlasan da sən,
Özündən ayrılma bilməyəcəksən...
Sən ki sən deyilsən, sən də bil, mənəm.
Yaşını çoxaldan, səni ucaldan,
Gün mənəm, Ay mənəm, Gülüm, il mənəm!..

UNUDAM GƏRƏK

Ayrıldıq... güc gəldi bizə hücumlar,
Ayrıldıq, usanıb tənədən, sözdən;
Bizdən razı qaldı yadlar, qohumlar,
Biz razı qalmadıq öz-özümüzdən.
Ayrıldıq... nəğməmiz qaldı yarımçıq,
Fikirlər pərişan, könüllər qırıq.
Ayrıldıq... de harda ləngidi zaman?
İndi nə sən sənsən, nə də mən mənəm.
Başımda tufanlar hayqırdığından,
Meyvəsi dəyməmiş tökülən mənəm.

Dağlara dırmanıb ardımca qoşdun,
Özgə buludlara qarışan mənəm.
Taleyn hökmüylə sən çox vuruşdun,
Bu ağır hökm ilə barışan mənəm.

Yandıran da mənəm, yaxılan da mən.
Döyən də, vuran da, yıxılan da mən!
Ayrıldıq... bilmədik, neçin, nədən biz?
Ayrıldıq... Ayrılmaq istəmədən biz.

Yoxdur ürəyimdə sənə qəzəb, kin,
Yadıma düşməyir bəd əməllərin.
Nifrətsiz ayrılıq ayrılıq deyil,
Nifrətsiz ayrılıq vüsaldan şirin...

Gülüm, sevə-sevə ayrılıq biz.
Ürək kökdən düşən tək simə bənzər,
Bizim gözü yaşlı, bədbəxt eşqimiz
Atalı-analı yetimə bənzər.
Deyirəm unudam səni mən gərək.
Mümkünmü? Arzuya əməl tən gərək!
Unuda bilməkçün səni, sevgilim,
Təzədən doğulam, təzədən gərək!

Nəğmə olub gecələr
Sənə layla çalaydım,
Dönüb yuxun olaydım.
Ayaqların altına
Sərəydim gül-çiçəkli
Çölü mən, çəmənə mən.
Nağıllar dünyasına
Aparaydım səni mən.
Çıxıb çərçivələrdən
Göylərə baş vuraydıq.
Vaxtı da donduraydıq.
Qanunlara od vurub
Sərhədləri qıraydıq.
Eşqimizin oduna
Dünyanı yandırardıq.
Biz məhəbbət ünvanlı
Təzə dünya quraydıq.
Səni hər an, hər saat
Görmək üçün, sevgilim,
Gecələr ay olaydım,
Gündüzlər gün olaydım.
Sənin gözəlliyindən
Səhər-axşam həzz alan
Dilsiz güzgün olaydım.
Güzgün olsaydım əgər,
Qəm yeməzdim yenə mən;
Səni, öz diləyimcə
Göstərərdim sənə mən.

MƏN ÜRƏK OĞRUSU

Alıb keçmişini,
 əvəzində mən
Əzablar bəxş etdim gələcəyinə.
Hissim xəcil qalıb öz əməlimdən
Sözüm də qurtanb...
 Nə deyim sənə?

Küləklər oynasır ürəkdə, canda,
Özümə düşməndir öz canım mənim.
Gözlərim ağlamır mən ağlayanda
Vicdanım ağlayır, vicdanım mənim.
Saz tutub içimdə qəm şikəstəsi,
Kədər bəstəsiyəm, vicdan xəstəsi.

Əllərim yapışb öz ətəyimdən.
Mən heç nə ummuram gələcəyimdən.
Dağı da dağılayır dağın öz dağı
Üzümə durubdur öz dərdim-sərim.
Bu günüm sabaha danlaq, göz dağı,
Sabahım – dünənə təəssüflərim.

Bu qədər peşmanlıq çəkəmməz, dayan,
Bir zərər daşını, zərər yükünü.
Qaytara bilməmiş geri, heç zaman
Axı, min təəssüf, bir ötən günü.

Sözüm – bu günümün çıxıran səsi,
Kədər bimarıyam, vicdan xəstəsi.
Alıb ürəyini, əvəzində mən
Sənə əzab verdim ürək dolusu.
Mən kiməm? Utanır dilim sözümdən.
Mən – ürək oğrusu, ömür oğrusu!

Etiraf asandır!

Mən hansı haqla
Qovmaq istəyirəm könlümdən səni?
Özüm öz eşqimi tapdalamaqla
Əlindən almışam gələcəyini...

Sənin sabahını kölgələndirən
Məğrur keçmişinin ləkəsiyəm mən...
Ney tutub içimdə qəm şikəstəsi,
Vicdan xəstəsiyəm, vicdan xəstəsi.

YAMAN DARIXMIŞAM

Yaman darıxmışam səninçün, yaman!
Mən əsir düşmüşəm öz istəyimə.
Nifrəti gizlətmək asandan asan,
Sevgini gizlətmək mahalmış, demə!

Haraylar yüksəlir könlüdən yenə,
Bu necə haraydı, bu necə haydı?
Öhdəmdən gələrdim...

Gözüm üzünə,
Qulağım səsinə darıxmasaydı...

Elə bil hər yerdən üzülüb əlim...
Mən azıb qalmışam qəm dərəsində.
Dirilib yaşanır sənli günlərim
Sənsiz günlərimin xatirəsində.

Yaman darıxmışam...

Bu nədir yenə
Ağlım sağa baxır, ürəyim sola.
Ürəyim dönübdür göy göyərçinə
Qonub sən gedəli sən gələn yola.

Yaman darıxmışam...

Hər axşamçağı

Arzumu günəşin telinə sardım.
Əlimdə olsaydı, mən darıxmağı
Zamana ən uzun ölçü sanardım.

Yuxuma gəlmişdin...
Qısıldıq küncə.
Danışdıq...
Yel əsdi...
Dağıldı dərd-qəm.
Kölgəyə dönmüşdüm,
Səni görünə
Sənin işığında yox oldu kölgəm.

* * *

Zülmətdə yanan, bərq vuran bir üzüyəm mən,
Könlümdə yatan bir kitabın ön sözüyəm mən.

Yox, açmamışam mən hələ öz könlümü aşkar,
Mən, mən deyiləm, bir ulu fikrin özüyəm mən.

Eşqim, muradım hər gözə, hər yerdə görünməz,
Qəlbimdə çatılmış ocağın tüstüsüyəm mən.

İçdin məni bağçanda, gülüm, bilmədin ancaq,
Yüz-yüz bulağın dağdakı büllur gözüyəm mən.

Həsrətləri, zülmətləri fikrimdə əritdim,
Min-min gecənin gec açılan gündüzüyəm mən.

Bəxtim mənim öz yarıma yar olsa, nə dərdim,
Söylərdim o vaxt, könlümün öz güzgüsüyəm mən.

* * *

Ustad Şəhriyara

Çəkdik, çəkirik biz ki, yüz ildən bəri həsrət
Döndərdi qaranlıqlara gündüzləri həsrət.

Ustad mənə şeirilə salam göndərə bildi,
Kim qoydu yanan gözlərə od gözləri həsrət?

“Bir xalqa ədalət!” – deyə divanə çağırırsın,
Ahlardan oyanmış yanan ulduzları həsrət.

Şeirindəki şimşəkdən od almış dəli könlüm,
Bir şimşəyə döndərdi zərif sözləri həsrət.

Sabir dedi: “Biqeyrət olur ağlayan insan”
Tarixdə zəbun etdi əməlsizləri həsrət.

Öz haqqına biganə olan bəxtiyar olmaz
Çapmış, talamış daima dilsizləri həsrət.

Həm qafiyədir adlarımız, Şəhriyar ustad,
İnsafını ayırsın bu qədər bizləri həsrət?

* * *

Mənzil uzaqda, yol dolaşlıq, ömrümüz qısa,
Məqsəd yəqindi, qəsdi dolaylarda çaşmasa.

Ağlımdan heç nə gözləmirəm, arzum hönkürər,
Hissin məramı dalğalanıb yolda coşmasa.

Getdikcə məqsədim niyə məndən uzaqlaşır?
Olmaz şirinliyi sənə, səndən o qaçmasa.

Yalnız məramdan aşmadı kar, bilmişəm bunu
Min-min mərama bir ulu eşqin qarışmasa...

Bəxtindən inci, vaxtını, ey Bəxtiyar, əgər,
Vaxtın əlindən almağa, vaxtın çatışmasa.

* * *

Yaranışdan bilirik, ömrə nəhayətdi ölüm,
Zamanın hökmü budur: Hər kəsə qismətdi ölüm.

Hələ dərk etməmişik, amma ölümdən o tayı,
Bizim idrakımıza gör necə sərhəddi ölüm.

Nə imiş hikməti dünyamızı tərk etməyin?
Ulular söylədi: torpaq ilə vəhdətdi ölüm.

Nə olarmış, görəsən, saxlaya bilsək zamanı?
Kim bilir, bəlkə də, insana bir hörmətdi ölüm.

Ölənin qəbrinə qan-yaş axıdıb ağlaşırıq,
Nə bilək, bəlkə, şərəf, bəlkə, fəzilətdi ölüm.

Bəşər ölməzsə, bu dünya təzələnərsə, qocalar,
Bütün insanlıq üçün bir əbədiyyətdi ölüm.

* * *

Sən mənim ruhumun aşkardakı öz timsalısan,
Sən humayundakı səslər selinin son xalısan.

Mənim iç dünyamı, çöl dünyamı görmək diləyən
Sənə baxsın, səni görsün, o da sənsən, bu da sən.

Ulu rəssam içimin şəklini çəkmək diləsə,
Səsinin şəklini çəksin, boya tapsın o səsə.

Sən bu dünyaya mənim heyvətimin heyvətiyə,
Yenidən heyvətə saldın nə qədər heyvəti sən.

* * *

Biz hər ikimiz birgə keçib dərd cığırından
Bir eşq yaratdıq, qanı məndən, canı səndən.

Dəryada duman var, gedirik, yol üzə durmuş,
Məchul yeli məndən, ağaran yelkəni səndən.

Gəl, gəl ki, dəyirman daşı tək fırlanalım biz,
Eşqin başına, sel-suyu məndən, dəni səndən.

Bir odda bişib, qaynaq olub canına canım,
Ölmək də ayırmaz səni məndən, məni səndən.

Eşqin səni insan elədi, eşq yolunda
Neylim ki "mənəmlik" ayırıb insanı səndən.

* * *

Min qibləyə baş qoydum, o vaxt şəndi bu könlüm,
Bir qiblədə qəm təxtinə milləndi bu könlüm.

Qibləm də sən oldun, səni mən tapmadan əvvəl,
Min bir budağın üstə veyilləndi bu könlüm.

Məcrasını hər gün dəyişən sel idi bir vaxt,
Könlümdə bu gün gör necə gölləndi bu könlüm.

Yüz-yüz qapı döydüm, məni heç kəs tanımazdı,
Bir ünvana qondum, necə bəlləndi bu könlüm.

Əvvəl canıma qan dağıdan adi ürəkdi,
Vallah, səni sevməklə könülləndi bu könlüm.

Heç bilmədik, ey dost, necə dünyadı, bu dünya,
Şirnikdiyimiz arzudu, sevdadı bu dünya.

Uyduq, yaşadıq, qəm daşdıq, anlamadıq heç,
Əslində həqiqətmi, ya rəyadı bu dünya.

Dəm çağları qaqqıldaşırıq, "ah, nə gözəldir",
Qəm çağları söylər bizə bicadı bu dünya.

Yalnız sona çatdıqda ömür, biz bunu qandıq:
Başdan-başa çarpışmadı, qovğadı bu dünya.

Ələnib keçmişəm artıq mən ələkdən o yana.
Ürəyim nazilib ağ tülədən, ipəkdən o yana.

Məni sevdaya salan cövhəri görmək dilədim,
Demə, varmış min özək bir qat özəkdən o yana.

Bu qədər olmaz idi kor fələyin zülmü bizə,
Bizi fırlatdı fələk çərxi-fələkdən o yana.

"Sən gərəksən mənə" – söylərkən utandım, düzü, mən
Sən gərəksən mənə, vallah, bu gərəkdən o yana.

Ulu rüyalarımız qəlb üçün idrak cığıri,
Bu cığırdan keçirik biz gələcəkdən o yana.

Mənim öz bəxtimə yar, ömrümə yol, qəlbimə qəlb,
Sinəm altında ürəksən, sən ürəkdən o yana.

* * *

Dərk etmədiyim min cürə halət var içimdə,
Eşqimlə yaşd bir yeni fitrət var içimdə.

Öz borcum ilə haqqımın illər savaşından,
Mərdanə çıxan hakim ədalət var içimdə.

Bəzən də olur, haqqımın öz haqq zəfərindən,
Qorxub çəkilən qəmli xəcalət var içimdə.

Dərdimlə də dünyanı nədən xoş görürəm mən?
Ölməz, əbədi təşnəli heyvət var içimdə.

Röyalara, xüyalara min yol qanad açdım,
Gördüm, neçə əngəl, neçə sərhəd var içimdə.

Hər yerdə gözəllik görürəm, Bəxtiyaram mən,
Dünyanı gözəlləşdirən afət var içimdə.

ULU DÜNYANIN

Nəsimiyə

Şübhənin, gümanın ağırlığından
Əyilər, dikəlməz beli dünyanın.
Elə ki, həqiqət rüyaya döndü
Soldu əlimizdə gülü dünyanın. -

Sevgi – həqiqətə gedən doğru yol.
Bu yolda hər dərdə, qəmə hazır ol.
İldə neçə dəfə, gündə neçə yol
Bulanır, durulur seli dünyanın.

Sənə “can-can” – deyir dünya hər anda.
Bircə çırtma ilə sən daş qıranda.
Xaşıl daşa dönüb diş sındıranda
Yaman topuq çalır dili dünyanın.

Sevincin nəşəsi bizi çaşdırır,
Kədər – həqiqətə qapı açdırır.
Bizi zaman-zaman ululaşdırır
Möhnəti, zilləti ulu dünyanın.

Mərdliyə çağırır bu gün hər kəsi,
Dərisi soyulan şairin səsi.
Uzaq əsrlərdən gəlir nəfəsi
Diri dünyamıza ölü dünyanın.

* * *

Bulud ötdü, hava endi havaya,
Daş-torpağın dil açdığı zamandır.
Gül ətirli, gül arzulu baharın
Qarlı qışla dalaşdığı zamandır.

Yaz yoldadır... Tamaşa qıl məşqinə.
Bu oyunda arzusu nə, eşqi nə?
Bir baharın, min diləyin eşqinə
Könüllərin fal açdığı zamandır.

Ələviyyə,¹ çox oturma otaqda.
Səndən küsər dağ da, daş da, bulaq da.
Quş dimdikli düymələrin budaqda
Bir-birinə əl açdığı zamandır.

Ey Bəxtiyar, çağlayırsan binədən
Sellər kimi, sular kimi, de, nədən?
Məmməd Aslan, misraların sinədən
Dodaqlara yol açdığı zamandır.

HARA YAZIM MƏN

Sırğa əvəzinə qulaqlarından
Andımı zikr edən könül asım mən.
Yenə inanmasan, qəm dağlarından
Söz açan kitaba qoy əl basım mən.

Mənə nə deyirsə, məhəbbət deyir,
Qoyma taleyinə sən minnət – deyir.
Ürəyim gəl deyir, ağlım get deyir,
Hansının sözünə qulaq asım mən?

Özün uzaqdasan, adın dilimdə,
Dünya çaş-baş olub hər əməlimdə,
Xatirən könlümdə, əksin əlimdə,
Bəs, sənə məktubu hara yazım mən?

¹ Yazıçı Ələviyyə Babayeva nəzərdə tutulur.

Nənəm dedi, göydən düşdü üç alma,
Sayı üçdür, amma özü üç olmaz.
“Qıvrıl bala, yat” – dedilər yetimə,
Yetim quzu böyüsə də, qoç olmaz.

Hər canlının can içində canı var,
Hər toplunun öz miqdarı, sanı var.
Yaranmışın əvvəli var, sonu var,
Şekli dönər, rəngi itər, puç olmaz.

Əgər sən öz qismətin sirkəsə,
Şükür elə, minnət qoyma bir kəsə.
Günəş sən ürəyindən düşməsə –
Günəş doğar, amma səhər açılmaz.

BİR TƏRƏFDƏ

Gah ağlıma uydum, gah da könlümə,
Ürək bir tərəfdə, baş bir tərəfdə.
Qəlb iki qansızın arasındadır,
Zaman bir tərəfdə, yaş bir tərəfdə.

Ömür köhlənimi daşlığa sürdüm,
Gah coşub kükrədim, gah köks ötürdüm.
Həmişə dünyanı mən belə gördüm;
İştah bir tərəfdə, aş bir tərəfdə.

Əzəldən qayğısız doğula insan,
Ya da qəm çəkməyə dağ ola insan.
Gah sağa boylanır, gah sola insan,
Bahar bir tərəfdə, qış bir tərəfdə.

Bir yanı gecədir, bir yanı səhər,
Bir əlimdə şəkər, birində zəhər.
Deyirəm, dünyada bütün tərəflər,
Hamısı olaydı kaş bir tərəfdə.

* * *

Səninlə hər görüş ilk görüşümdür,
Mənimçün həmişə təzəsən, gülüm.
Tək sənin eşqinə möhtac könlümü
Əlvən duyğularla bəzə sən, gülüm.

Bir canıq, olmadı arada birlik.
Qədər in işidir, buna dözərik.
Özüm – göz muncuğu, eşqim – üzərlik
Dedim, gəlməyəsən gözə sən, gülüm.

Könlümə ən yaxın sirdaşım kimi,
Mən sənə vermişəm dərdi-sərimi.
Dedim, səndən küsən sətirlərimi
Boynuna mərcan tək düzəsən, gülüm.

Təpədən-dırnağa dözümsən, dözüüm
Bu sonsuz dözümə mən necə dözüüm?
Günahkar özüməm, bilirəm, özüm,
Gəl, bunu heç vurma üzə sən, gülüm.

HEÇ DEMƏ...

Şair dostum. Ş. Əkbərzadəyə.

Gənc ikən dünyanın çölünü gördüm,
İçini görməyim mənə fərz imiş.
Nəfsim itiləşir mən yaşadığca,
Demə, daddıqlarım bir çərəz imiş.

Düşündüm, arzudan boy alırıq biz,
Onlara çatmaqla ucalırıq biz.
İndi görürəm ki, arzular yalnız
Yaşaya bilməkçün bir həvəs imiş.

Əlhəzər eylədim hər yanlışımdan,
Umdum ucalığı düzgün işimdən.
Göynədim hər dəfə yıxılanda mən,
Demə, hər yanlışım mənə dərs imiş.

İki ömrüm ola dedim, müttəsil,
Bir ömür nədir ki, olsun lap yüz il.
Heç demə, qanmaza yüzü bəs deyil,
Qanana bir ömür, vallah, bəs imiş.

Çürük bildiklərim sağa dönübdür,
Qara bildiklərim ağa dönübdür,
Solda gördüklərim sağa dönübdür,
Dünyanın hər işi başdan tərs imiş.

Yol getdim, dünyanı seyr elədim mən,
Xəbərim olmadı yolun özündən.
Ölü dünənimiz diri bu gündən
Daha canlı imiş, müqəddəs imiş.

Əsl dost var isə, nə qohum-qardaş
Ona arxalanıb, qaya çap, dağ aş!
Övlad da insana dost olaydı kaş,
Amma neyləyəsən o, əvəz imiş.

Elə ki, yollarda bitdi enişlər,
Hər kəs barmağını xəlvəti dişlər.
Arxadan atılan daşdı "mişlər",
Dəyər topuğuna – quru səs imiş.

* * *

Çaşbaş fikirlərin qaranlığında
Bilmirəm nə huyda, nə haydayam mən.
De, kimə söyləyim şikayətimi?!
Özüm öz əlimdən haraydayam mən.

Boğmağa çalışdım məhəbbətimi,
Dəyişmək istədim təbiətimi.
Gördüm ki, qalmışam olduğum kimi,
Əvvəl nə idimsə yenə oyam mən.

Başıma bələdir vərdişim mənim,
Əngəlsiz ötürür bir işim mənim.
Tərsinə dolanır gərdişim mənim
Arandan yaylağa axan çayam mən.

Ürəyim baxmadı etirazıma,
Könüllü getmişəm öz güdazıma.
Bu sevdam dönübdür alın yazıma
Sevdam nə boydasa, o boydayam mən.

KÜSƏNDƏ

Günahdır illəri bir ana satmaq,
Özündən küsürsən, məndən küsəndə.
Din – Allah yoludur, Allaha çatmaq
Özün də, mümkünmü dindən küsəndə?

Hər qədərbilməzə bu dünya dardı,
Haqqını bağırıb nalə qopardı.
Çöldə gecələdi, çaqqal apardı,
Bizim çil toyuğu, hindən küsəndə.

Sevginin nə günü, nə də kölgəsi,
Cana doydurmadı sevən hər kəsi.
Nədən bəmə düşdü qəlbin zil səsi,
Kölgədə nə tapdın gündən küsəndə?

GÖZÜN OLMASA

Şair, gəl, əlinə qələm götürmə,
Könlünü gəmirən sözün olmasa.
Şeirin ürəyi isidə bilməz,
Könlündə közərən közün olmasa.

Deyə bilmirsənsə sözün düzünü,
Danlama özgəni, danla özünü.
Düşməni qınama, əgər sözünü
Üzünə deməyə üzün olmasa.

Sən halal urvana bir çimdik qədər
Əgər haram qatsan, gündən küt gedər.
Bu müqəddəs sənət səndən nə istər –
Əyridən danışma, düzün olmasa.

Əyrini görürsən... görsən əyəni,
Sərraf oğul deyə, öyərəm səni.
Sən şair deyilsən, görünməyəni
Görməyi bacaran gözün olmasa.

GEN DÜŞƏ

Açammadım bir qapını əzabsız,
Heç olmadı kədər məndən gen düşə.
Ömrüm boyu bir diləyə can atdım
Suladığım sünbülümə dən düşə.

Keçdim neçə dolanbacdan, dolaydan,
Seçilmədi gün həftədən, il aydan,
Bağırırəm içimdəki haraydan
Buz bağlayan könüllərə ün düşə.

İndi daha döyüşürəm dözümlə,
Öz əlimlə özümədir bu həmlə.
Dözüm bitdi, qorxuram ki, özümlə
Qədərimin arasında qan düşə.

Qan qoxuyur zamanənin yelləri,
Qum gətirir, lil gətirir selləri.
Neyləyirəm, qəm möhürlü illəri
Qismətimə gözlədiyim an düşə.

Öz yolunu heç azmadı bu gərdiş,
Zəmin yandı, taxılını biçməmiş.
Nə olar ki, bu dünyadan köçməmiş
Mənim həsrət quzeyimə gün düşə.

YALAN HAKİM OLUB

Qorxu kölgəsinə sığınmış bu gün
Sədaqət, dəyanət, məhəbbət, Allah.
Yalan hakim olub, böhtan gözetçi,
Çürüyür zindəda həqiqət, Allah.

Əyri ayriliyi yeridir daşa,
Keçib ayriliklə hamıdan başa.
Doğru həsrət qalıb isti bir aş.
Görən hara gedir bu millət, Allah.

Həftələr dəyişdi, günlər dəyişdi,
Tərəflər dəyişdi, yönlər dəyişdi.
Qiblələr dəyişdi, dinlər dəyişdi,
İtə ot verilir, ata ət, Allah.

Ünvanı dəyişib rəzalətin də,
Qaymaq da satılır şor qiymətində.
İndi sədaqətin səltənətində,
Əyləşib hökm edir xəyanət, Allah.

Ha çıxır, ha bağır, yatan ayılmaz,
Yaxşını yamandan ayıran olmaz.
Satsan, üzünə də baxan tapılmaz,
Necə ucuzlaşıb ləyaqət, Allah.

Yalanlar həqiqət qiyafəsində,
Yeklər cövlan edir şeş xanəsində.
Oğrular, ayrılar zamanəsində
Əyrilik sayılır fərasət, Allah.

* * *

Cibi dolu, başı boşlara.

Qeyrət yoxsa bir kişinin qanında,
Dərisinə yeritdiyin biz yazıq.
Əyrilərin, oğruların gözündə,
Gədə – kişi, kişi – fərsiz, düz – yazıq.

Bir qanmazın qabağında alışsan,
Yanmağını nöqsan bilər o nadan.
Anlamazı anlatmağa çalışsan,
Yana-yana söylədiyin söz, yazıq.

Min sirr yatır bir rübabın telində,
Min nalə var hər ocağın külündə.
Söz anlamaz bir naşının dilində
Nəğmə qırıq, mizrab sınıq, saz yazıq.

Min boyunu bir halqaya saldılar,
Doğma deyib, yada səcdə qıldılar.
Üstəlik də bizi bizdən aldılar
Alan "qoçaq", verən maymaq, biz yazıq.

DEYİL

Adını hər yerdə zikr edən ürək,
Əhdindən, sözündən dönəri deyil.
Səni, sənə layiq eşq ilə sevmək,
Axı, hər oğulun hünəri deyil.

Bu yolun əzabı, məşəqqətilə
Çatdım bu məqama otuz beş ilə.
Sevdikcə bilirəm, bu sevgim hələ
Sənin sənliyinə yetəri deyil.

Günəşdən yayınıb qızındım yenə,
Sənin dumanına, sənin kölgənə.
Ayrılıq – mənəvi ölümdür mənə,
Ölüm – dərdlərimin bətəri deyil.

Bu sevgi – öz məğzim, öz fitrətimdir,
Bu sevgi – özümə sədaqətimdir.
Bu sevgi – kəlmeyi-şəhadətimdir,
Bu sevgi – zövqümdən ötəri deyil.

YALAN DÜNYA

Gah başıma tumar çəkən,
Gah ilantək çalan dünya.
Gah sinəmə dağlar çəkən,
Gah könlümü alan dünya.

Gah dağılan, gah qurulan,
Bəzən açan, bəzən solan,
Gələnləri yola salan,
Özü baqi qalan dünya.

Bir yanda at, bir yanda ot,
Solu günəş, sağ bulud.
"Dovşana qaç, taziya tut" –
Deyən köhnə-filan dünya.

Min rəngi var, min donu var,
Neçə-neçə oyunu var,
Nə əvvəli, nə sonu var,
Yalan dünya, yalan dünya!

ŞEYTANIN BARMAĞI

Gerçək hələ yol üstədir,
Gəlməyinin sorağı var.
Həqiqətin doğum günü,
Yalanın da son çağı var.

Bir sevdanın odu, közü
Kül elədi ömrümüzü.
Bu dünyanın iki üzü,
Həm qarası, həm ağ var.

Yaxşılar diz çökə-çökə,
Daim girir ağır yükə.
Yaxşı dönüb təbərrükə,
Bir gülün min alağı var.

Yamanların qəsdı qandır,
O iblisdir, o şeytandır.
Həqiqəti – ağ yalandır
Amma yaman qılığı var.

Bəlli deyil əsl üzü,
Yüzdür biri, birdir yüzü.
Hər nitqində dostluq sözü,
Qoltuğunda bıçağı var.

Dövrən sürür şeytan hələ,
Orda tələ, burda tələ.
Harda qopsa bir vəlvələ,
Orda şeytan barmağı var.

* * *

Yenə bağlar o bağlardır, fəqət bağda gülüm yoxdur,
Gülüm yoxdur, bu dünyada ayım yoxdur, ilim yoxdur.

Zaman dönməz öz hökmündən... Biz ayrıldıq, tez ayrıldıq,
Dilim bar verməz, ay dostlar, deyəm ki, sevgilim yoxdur.

Çiçəklərdən, küləklərdən mən allam ətrini yarın,
Dilək ölməz, ürək ölməz, sevənlərcün ölüm yoxdur.

Gülüm əgər qılıncıyla sevrəkən ayrı düşdük biz,
Bu həsrətdən, bu möhnətdən daha betər zülüm yoxdur.

Sevib yandım, külək qalxdı, külüm sovruldu əflakə,
Məni gərmə bu dünyada odum söndü, külüm yoxdur.

Ağac yansa, fəğan eylər, deyər öz dərini aşkar,
Deməkçün dərdimi yarə, bənim varsa, zilim yoxdur.

Səninlə Bəxtiyaram mən, ayım sənsən, ilim sənsən,
Bu dünyada mənim sənsiz ayım yoxdur, ilim yoxdur.

BƏXTİYARAM MƏN

Ömrün payızında sevdim, sevildim,
Elə bilirəm ki, ilk baharam mən.
Arxanca sürünən kölgənəm sənin,
Harda qərar tutsan, orda varam mən.

Mey olsan, yanında bir qədəh ollam,
Gül olsan, çətrini öpən meh ollam.
Ot olsan, bir anda dönüb şəh ollam.
Dağ olsan, zirvənə yağan qaram mən.

Başımı qoyaram gündə yüz kərə
Bir yol ayağını basdığın yerə.
Eşqindir ucaldan məni göylərə,
Bu eşqin gücünə minnətdaram mən.

Sevgiyə hədd qoymaq, düzü günahdır,
Cahilin hər işi, sözü günahdır.
Eşqi günah saymaq özü günahdır,
Kim deyir, eşqimdə günahkaram mən?

Özün bir aləmsən, eşqin bir aləm,
Sən olan könüldə nə kədər, nə qəm!
Sənsiz bu dünyanın ən bədbəxtiyəm,
Səninlə dünyada bəxtiyaram mən.

QOCALMIR

Qocaldır insanı, qocaldır zaman;
Ürəyin atəşi, közü qocalmır.
Dağları, daşları qocaldan zaman,
Bilmirəm, bəs niyə özü qocalmır?

Getdi baharımız, yer qışa qaldı.
Düzlər qara qaldı, yağışa qaldı.
Bizimki bir quru baxışa qaldı,
Neyləyək arzunun gözü qocalmır.

Bəxtiyar, düşünək biz dərin-dərin.
Xəyallar möhtəşəm, arzular şirin.
Əsl sənətkarın, əsl şairin
Özü qocalsa da, sözü qocalmır.

DİDƏRGİN

Başına haranın külünü töksün
Sinəsi əzabdan dağ-dağ didərgin.
Təzə Vətəninə qərrib, çəkingən
Köhnə Vətəindən qaçaq didərgin.

Başının üstündə öz tavanı yox,
Yavanlıq bir yana, heç yavanı yox.
Bu günə, sabaha bir gümanı yox,
Ay özü-özündən uzaq didərgin.

Əsdi, hardan əsdi bu sətnum yeli?
Əl başı kəsmədi, kəsdi baş əli.
İsti yuvasından perik düşəli
Gah orda, gah burda qonaq didərgin.

Hamının arzusu onunla birkən
Xeyirə dolanmır yenə bu örkən.
Özü bu dünyadan haqq istəyirkən
Adını qoydular nahaq didərgin.

Könlündə köz tutub Vətən həsrəti
Qurtarıb gileyi, sözü-söhbəti.
Öz acı taleyi, öz müsibəti
Özünün başına qınaq didərgin.

Soyuq baxışlardan xoş xəbər umar
Ağlamaz, gözyaşı ahından damar.
Ümitsiz sabaha o, ümid yamar
Ümidi ömrünə yamaq didərgin.

İSTANBUL

Bosfor körfəzi...
İki qitə
Söykənmiş bir-birinə
Ortasında bu yolun.
Bir tərəfi Avropadır,
Bir tərəfi Asiya
İstanbulun...
Türk oğlu durub ortada
Seyr edir
Sağını,
Solunu.
Bir şəhərdə birləşir
İki qitə.
Birinin başlanğıcıdır,
Birinin sonu...

Sol tərəfində
Dəbdəbəli keçmişindən
yadigar qalan,
Başı göylərə ucalan
Cameləri, bürcləri, qələləri;
Durur min ildən bəri.
Sağ tərəfində
Modern evlər,

banklar, otellər...
Türk oğlu
Gözlərindən suallar yağa-yağa,
Gah sola baxır, gah sağa.
İstanbulun keçmişi
Vüqarlı, şanlı,
Bu günü özünə yad.
Gələcəyi dumanlı...

Bu gün
Bir ayağı Avropadadır.
Bir ayağı Asiyada Türkün.
Qulaqlarında mühərrik səsi,
Dilində Quran surəsi Türkün.
Zaman onu dilləndirir,
Əsrin ahənginə səs verir
Düşünüb dərinə;
Ancaq babası
çəkir ətəklərindən.
Çırpınır şəhər
İkilik içində.
Düyüm-düyüm
olmuş fikirlər
Əsrin keşməkeşində...
Bir şəhərdə görüşür
İki dünya, iki aləm.
Tapacaqdır, əminəm,
Türk oğlu haqq yolunu.

O, hələlik seyr edir
Sağını,
Solunu...
Ürəyi Şərq ürəyi,
Ağlı Qərb ağlıdır Türkün.
Bu təzaddan
Sinəsi dağlıdır Türkün
Durub hiss ilə ağıl arasında.
Həqiqətlə nağıl arasında.
İrəlimi getsin
Geriyyəmi dönsün?
Keçmişdən qopa bilmir
Bu günümü
Tapa bilmir
Axtarır
Axtarır
Axtarır
Qarşıda işıq var,
Axtaran tapar!...

LATIN DİLİ

Latın dili!

Hər sözündə dünya boyda yük daşıyır,

Latın dili!

Millət ölüb, dil yaşayır.

“Ana” deyən,

“torpaq” deyən,

“Vətən” deyən yox bu dildə.

Ancaq yenə yaşar bu dil.

Sabah bizim ərzimizin

Sərhədindən o yana da

Qoşar bu dil.

Bəlkə... bütün ulduzları

Gəzər bu dil.

Döyüslərdə zəfər çalıb

Ölənlərə bənzər bu dil.

Vətəni yox, milləti yox

Yaşar özü.

Elmlərin təməlidir

Əvvəl sözü, axır sözü.

Kim deyir ki, ölüdür bu?

Həkimlərin,

Alimlərin,

Loğmanların dilidir bu.

Bu dil ilə hesablanır ay da, il də.

Çiçəklərin,

Böcəklərin,

Küləklərin,

Fələklərin

Adlarını yazır alim

Ölü dildə.

Kim deyir ki, ölüdür bu?

Ölülərin dili deyil,

Dirilərin dilidir bu.

Atlantika sahilində

Coşa-coşa,

Daşa-daşa:

- Mən azadam, mən xoşbəxtəm,

- Deyir natiq yad dilində.

Söylə natiq,

İndi nəyə inanaq biz –

Qulağamı,

Ya gözəmi?

Əmələmi,

Ya sözəmi?

“Mən azadam, müstəqiləm” sözlərini

Öz dilində deməyə də

İxtiyarın yoxsa əgər,

De, kim sənə azad deyər?..

Söylə, necə azadsan ki,

Komalarda dustaq olub ana dilin.

Böyük-böyük məclislərdən

İtirilib ilim-ilim?..

İclaslarda bir kəlməsi,

sözü yoxdur.

Bəlkə... onun böyük, rəsmi məclislərə

Çıxmaq üçün üzü yoxdur?

Söylə, bəlkə, – bəzə doğulub,

Atasından yox xəbəri?

Bəlkə, bu dil çox kasıbdır,

Qucağına sığışmayır

Əsrin böyük fikirləri?..

Sən dərdə bax,

Vətən də var,

Millət də var.

Ancaq onun dili yoxdur.

Elə bil ki,

Gülgü kimi,

hamar,

şəffaf rəyalın var,

dili yoxdur...

İndi söylə,

Hansı dilə ölü deyək:

Vətən varkən,

Millət varkən,

Kiçik, yoxsul komalarda

dustaqlar olan bir diləmi?

Yoxsa, uzun əsrlərdən keçib gələn,

Xalqı ölən,

Özü qalan bir diləmi?

YAĞMA, YAĞIŞ

(mahnı)

Göylər çənə büründükcə

Ürəyimi bürüyür qəm.

Yağma, yağış, yağma, yağış,

Mən görüşə tələsirəm.

Mənim şirin sevincimə

Acı zəhər sən qatma gəl.

Göy çəməndə yol gözləyən

Sevgilimi islatma gəl.

Pəncərəmə hicran yazır

Damcılardan naxış-naxış.

Mən görüşə tələsirəm

Yağma, yağış, yağma, yağış,

Ürəyini boşaltmasın

Bu gün göylər insan kimi,

Mən ki açmaq istəyirəm

Sevgilimə ürəyimi.

Yağsan da mən gedəcəyəm.

Görüşəndə yağışda biz.

Üstümüzə açılacaq

Çətir kimi öz eşqimiz.

BİRİ SƏNSƏN, BİRİ MƏN

(mahnı)

Bir bulağın iki gözü, –
Biri sənsən, biri mən.
Bir almanın iki üzü, –
Biri sənsən, biri mən.

Qoşa simin titrəməsi, –
Biri sənsən, biri mən.
Bir pərdənin iki səsi, –
Biri sənsən, biri mən.

Açıq səma, göy qurşağı, –
Biri sənsən, biri mən.
Dan ulduzu, səhər çağı, –
Biri sənsən, biri mən.

Bu həyat da iki rəngdir, –
Bir sevinc, biri qəm.
Sevinc kimdir, kədər kimdir?
O həm sənsən, həm də mən.

Bu dünyaya biz gələli
Həm kədərlik, həm də sevinc.
Sən məndəsən, mən səndəyəm,
Gözəldir qəmdə sevinc.

KÖLGƏM QƏDƏR YAXINSAN...

(mahnı)

Ayrılığın eylədi,
Könlümü dağ-dağ, gülüm.
Qış kimi düşüncəli,
Yaz kimi oynaq gülüm.

Kölgəm qədər yaxınsan,
Ancaq tuta bilmirəm.
“Unut” demək asandır,
Mən unuda bilmirəm.

Soyuqluğun könlümə
Saldı qara xal, gülüm,
Dəniz kimi dalğalı,
Heykəl kimi lal gülüm.

Bəs nəyədir gümanın,
Ay gümanlı gümansız?
Könül kimi vəfalı,
Ağıl kimi amansız.

Gecə kimi fikirli,
Gündüz kimi şən, gülüm
İki hissini əlində
Gəl, oynama sən, gülüm.

KƏPƏNƏK

(mahnı)

Güllər üstə uçan, qaçan
Bir qayğısız kəpənəkdin,
Çiçəklərin ürəyində
Sən ən şirin bir diləkdin.

Sorağını gül-çiçəkdən
Dalınca mən, gördüm yoxsan,
Qaçdım sənə dalınca mən,
Gördüm yoxsan.

Nəğmə deyir sənə güllər
Yel əsdikcə narın-narın.
Hər çiçəkdən bir rəng alır
Qızıl-qızıl qanadların.

Hansı gülü oxşadınsa,
Ləçəyində izin qaldı.
Səni tutdum, uçub getdin,
Əllərimdə tozun qaldı.

ÜRƏK

(mahnı)

Ürək odur daim yana,
Od püskürə alovlanar.
Od vermirsə qəlbə, cana
Demək, o, heç ürək deyil.
O, heç mənə gərək deyil.

Əgər ki, sevinib gülmür,
Döyüntüsün heç kim bilmir,
Çırpıntısı eşidilmir
Demək, o, heç ürək deyil.
O, heç mənə gərək deyil.

Vətəniyə üçün lazım gəlsə
Polad kimi gərilməsə,
Torpağına sərilməsə
Demək, o, heç ürək deyil.
O, heç mənə gərək deyil.

Neyləyirəm o ürəyi -
Yox arzusu, bir diləyi!?
Bacarmırsa o sevməyi
Demək, o, heç ürək deyil.
O, heç mənə gərək deyil!

DURNA QATARI

(mahnı)

Əsir payız küləyi,
Gecə uzun, gün gödək.
Ağacdən yarpaq düşür,
Bir ömrün gülləri tək.

Susur çaylar, çeşmələr,
Susur çəmən, dağ, dərə.
Köçür duma qatarı
Uzaq-uzaq ellərə.

Bizim çöllər ayrılır
Bu vəfasız gözəldən.
Qışda üşüməməkçin
Yer don geyir xəzəldən.

Köçür durna qatarı,
Ürəyimiz kövrəlidir.
Külək əsir, dağlardan
Payızın ətri gəlir.

Yarpaqlara, otlara
Sarı-sarı zər düşür.
Yaşımıza yaş gəlir,
Ömürdən günlər düşür.

Köçür durna qatan,
O, baharda dönəcək.
Ötən günlər dönəydi
Durna qatarları tək.

* * *

Daş ürəklərdə yanıb daşları sındırdı muğam.
Haqqa düşmən olanı haqqa tapındırdı muğam.
Nə güman eyləmişən ondakı tilsimləri sən,
“Kürü ahıyla qurutdu”, “salı yandırdı” muğam.
Onun hər guşəsi bir xatirə, bir canlı kitab,
Keçilən yolları hərdən bizə andırdı muğam.
Su çilər kinli ürəklərdə qəzəb tonqalına,
Neçə qəsdin önünü kəsdi, dayandırdı muğam.
O – ürək yağı, göz yaşları, bir çəngə bulud,
Oyadıb yaddaşı, vicdanı utandırdı muğam.
Dəfn edin siz məni “Zabul segah”ın mayəsinə,
Deyirəm, bəlkə, məni bir gün oyandırdı muğam.
Çox kitablar oxudum, zənn elədim Bəxtiyaram,
Mənə çox mətləbi ahəstəcə qandırdı muğam.

* * *

Bu qədər saldı məni həsrət, amandan-amana
Könlüm axırda mənim düşdü gümandan-gümana.
Neçə alim yazıb öz dərini izhar elədi,
Aşıqın dərdi fəqət keçdi zamandan-zamana
Dərdü-qəmdən usanıb düşdü könül hicr oduna,
Eləyək indi şikayətmi yamandan-yamana?!
Səni gördükdə mən ancaq belə dil-dil ötürəm,
Boşalır göydə buludlar da dolandan-dolana ...
Deməyəm görməmişəm mən səni çoxdandı, gülüm,
Görürəm surətini yalqız olandan-olana ...
Könlümün üstə düşən kölgələr əlan silinir,
Başımın üstünə sən kölgə salandan-salana.
Neçə yol vədə verib əhdə vəfa qılmaı yar,
Bəxtiyar! Qəlbin axır düşdü talandan-talana.

* * *

Ağlar ürəyim, səs gələr, ah-azar görünməz.
Gözdən yaş axar, qaynağı zinhar, görünməz.
Ruzgar yenə tüğyan eləyir dalda, budaqda
Toz-torpağı gördük, niyə ruzgar görünməz?
Tonqal yanır, atəş görünür, atəşi yaxmış,
Əl gizli səbəb, gizli səbəbkar görünməz.
İllər üzərindən yön alıb yol gedirik biz
İllər görünür, bəs niyə yollar görünməz.
Qəmdən şad olursansa, könül mülkünə sən bax,
Güllər açılib, amma o gülzar görünməz.
Bəxtin mənə yar olduğunu çoxları söylər,
Bəxtim görünür, bəs niyə dildar görünməz?

ƏLEYKƏSSALAM

*Əliyəm, gəlmişəm sənə üz-üzə,
Ölməz şeirlərin hikmət, möcüzə.
Duyğular sinəmdə çevrilib sözə,
Misralar şairə salam söyləyir.*

Aşıq Əli

Möcüzə dağlarda, sən də möcüzə,
Əli, salamına əleykəssalam.
Dağlar ucalıqda eşqini gördük,
Arzuna, kamına əleykəssalam.

Qəlbində ümiddən şam yandırmısan,
Şamını məşələ döndərsin zaman.
Bü gündən nur alıb, sabaha baxan
O ümid şamına əleykəssalam.

Sənin ürəyinin döyüntüsündən,
Zəngin olan dama "yoxsul" – dedin sən,
Keçmişəm dünyanın yaxşı, pisindən,
O "yoxsul" damına əleykəssalam.

Gəl, açaq sandığı, tökək pambığı,
Oldumu qəlbsizin könül çaldığı?
Dilimin, ağzımın səndən aldığı
Dadına, tamına əleykəssalam.

Bəxtiyar, de nədir bu kin, bu qiyam,
Mən sənət dəlisi, şeir acıyam.
Əli, döşə gəlsin, söz möhtacıyam,
Şirin kəlamına əleykəssalam.

HARA GEDİR

Təbiətin sümüyünə dirəndik,
İliyini sorasıyıq, sorası.
Əlimizlə bu anamız torpağın
Dağlanmamış, görən, qaldı harası?

Təbiətə insan kimi günü yox,
Zülmümüzdən rüzgarı yox, günü yox
Bu dünyanın əvvəli yox, sonu yox,
Var olarmı yoxla yoxun arası?

Tale bizim qəsdimizə gülürkən,
Doğanaqdan keçə bilməz bu örkən.
Torpağın da öldüyünü bilirkən,
Söz qalmadı bu dünyadan sorası.

Bəzən insan qazananda uduzar,
Qədərinə yazılanı kim pozar?
Bu dünyanın min sifəti, rəngi var,
Qismətimiz – ağından çox, qarası!

Yaranışdan biz övladıq, o – ana,
Bu sitəmi necə qıydıq biz ona?
Hara gedir o, fırlana-fırlana –
Sinasında çalın-çarpaz yarası?

AMAN, HEY

Sevgim mənə qanad verdi, uçurdu,
Mən özümdən yuxarıyam, aman, hey.
Sən qəlbimdə qəlbim kimi vurmasan
Bütöv deyil, mən yarıyam, aman, hey.

Öz əlimlə möhürlənir günbəgün,
Öz əlimlə bağladığım bu düyün.
Əyləcini qeyb eləyən bir ömrün,
Qəza vuran qatarıyam, aman, hey.

Nişan aldım, mən hədəfi görmədim,
Zərər gördüm, bir yol nəfi görmədim.
Öz hissimdən o tərəfi görmədim,
Öz-özümün çəpəriyəm, aman, hey.

Sən yoxsansa... mən bir heçəm, hədərəm,
Sənin üçün bir taleyəm, qədərəm.
Sevgim qədər, məhəbbətim qədərəm,
Mən özümün inkarıyam, aman, hey.

Heç bilmədik, ey dost, necə dünyadı, bu dünya,
Şirnikdiyimiz arzudu, sevdadı bu dünya.

Uyduq, yaşadıq, qəm daşdıq, anlamadıq heç,
Əslində həqiqətmi, ya rəyadı bu dünya.

Dəm çağları qaqqıldaşırıq, "ah, nə gözəldir",
Qəm çağları söylər bizə bicadı bu dünya.

Yalnız sona çatdıqda ömür, biz bunu qandıq:
Başdan-başa çarpışmadı, qovğadı bu dünya.

KÖHNƏ DƏRDLƏ MƏN

İçdim bir nəfəsə yumub gözümü,
Ömrün badəsini qurta-qurtla mən.
Bir vaxt deyərdim ki, ölüm uzaqdır,
Bəlkə qiyamətə qaldım qurdla mən.

Sevgimdən özümə bir qala qurdum,
Ömrü bu qalada mən başa vurdum.
Dünyanı özümə haram buyurdum,
Yaşadım həyatı tək bir şərtlə mən.

Bu yerdə kələfim yaman dolaşdı,
Qərər zurna çaldı, inam qol açdı.
Neynim, ürəyimə şübhə yol açdı.
Bacara bilmədim o namərdlə mən.

Göyün yırtıq yeri düşdü başıma,
Soyuq su qatdılar isti aşıma.
Hər gün bir təzə dərd çıxdı qarşıma,
Bir gecə yatmadım köhnə dərdlə mən.

DEYİRƏM, BƏLKƏ DƏ...

Çöllərə, düzlərə qırov düşəli,
Susur gur çeşmələr,
Susur dağ-dərə.
Susuram...

Elə bil sarı şüşəli
Gözlükdən baxıram biçənəklərə.

Haraylı-həşirli yallar, yamaclar
Dumana bürünüb yuxuya daldı.
Deyirəm, bəlkə də yaşıl ağaclar
Qışın dəhşətindən qorxub saraldı.

Düzüldü qatara durna dəstəsi,
Aranın əlləri üzüldü dağdan.
Yaşıl ağacların qalın kölgəsi
Hardasa gizləndi qorxub, soyuqdan.

Səsi həzinləşdi bulaqların da,
Payız başdan-başa düşüncə, fikir.
Çılpaq ağacların budaqlarında
Qərrib yuvaların gözü yol çəkir.

Atılan necə tez unudulmuş.
Vətəndə yuva də qərrib olurmuş.
Dağda cığırlara düşən xal nədir?
Çalib qamçısını göydə yellədir.
Çırpır xəzəlləri
Xəzan yelləri...

Çöllər saçlarına xınamı qatmış?
Yaşımız zamanla necə uyuşdu.
Mənim sevgilimin payıza çatmış
Xınalı saçları yadıma düşdü.

Dövrəni başlanır qəmin, möhnətin
Yazın növrəğini dağıdır payız.
Həm insan ömrünün, həm təbiətin
Kamala yetişən çağıdır payız.

Yaman qənimidir zaman insanın,
Arzunu xəyaldan uman insanın.
Dünyanın dərdiylə dolan insanın
Köksünü boşaldan ahıdır payız.

ÇAŞIB MƏNİM KİMİ...

Kiminsə əzabı, fəlakətiymiş
Səadət quşunun yemi, sən demə.
Onun da sonu var, qəmlə qurtarır
Hər günün, hər ayın dəmi, sən demə.

Ölümə gedirik doğulan anda,
Elə bil tərsinə dönür zaman da.
Nəyinsə izinə düşüb tapanda
İtir bu dünyanın çəmi, sən demə.

Hamı elə bilir bir o, beş mənəm,
Hər yerdə, hər zaman ancaq baş mənəm.
Elə bilirdim ki, tək çaşbaş mənəm,
Çaşib mənim kimi, hamı, sən demə.

Köçüb röyalara ümidlərimiz,
Dəyişib yerini xeyir-şərimiz.
Vallah, özümüzü unutmuşuq biz
Uçub ağlımızın damı, sən demə.

Enişin ardıdır hər dik, hər yoxuş,
Tufan dediyimiz sükutdan qopmuş.
Atalar düz deyib, tərs qoyulubmuş
Binədən dünyanın xımı, sən demə.

Çox danışdıq haqqın qələbəbindən
Haqqın qollarını bükən zor ikən.
Bağrı çatlamadı namərd oğlunun
Gözlüyə kor dedi, özü kor ikən.

De, necə dözsən, gündə yüz kərə
Gözünlə gördüyün müsibətlərə?
Neyləyə bilərsən, həqiqətlərə
Bu gün həqiqətin özü kar ikən.

Seçə bilmədilər haqsız haqdan,
Doğdu düz əyridən, zülmət işıqdan.
Necə baş açasan bu dolaşıqdan,
Dünyanın varı yox, yoxu var ikən.

Bilməm mən qədiməm, ya dünya qədim?
İndi düşüncəyəm, əvvəl nə idim?
Dünyanın sirrini bilmək istədim,
Mən özüm-özümə elə sirr ikən.

Doğdu bir niyədən təzə bir niyə,
Qonduq bir pillədən başqa pilləyə.
Sən niyə baş qoydun iki qibləyə,
Allaha çatmağın yolu bir ikən?

O QƏDƏR QORXMUŞAM

Zülümlə həmişə üz-üzə gəldim,
Usanıb yoruldum, düzü, mən, daha.
Görürəm, yamanca üstələnmişəm,
Yoxdur umacağım zülümdən daha.

Yoxdur bir sərvətim sözümdən özgə,
Əlacım qalmadı dözümdən özgə,
Düşmənim özüməm, özümdən özgə
İndi qorxmalıyam, de, kimdən daha?

Addadım Arazdan, keçdim Fəratdan,
İndi piyadayam, düşmüşəm atdan.
O qədər qorxmuşam mən bu həyatdan,
Zərrəcə qorxmuram ölümdən daha.

BİR PAYIZ AXŞAMI...

(mahmı)

Bir payız axşamı, yağırdı gur yağış,
Saplandı könlümə alovlu bir baxış.
Qamaşdı gözlərim, baxdıqca mən ona,
Gözlərdə nə əfsun, gözlərdə nə mənə!

Dayan, dayan, dayan, zaman, dayan,
Zaman, dayan, zaman, dayan, dayan!
Hicrana olmasın aman!

Döyündü ürəklər mən baxdım, o baxdı
Mən ona yaxındım, o məndən uzaqdı.
O susdu, dinmədi, danışdı baxışlar,
Baxışı könlümdə bağladı naxışlar.

Bir payız axşamı iki qəlb bir oldu,
Buludlar dağıldı, dəryalar duruldu.
Nəğmələr pıçıldar göy mənə, yer mənə,
Sevirəm, ey həyat, sirrini ver mənə.

XEYİRLƏ ŞƏR ARASINDA

Vaxt gəmirir hər binanı,
Tavanla tir arasında.
Bir rəqəm də, demə, varmış
İkiylə bir arasında.

Ucaldıqca biz ucaldıq,
Özümüzdən qisas aldıq.
O gündən ki, körpü saldıq
Göy ilə Yer arasında.

Qardaş olub siçan-pişik,
Biz gül əkib, vay dərmişik.
Sərhədləri itirmişik
Xeyirlə şəər arasında.

İki duyğum – iki aləm,
Birində qəm, birində dəm.
Amma ömür sürməmişəm
İki fikir arasında.

Fikir də bir, amal da bir,
İşarədən mətləb götür.
Gözünlə bax, ağılnla gör
Fikri sətir arasında.

Könül, bulan, könül, durul,
Hər gün səfərə hazır ol.
Ömür dedin – beş addım yol
Beşik – qəbir arasında.

Biz

Qəlbimizi kitab tək
Açaq varaq-varaq biz.
İşıqlı duyğularla
Qaranlığı yaraq biz.

Mən səni, sən də məni
Bir baxışdan duyaq biz.
Mən sənə, sən də mənə
Dayaq olaq, dayaq biz.

Arzulara nur alağ
Qızaran dan yerindən.
İnsan diləklərindən
Kaşanələr quraq biz.

MƏN SEVİRƏM

Mən sevirəm... Dərədə
Axan sellər qanımdır.
Dənizdəki dalğalar
Mənim həyəcanımdır.

Mən sevirəm... Danışır
Dağda susan bulaqlar.
Mənim diləklərimdirm
Düymələnən budaqlar.

Mən sevirəm... Qayalar
Çiçək açır, gül açır.
Mən sevirəm... Duyğular
Ürəyimdə dil açır.

Mən sevirəm... Yanımdan
Ötə bilməz qəm mənim.
Mən sevirəm... Quşların
Nəğməsi nəğməm mənim.

Mən sevirəm... Ürəyim
Öz sinəmə dar gəlir.
Mən sevirəm... Qəlbimə
Sevgidən bahar gəlir.

YAŞAMAQ EŞQİ

(mahnı)

Hər gün artır saçımda
Təzə qırov, təzə dən.
Yaşamaq istəyirəm
Gəncliyimi təzədən.

Həyat necə gözəldir,
Həyat necə şirindir.
Ömür mənim deyil ki,
Ömür diləklərindir.

Ey qanadlı diləklər,
Ey qanadlı xəyallar,
Hələ mənim sabaha
Neçə-neçə sözüm var.

Ürəyimdən keçəni
Duya bilər kim mənim?
Yaşadıqca çoxalır
Yaşamaq eşqim mənim.

* * *

Özü heyrət, suyu şəfqət, dadı şərbət bulağım,
Səni içdikcə, dodaq yandı, susuzlaşdı könül.

Sənə həsrət qaliban illəri verdikcə yelə,
Yayın ilğım alovundan niyə buzlaşdı könül?

Dözümüm yox, yenidən mən səni içmək dilərəm,
Bu diləkdən də bulaq tək yenidən daşdı könül.

Bilməyirdim sənə mən bunca əsir olduğumu,
Elə içdikcə susuzlaşdı, dönüb çaşdı könül.

Bəxtiyar həddi güdüb aşmadı sərhəddi, fəqət,
Neçə dağdan yan ötüb, daş barılar aşdı könül.

* * *

Məşuqəmə Allah gücü bəxş etdi gözəllik,
Dağlar kimi tərənəməzi tərətədi gözəllik.

Dünyanı aparram onun ardınca sərəsər,
Bayraqdı, tamam özgə təriqətədi gözəllik.

Kimdir o dəyən qüdrəti zahirdədir hüsnün,
Fitrətdəki, cövhərdəki hikmətdi gözəllik.

Heyrət elədik tamlığa, yüksəkliyə daim,
Kamilliyə ən yaxşı əlamətdi gözəllik.

Bir cəlvəsi min zalimi məzlumə çevirdi,
Qüvvətlərə qalib, necə qüvvətdi gözəllik.

QULAĞIM CİNGİLDƏYİR

Qulağımda səslənir
Sənin o titrək səsin.
Danışıram sözünü
Qulağın cingildəsin.

Külək qalxdı, qızartdı
Kül altında közümü.
Mənim əlimdən aldı
Gecəmi, gündüzümü.

Mən özümdə deyiləm,
Sənə verdim özümü.
Qulağım cingildəyir,
Danışırsan sözümü.

GÖZƏLLƏR

Küçələrdə gözəllər
Çiçək-çiçək görünür.
Hər gözəlin dalınca
Neçə ürək sürünür.

Ay vüqarlı gözəllər,
İnsaf hara, siz hara?
Bir baxış qıymırsınız
Sizə can qıyanlara.

Gözəllər küçələrdə
Dolaşır işıq-ışıq.
Siz vüqara yaraşıq,
Vüqar sizə yaraşıq.

MƏN YANDIM, SƏN İSİNDİN

(mahnı)

Ürəyimdən keçəndən
Düşmədinmi duyuc sən?
Səndən cavab gözlədim,
Nə "hə" dedin, nə "yox" sən.

Dedim: – Susma, danış, din,
Nə danışdın, nə dindin.
Məhəbbətin oduna
Mən yandım, sən isindin.

Dillənsənə, sevgilim,
Mən nə daşam, nə dəmir.
Min il də gözləyərdim,
Axı, ömür gözləmir.

Sükutunla durmusan
Ürəyimin qəsdinə.
Söylə, susan sevgilim,
Bu sükutun qəsdinə?

BİR ARZUYA DÖNMÜŞƏM

Dənizlərə tələsən
Axar suya dönmüşəm.
Min arzumda əriyib,
Bir arzuya dönmüşəm.

Hanı elə qüdrətim
Öz arzumdan keçəm mən?
Gəl-gəl, gəl-gəl, ey arzum,
Gəl ki, sənsiz heçəm mən.

Ötənləri kitab tək
Könlüm varaqclar mənim.
Xatirələr bulaq tək
Gözümdə çağlar mənim.

De, bilirsənmi bir amalda yanan kimdi, gülüm?
Dəyişib rəngini tez-tez boyanan kimdi, gülüm?

Kimi rüyada oyaqdır, kimi bir ömrü yatır,
Bu güzərgahda yatan kim, oyanan kimdi, gülüm?

Məni yandırdın özün, həm də qızındın oduma,
Qızınan kimdi, yanan kimdi, qanan kimdi, gülüm?

Tikan ağrıtdı səni, köksümə saplandı bıçaq,
Çığırın kimdi, fəqət, bərk dayanan kimdi, gülüm?

Çatar öz kamına, həsrətdə deyər Bəxtiyaram,
O könüllər ki hər an nəfsinə hakimdi, gülüm.

BÖL GÖRÜM

"Bəxtim, mənə yar ol", deyib çağlaram,
Yar olmasa, de, bəxtiyar ol, görüm.
Gələcəyə ümidimi bağlaram,
Bir an sonra nə olacaq, bil, görüm.

Yaz ayları bir çağlayan selmisən?
Bu dünyanı oynucaqmı bilmisən?
Həyat səni güldürəndə gülmüsən,
Hünərin var, ağladanda gül, görüm.

Dünyamızı yasa, toya bölmüşük,
Sevdamızı oda, suya bölmüşük,
Ömrümüzü günə, aya bölmüşük
Min arzuya, min diləyə böl, görüm.

BİZİK

*Mənmi qocalmışam, ya zamanəmi?
("Koroğlu" dastanından)*

Nə dünya qocalır, nə də zamanə,
Zamanın əlində qocalan bizik.
Odu, közü verib illərə,
Oddan külə dönüb puç olan bizik.

Doğulan hər körpə, gələn hər bahar
Qoca dünyamızı cavanlaşdırar,
Zaman təzəsini yaradar, qurar,
Tökülən, sökülən, saçılan bizik.

Dünyanın gəncliyi – öz dövrəsində,
Torpağın gəncliyi – göy pöhrəsində.
Körpə nəvələrin gül çöhrəsində
Gül kimi yenidən açılan bizik.

Dolmuş nə qədər istək ilə, kam ilə könlüm,
Olmuş bir ağır fikrə bu gün hamilə könlüm.

Daim aramaq-tapmaq üçün ən uca yoldur,
Tapdıqca məkan salmadı bir mənzilə könlüm.

Gün keçdi, yaş ötdükə, qocaldıqca nə sirdir,
Sevdada cavanlaşmada ildən-ilə könlüm.

Məndən nə umur vurğusu bir səslə, avazlı,
İstəkləri hey cərgələnən silsilə könlüm?

Duyduqca biləmmir nə imiş umduğu məndən,
Bir yol nə olar, duymaya, ancaq bilə könlüm.

Eşq öldü, anımlar ona an-an əvəz oldu,
Gəlmiş dəlisov xatirələrdən dilə könlüm.

Ey Bəxtiyar, aldatmaq asandır səni, lakin
Hər nəğməyə uymaz, niyə gəlməz ələ könlüm?

ƏQRƏBLƏRİN UCUNDA

Bizim kimi fırlanır
Saatın əqrəbləri.
Zaman axır irəli,
Zaman qayıtmır geri.

Dünyamız da fırlanır,
Səhər-axşam bizim tək.
Günəş yerdə xətt cızır
Mənim ayaq izim tək.

Biz günəş övladıyıq,
Əməllər işıq-ışıq.
Günəşi göydə deyil,
Biz ki yerdə tapmışıq.

Diləyimiz, fikrimiz
İşdən işə calanır.
Əqrəblərin ucunda,
Əməlimiz dolanır.

* * *

Min kitab söz yazırıq qəlbi usandırmaq üçün,
Bəs edər bir acı söz, mən ürəyi qırmaq üçün.

Dil qabar bağladı, bir nadana dönnəm mən özüm,
Bir kiçik mətləbi bir nadana qandırmaq üçün.

Səltənətdən keçər axır günü sultanlar özü,
Bircə dəm, bircə nəfəs vaxtı yubandırmaq üçün.

Ordular sarsıda bilməz mənim öz məsləkimi,
Bir həzin nəğmə bəs eylər, məni yandırmaq üçün.

Eşqinin gözləri kor isə, əzəldən yox isə
Neyləyim mən, səni bir haqqa inandırmaq üçün?

Bəxtiyaram ki, Vətən eşqinə yandım, yanaram,
Hələ yatmışları qəflətdən oyandırmaq üçün.

Nur atəşə, atəş göyə, göylər yerə möhtac,
Yerlərdəki ahəngü-nizamı göylərə möhtac,

Dünyaları öz hökmünə diz çökdürən hakim,
Bir gözləri ahuya, gözəl dilbərə möhtac.

Dağlar ucalıqdan öyünüb qürrələnir çox,
Yüksəklik üçün dağ dediyin – düzlərə möhtac

Göylər nə qədər sonsuz olub boşluğa varsa,
Göylərdə gözəllik yenə ulduzlara möhtac.

Saçlar qara, qaşlar qara, ləblər də bal olsun,
Hər üzdə gözəllik dediyin – gözlərə möhtac.

Mən Bəxtiyaram, söyləyib aldanma, a şair,
Fikrin də, məramın da sənin, sözlərə möhtac.

Könül verdik, biz and içdik
Əhdimizə dönə-dönə.
Amma yenə inanmadıq
Nə sən mənə, nə mən sənə.

Ayıltmadıq könlümüzdə
O gözləri yol çəkəni.
Xəyalları uçurmadıq
Nə sən mənə, nə mən sənə.

Sənin sevda yollarını
Kırpiyimlə süpürənəm.
Bu sevgisiz, bu sevdəsiz
Nə sən sənə, nə mən mənə.

Bir uçuşu görməmişik
Nə sükansız, nə yüyənsiz.
Biz ki bütöv olmamışıq
Nə sən mənə, nə mən sənə.

OLDU

Könül, sənin dünya ilə
Ömrün boyu davan oldu.
Tamah sənə güc gəlincə
Ağıl səni qovan oldu.

Həyat nədir?

Ömür nədir?

Ərimişik sətir-sətir...
Bir əppəyim yağlı fətir,
Bir əppəyim yavan oldu..

Dünya, sənə dardı, könül,
Uçuşların vardı, könül,
Hüdudları yarıdı könül,
Sınəm yenə yuvan oldu.

Heç bilmədik bu nə işdir,
Nə gedişdi, nə gəlişdi,
Güney – quzey yer dəyişdi,
Döşəmələr tavan oldu.

Ulu könlüm, uca könlüm,
Duşdü sacdan-saca könlüm.
Cavan ikən qoca könlüm,
Qocaldıqca cavan oldu.

İNSAN GÖYDƏ AY KİMİDİR...

Çəmənlikdə gül-çiçəyin
Sağ-solunda ələfi var.
Dünyada hər bədbəxtliyin
Həm zərəri, həm nəfi var.

Vaxt hakimlər hakimidir,
Həyat, varkən yox kimidir.
Yaydan çıxan ox kimidir,
Hər ömrün öz hədəfi var.

Ürəkdədir sözün kökü,
Ayıra bil tükdən tükü,
Çox ağırdır məslək yükü,
Çəkə bilsən şərəfi var.

Ürək fikrin tilsimidir,
Hər qatı bir lay kimidir
İnsan göydə Ay kimidir,
Görünməyən tərəfi var.

* * *

Doldur ürəyini, sevinclə doldur,
Bu həyat enişli, yoxuşlu yoldur.
Dunyada dərd də bol, fərəh də boldur,
Hansını götürsən, öz qismətidir.

Bir cıdır düzüdür bu həyat, gülüm,
Bu yolu nəmərlə başa çat, gülüm,
Ömrü müftə aldın, baha sat, gülüm,
Mayasız bu qazanc – öz sərvətidir.

Sevinc axtarırsan, al, yasaq deyil,
Dərd çəkən ürəkdən dərd qaçaq deyil.
Dünya iki rəngdir – təkə ağ deyil,
Birini götürmək cəhalətidir.

Bəxtiyar, bildinmi sən kimsən, nədən?
De hansı rüzgardır başından əsən?
Dünyanın yasına qəhqəh çəkməsən,
Dünyanın toyu da musibətidir.

OLMUŞAM

Biz ikimiz bir can idik,
Ayrılmışam, min olmuşam,
Allahımsan, indi sənə
Çatmaq üçün din olmuşam.

Öz yolumu bilən idim,
Sukan idim, yelkən idim,
Bir zamanlar Mən, Mən idim,
İndi dönüb sən olmuşam.

Nə gecəm var, nə gündüzüm
Qışqırıram: – Necə dözüüm?
Çığırıldıqca indi özüm,
Səs olmuşam, ün olmuşam.

Dəniz kimi çalxalandım,
Qaya kimi lal dayandım,
Ayrılığı əlac sandım,
Görürəm ki, yanılmışam.

Mənim qismətimdir ala-toranlıq,
Gecəylə gündüzün arasındayam.
Qurulur içimdə mizan-tərəzi
O gözlə bu gözün arasındayam.

Yollar ayrıcında çox talanmışam,
Fikirlər əlində haçalanmışam.
Təpədən qorxmışam, düzü danmışam,
İndi dağla düzün arasındayam.

İlişib qalmışam qəm çalasında,
Bir gözəl tilsimin daş qalasında,
Həmişə qapılar astanasında,
Bayırla dəhlizin arasındayam.

Bəxtiyar, sinədən neçə "mən" keçir,
Biri dərdli keçir, biri şən keçir,
Məftilli çəpərlər sinəmdən keçir,
Bakıyla Təbrizin arasındayam.

ƏLVIDA

Deyirəm, səfası bitdi ömrümün,
İndi dağ çıxıram, düzə əlvida.
Gözə duman çökür, başa qar yağır.
Bahara əlvida, yaza əlvida.

Eşqinə hər zaman müqəddəs dedin
Günlər əldən gedir, sən tələs dedin.
Çoxu istəmədin, aza bəs dedin,
Dedin, çox yox isə, aza əlvida.

İndi öz kökündən üzülən mənəm.
Özgə budaqlara düzülən mənəm.
İndi nə sən sənsən, nə də mən mənəm,
Biz ki biz deyilik – bizə əlvida.

Bəxtiyar, dərində sızlayan yaran,
Səni keçmişinə bağlar hər zaman.
Zülmət ürəyini işıqlandıran,
Yoluna şam tutan gözə əlvida

Biryolluq könlündən sil məhəbbəti,
Deyənlər könlümü nə sanır mənim?
Qəlbim bu sevdadan nə keçə bilir,
Nə atır, nə tutur, nə danır mənim.

Məcnuna nə var ki, o düşdü dərdə,
Qınayan olmadı onu bu yerdə.
Gör necə bədbəxtəm, bu çək-çevirdə
Eşqim, məhəbbətim qınanır mənim.

**Deyirlər, möhkəm ol bu qovğalarda,
İradə insanı qoyarmı darda?
Mən necə bədbəxtəm, görün bir harda,
İradəm, mərdliyim sınanır mənim.**

318

Deyirsən: – Özünü yaman sevənsən,
Deyirəm: – Bunun da səbəbi sənсэн.
Özümü sevməzdim,
 hələ əksinə,
Bir zaman özümdən bezib usandım.
Elə ki, ürəkdən bağlandım sənə,
Özüm öz gözümdə dəyər qazandım.

**Özümü sevməkdə borcluyam sənə,
Sevgi bir sirdi ki, mən ona təslim.
Başqa birini yox, mən dönə-dönə
Səni sevdiiyimdən özümü sevdim.**

319.

* * *

Çişkinli havalar yaman uzandı,
Bizim aramızda duman uzandı.
Nə mən yara bildim, nə sən dumanı,
Ürəyə çökdürdük bu çən-dumanı.
Dəyişə bilmədik bir həqiqətə
Neçə ehtimalı, neçə gümanı.

Bu sevən ürəyim əlimdə bayraq,
Sonuncu mənzili görə bilmirəm.
Sənə ürəyimi vermişəm, ancaq
Neyləyim, özümü verə bilmirəm.
Əzizim, özün de, özün de görək
Sənə ruhum gərək, ya cismim gərək?

DƏRİNSƏN, ZİRVƏSƏN

Hikmət kitabıdır sənin surətin,
Onu sona qədər oxumaq çətin!
Sən uzun illərin dolaylarında
Mənimçün heç zaman adıləşmədin.

Sən "gəlmə" deyirsən, əgər "gəl" – desən,
Yüz giley gizlənir bir gileyində.
Həmişə, hər yerdə qeyri-adisən,
Qərribə görünən adiliyində.

Baş vurdum könlünün dərinliyinə
Qalxdım zirvəsinə sənin arzusun.
Əlimi, qolumu bağladın yenə
Nə orda son gördüm,
Nə də burda son!

Ürəkdə nə qədər inci gizlənər,
Onlar bir-birindən baha, dəyərlə.
Sonuncu görüşdə tapdığım gövhər
Əvvəlki gövhərdən daha dəyərlə.
Sənin ürəyində yatan incilər,
Mənim ürəyimə ulduzlar çilər.

Qəlbini taybatay açmamısan sən,
Qorxmusan, gözümə çox işıq düşə.
Gözlərim qamaşa...
 hər görüşündən
Bir sirr saxlamısan gələn görüşə.

Aya çatmamışdan
 o gözəlliyə
Yetişmək eşqilə yandıq,
 düşündük.
Min il bu həsrətlə tor atdıq göyə,
Çatdıq,
 ovcumuzda qum, geri döndük.

Aydın əfsanəsi bitdi o gündən,
Dönüb ovcumuzda toz-torpaq oldu.
Sirrini insana bildirdiyindən,
Aydın gözəlliyi itdi, yox oldu.

Sən mənim ovçuma qum tökməməkçün,
Həmişə gizlətdin nəyisə məndən.
Ucaldın günbəgün,
 Qalxdın günbəgün,
Daha gözəl oldun bu gün, dünəndən.

Hikmət kitabıdır sənin surətin,
Onu sona qədər oxumaq çətin!
Bu uzun illərin dolaylarında
Mənimçün bir dəfə adıləşmədin.

Dərinsən,
 zirvəsən mənim gözümdə,
Belə tanımışam səni mən, gülüm
Qeyri-adiliyin boy alır həm də
Mənim həsrətimdən,
 eşqimdən, gülüm.

SƏN HARDAN BİLƏSƏN

Nəriman Həsənzadəyə

Sən hardan biləsən nə çəkərəm mən,
Payızam...

ey ömrün ilk baharlısı.
Sən hardan biləsən, nədən biləsən
Yoxdur bu dünyada səndən varlısı.

Dumantək dağlara çəkilən mənəm,
Budaqlar üstündə quştək dinən sən.
Payızda yarpağı tökülən mənəm,
Ömrün yaz çağında çiçəklənən sən.

İllərim xərcələnmiş, ömür gödəlmiş,
Sənin yol gedəsi çox illərin var.
Mənim ürəyimdə baş-başa gəlmiş,
Kövrək duyğulardan nə xəbərin var.

Deyirsən, ocağın közü mənəm, mən,
Sənsə tüstülənən xatirələrsən.
Ancaq xatirəmi?

Səhvini var sənin,
Dağdan xəbərsizdir arandakılar.
Bir də... unutma ki, tüstülənənin
Təzədən tutuşub alışması var.

Sən hardan biləsən, sevda anları
Qənimət payıdır tükənən ömrün.
Sısqa bir bulağın son damcıları
Daha şirin olur təşnələr üçün.

Sən hardan biləsən, axşam şöləsi
Niyə aynaları alovlandırır.
Sən hardan biləsən bülbülün səsi
Niyə son baharda urək yandırır.

Artır zaman-zaman vaxtın qiyməti.
Arzu min həvəsdə, ürək tələşdə.
Sən hardan biləsən, közün ləzzəti
Qəlbin ağrısına dönür bu yaşda.

Sevgi yaş tanımır...

Qəlbini yandır!

Yanaraq yaşasan, yaş düşməz yada.
Sevən doxsanında hələ cavandır,
Sevməyən qocadır otuzunda da...

Ürək alışırsa, günahkarmı yaş?
Sevəni qınama, sevəcək sevən!
Yaş ilə ürəyi deyil, a qardaş,
Boş ilə dolunu çəkiyə qoy sən!

Bir ömrü illərlə ölçmək düz deyil,
Ömürlə illəri ölçəsən gərək..

Hissinlə, qəlbinlə, dinlə, nə deyir,
Bu duyan, bu yanan, alışan ürək...
Yaşarkan
 həyatı sevirəm...
 nə qəm,
Öləndə ölümlə sevişəcəyəm...

AĞ TÜK

Saçında qıvrılan ağ tükü gördüm,
Dağlardan payızın havası gəldi.
Çiyində həyatın yükünü gördüm,
Bağlardan quşların nəvası gəldi.

Ağ tellər – uğursuz sevginin qəmi,
Məndən gileylərin, şikayətlərin.
Ağ tellər – bürküdən yanan ot kimi,
Bir damcı yağışa möhtacdır yəqin.

Ağ tellər – qayğılı, dərddli ömürdən
Durna qataritək uçan günlərin.
Ağ tellər izidir ağarır dən-dən,
Ağrılı günlərin, acı günlərin.

Ağardı saçında ehtiyacların
Otu qarsılanan düzənlər kimi.
Yanğıdan ağaran o ağ saçların
Budaqda saralan xəzəllərdimi?

Qədərdən qədəri oğurladıq biz,
Bu tale arzunu arzudan danır.
Yazda şaxta vurdu...

Diləklərimiz

Ömrün payızında tumurcuqlanır.
Arzular ürəkdə quzutək mələr,
Yer-yerdən,
 rəngbərəng,
 cürbəcür indi.

Payıza bənzərik, payıza ancaq.
Ürək o ürəkdir.

 Hava buz kimi.

Soyunur ağaclar, tökülür yarpaq,
Rəngini soyunan duyğumuz kimi.

Yarpaqsız ağaca bənzərimiz var,
Quru budaqları tərk etdi quşlar.
Dünənki bürküdən bəlkə yanıbmışq,
Bir ana budaqdan qalxır yüz budaq.
Bir gör neçə yerdən haçalanmışq,
Burda əyri budaq, orda düz budaq.

Ağacın başında qaralır yuva,
Könlündə —
 könlümdə bir qaraltı var.

Payıza sığındıq...

 Soyuyur hava,
Saralır yarpaqlar, ağarır saçlar.

Mən səni yaratdım, gülüm, sən məni,
Ürəklər qul olur yaratdığına.
Xəyallar uydurur bütü, səcdəni,
Biz də yaratdıq ki, tapınaq ona.

İnandıq,

 Vurulduq,

 Tapındıq necə,

Bu eşqin başına dünya cəm olsun.
Səni yaratmışam öz ürəyimcə,
Səni yaratdım ki, məbədim olsun.

Necə minnətdaram iman yolu – rüyalarım,
Məni xoşbəxt eləyən duyğulu rüyalarım.

Mən oyaqlıqdakı min gerçəyi qurban verərəm
Bir təəccüb dolu, heyran dolu rüyalarım.

Sevirəm gündüzü, lakin mənim olsun gecələr,
Gecələr könlümü verrəm ulu rüyalarım.

SEVGİ GİLEYİ

Heç bilmirəm hara yozdun
Doğrumu sən, düzümü sən.
Mən həsrəti ötüb keçdim,
Sən həsrətin dözümsən.

Qulaqlarım cingildəyir,
Danışırısan sözümlə sən,
Sözümlə sən.

İstəyəm ki, yuxumdan da
Gəlib səni alan olsun.
Vüsəl dolu bu yuxular
Yalan olsun,

Yalan olsun!

Mənə qalan xatirədir,
Unudulsun, talan olsun,
Talan olsun!

Qol-budaqlı ağac idim,
Budanmışam, çapılmışam.
Həmdəm gedib, kölgəm itib,
Mən özümə qapılmışam.
Amma səni itirən gün,
Mən özümçün tapılmışam,
Tapılmışam.

MƏNDƏN O TAYDA

Müddətdir susuram, lay divar kimi...
Qəlbim oyum-oyum, lağım-lağımdır.
Nə ilə doldurum sənsizliyimi?
Suyumsan,
 həsrətim susuzluğumdur.

Hədələr, qorxular...
 Susdum,
 Döyükdüm.

Beləmi olurmuş hər eşqin sonu?
Xeyli zamandır ki, qorxuya бүkdüm
Gözün həsrətini, könlün odunu...

Ömrü də xərclədik, bizə nə qaldı?
Bir gün qəhqəh çəkən, bir gün hönkürüb.
Gəldi, sevgimizin axşamı gəldi,
Axşamı gəlməyən günü kim görüb?

Mən suyu sovulan dəyirman oldum,
Döndü xatirəyə küylü çağlarım.
İzimi ot basdı,
 Lap unuduldum...

Nə çax-çaxım qaldı, nə qonaqlarım.

Mən ki sağalmaqçün yaramı kəsdim.
Sağalmır...

 Bəs niyə yenə göynəyir?

Məgər bu deyildi məramım, qəsdim?
Bəs indi?

 Bəs indi istəyim nədir?

Yüz günün, min günün dəlisiyəm mən.
Nə ipə yatardım, nə də zəncirə.
Bir gün ağıllanıb
 cəhalətimdən

Yüz günü, min günü satmışam birə.

Özüm də bilmirəm nəçiyəm, kiməm?
Nə dostu tanıdım, nə də düşməni.
Dünyanın dərdinə köklənmiş siməm,
Qəmin mizrabıyla dindirir məni.
Buludu dağıtdım, bəs bu çən nədir?
Bəs indi könlümü göynədən nədir?

Yenidən göyərdim göynədiyimdən
Ot kimi...

 Dağımsan, mən aran oldum.
Qışqıra bilmərəm göynəməsəm mən,
Həsrətin göynətdi, bağıran oldum.

Qulaq kəsilmişəm iç hönkürtümə
Bu boyda səs-küydə, hayda, harayda....
İndi qanıram ki, məndə heç demə,
Bir "mən" də var imiş məndən o tayda.

NAĞIL GECƏM

Ulduzların diliylə
Necə danışır gecə.
Min dəfə seyr etdiyim,
Adi, sadə bir gecə...
Birdən...
 qəlbim titrədi.
Üşüdüm,
 köks ötürdüm.
Ürəyimdə bir səni,
Bir də...
 illər dalından
Nağıl gecəmi gördüm.
O gecə...
 gözlərimdə
Mürgüləyir həmişə
Ən şirin uyğum kimi.
O gecə...
 ürəyimin
Yatır dərinliyində
Altıncı duyğum kimi...
Gecə...
 bir sən,
 bir də mən.
O gecə baş qaldırdı
Bu gecənin içindən.

Şirin duyğularımla,
Həsrət arzularımla
Bir anda doldu gecəm.
Uzaq bir xatirənin
Həzin zümzüməsindən
Nəğmələşdi bu gecəm.

O gecə çoxdan keçib,
Geri dönməz o, bir də.
Bir gecənin həzzini
Geri qaytara bilməz
Min belə gecələr də...

Bir gecədə, bir anda
Şirin bir xatirəylə
Acı gerçək görüşdü.
O gecənin gözündən
Bu gecənin bağrına
İsti bir damcı düşdü.

Dedim dağıl, a dünya.
Dağıl, tez dağıl, gecəm.
Sən dünyadan köçmüşən
Qəlbimə,

 nağıl gecəm.
Sən indi bu günümlə
Gedə bilməzsən yola;
Ürəyimdə yaşarsan
Təəssüflə qol-qola.

Dövrən dönür, vaxt keçir.

Səhərə də az qalır.

İndi gecələrım də

Mənimlə yalqız qalır.

Sən yoxsan...

Bu günümə

Rişxənd edir dünənim.

Min bir gecə gəlsə də,

Nağılım gəlmir mənim.

Bu gecənin içində

Nağılsızam indi mən.

Gecənin əllərində

Sarı bir yarpaq durur

Xatirə dəftərimdən.

* * *

– Nağıl istəyirəm,

Sən gələn dəfə

Nağıl danışarsan, –

dedin, – mənimçün,

Gülüm, o füsunkar incəliyinlə,

Təpədən-dırnağa nağılsan özün.

Divin qaçırdığı qız sənsən, yaqin,

Qismət deyə bilmir tale deyəni.

Mən aciz bəndəyəm...

Məlikməmmədin

Gücü məndə varmı qaçırım səni?

Sevgiyə çevrilir nifrət də, kin də

Nazının nurundan... o nur, tanrımı?

Üzünün, gözünün cizgilərində

Tapmışam uşaqlıq nağıllarımı.

İstədim, tərsinə dolansın zaman,

Sənə bəxş eləyim ömrün ilkini.

Qayğılarla dolu bu boş dünyadan

Nağıl dünyasına aparım səni.

Mümkünmü qaçıрмаq o əsir qızı?

Mümkün olmayacaq nağıla girmək.

Ömrün şəkərini – nağılımızı,

Özümüz yaradaq, özümüz gərək!

Bu gün, dünənimə yad olmuşam mən,
Könlümdən, arzumdan doğuldun, gülüm
Mənim Allahımı adiləşdirən,
Bəndəyə döndərən sən oldun, gülüm.

Sən bir cadugərmi, sehrkarmısan?
Hökmünlə Allahım göylərdən endi.
Tilsimli bəndəni öz tanrısından
Ayıran tilsimə nə deyim indi?

Arzular önündə ömürlər qısa,
Nədir könlümdəki bu istək, həvəs?
Əgər o, Allahım, o, tanrımdısa,
Tanrımı yıxana na ad verim bəs?

YARPAQLAR TÖKÜLÜR

Yarpaqlar tökülür,
Susur,
lal olur
Dağlardan süzülən şır-şır bulaqlar.
Yarpaqlar tökülür,
bir xəyal olur.
O ötən əyyamlar,
fərəhli çağlar...

Yarpaqlar tökülür,
salarır, bütün
Örüşlər,
cığırlar,
yollar,
yamaclar.
Yarpaqlar tökülür,
günbəgün ölür,
Dodağı nəğməli, səsli ağaclar.

Yarpaqlar tökülür,
çılpaq budaqlar,
Başını qaldırıb göyə, dikəldi.
Göründü sinədə bozaran dağlar,
Mənim də eşqimin payızı gəldi.

Yarpaqlar tökülür...

Tökülsün, nə qəm!

Ağlama torpağın ahu-zərinə.

Könül budağından qırılıb düşən,

Sapsarı məhəbbət yarpaqlarına

ağla,

ağla sən!

Ağaclar:

– O günlər hanı, bəs hanı? –

Deyə gileylənir bir yetimtəki.

Ağaclar tökdükcə yarpaqlarını,

Çoxalır dərd yükü,

Artır qəm yükü!..

Həsrətdir ürəyim, həsrətdir oda.

Yazıq! Kirpiyimlə mən od götürdüm.

Çıl-çılpaq uşüyən budaqlarda da

Soyuqdan uşüyən könlümü gördüm.

Qısılib sinəmə bağrında al qan,

Uşüyən ürəyim yatır, dincəlir.

Nəğməsiz qalan

Çıl-çılpaq məhəbbət budaqlarına

yazığımı gəlir.

BU ULU DÜNYA

Yaxşı ki, sən varsan, şükür edəm gərək.

Sən varsan,

Mən varam,

Dünya var demək!

Yaxşı ki, dünyada sən də yaşarsan,

Nə ilə dolardı yoxsa bu dünya?

Sənin gözlərinlə gözünü açdı

Bu ayıq dünyaya yuxulu dünya.

Yaxşı ki, hissimiz aşib-daşıbdır,

Ürəklər, diləklər yaxınlaşıbdır,

Sənin qədəminlə cavanlaşıbdır,

Bu uca,

bu qoca,

bu ulu dünya.

Nə məni anladın, nə məni duydun,
Sən mənim könlümü xaraba qoydun.
Kimi qınamalı?
Yox-Yox! Heç kəsi,
Öz könlüm özümdən indi uzaqdır.
Məhəbbət!
Məhəbbət – barıt zərrəsi,
Ürəyə düşdümü?

Partladacaqdır!

Mənim bu ağsaçlı, qədim eşqimin,
Başında qapqara bir duman ağlar.
Tutub matəmini yetim eşqimin,
Xaraba könlümdə bir kaman ağlar.
Susdurdum könlümün istək səsini.
O, önü kəsilən bir çaya bənzər,
Könlüm öz əlilə öz körpəsini
Boğub, matəm tutan anaya bənzər.

Çaşmışam,
mənimçün saat yox,
gün yox.
Bəs ömrüm nə ilə öyünür indi?
Elə bil ürəyim duymaq üçün yox,
Hissini boğmaqçün döyünür indi.
Günlərim uzandı, səbrim gödəldi.

Görəsən, ömrümün qışımı gəldi?
Kəsdi yay yağışı, dayandı tufan,
Niyə şimşək çaxmır, göy guruldamır?
Qışın üryan qalan budaqlarından,
Qəlbimə hərdənbir damcılar damır.

Məni diksindirir bu damcılar da,
Ötən təlatümüm, hardasan, harda?
Düşdü min sevdalı, min sirli könlüm.
Gör necə qısılib sinəmə lal-kar,
Bir zaman haraylı-həşirli könlüm!

MƏN NİYƏ BELƏYƏM

Mən niyə beləyəm?

Qara bəxtimdən
Biryolluq usanıb üzülüşmədim.
Hamını hiss edən, başa düşən mən,
Özümü bir dəfə başa düşmədim.

İşə bax! Haqlıykən olmuşam nahaq!
Həmdəmin yanında qısdır dilim!
Sonsuz səfərdəyəm,
 bilinmir ancaq,
Sonuncu düşərgəm, axır mənzilim!

Mənzil axtararkən arzularıma,
Dönüb özgələrə mənzil olmuşam.
Dəldi qulaqları naləm, fəryadım,
Bəmə qaça-qaça mən, zil olmuşam.

Ürək parçalandı, ömür gödəldi,
Öz arzum cücərdi, bağrımı dəldi;
Hamıya, hamıya yazığım gəldi,
Amma öz-özümə qatil olmuşam.

Aşdı çılgınlığım yenə də həddən,
Bu dərdim od alıb yandı o dərddən.
Ayılmaq istədim xalqı qəflətdən,
Heç demə, mən özüm qafil olmuşam.

Bəxtiyar, əlimdə qəzəb qamçısı,
Gözümdə qəlbimin atəş damcısı.
Bir yandan özümün ittihamçısı,
Bir yandan özümə vəkil olmuşam!

Sevdim, ucalmadım, alçaldım ancaq
Bu eşqin gücünə mən, mən olmuşam.
Sən bir taledəki dönüklüyə bax,
Sevdiyim insana düşmən olmuşam.

Məni vurmaq üçün işə baxın ki,
Eşqim, dost əlində qılınc olubdur.
Hamının başını ucaldan sevgi
Mənimsə başıma qaxınc olubdur.

ELƏ BİLİRDİM Kİ...

(*"Son görüş" poemasından*)

Dedin, sən şairsən,
Ancaq nə fayda!
Mənə şerdən çox, həyat gərəkdir.
Sənin şerlərin gözəl olsa da,
Mənə sözdən başqa nə verəcəkdir?

Bəli, mən şairam,
Şair,
büsbütün!
Şer yazanda da, yol gedəndə də,
Mən sənə vuruldum, bilirsən özün,
Şair xəyalını görüb səndə də...

Şairlər hər şeyi şişirdən olur,
Mən də çox böyüdüb şişirdim yaqın.
Elə bilirdim ki, nurdan yoğrulur
Mayası, ürəyi sevən kəslərin.

Şairlər yanılır,
yanıldım mən də.
Uçan xəyalların, de, hara enmiş?
Şairsən sözündə, söhbətlərində,
Arzunda, fikrində lap adisənmiş...

Şair olmasaydım... sevməzdim səni,
Üzümə durmazdı bu boyda dərdim!
Şair olmasaydım, sənin qəsdini
Gözündən oxuyub çoxdan bilərdim.

Şair olmasaydım, ləpirlərinə
Düşüb izlərdimmi səni yerbəyer?
Şair olmasaylım, təhqirlərinə
Dözə bilərdimmi bu vaxta qədər?

Sənə də gərəkmiş demə geyinmək,
Bəzəyə bilmirmiş söz, şer səni.
Elə bilirdim ki,
qışda da odtək
Mənim nəğmələrim isidər səni.

Mənim nəğmələrim – qızılı, zərim,
Sənə də gərəkmiş bu ziynət andır?
Elə bilirdim ki, söz incilərim
Sənin ən qiymətli boyunbağıdır.

Gümüşü qab-qacaq, büllur stəkan,
Sənin də qəlbindən keçirmiş demə.
Mən elə bilirdim, soyuq daşlardan
İsti göz yaşlarım əzizdir sənə.

Sənə ev gərəkmiş, ancaq o dəmdə
Bilmədim arzunu birbəbir sənin.
Mən güman etdim ki, fikirlərimdə
Qurduğum qəslər evindir sənin.

Bunu aləm bilir, biz kimdən danaq,
On dörd il ağladı, gülmədi şerim.
Sənin urəyini qəsb etdi,
 ancaq
Sonadək saxlaya bilmədi şerim...
Elə bilirdim ki, bütün dərdlərin
Dərmanı şerdir!..

 O – gələcəkdir!
Şerlə, nəğməylə düzələcəkdir
Dünyanın özü də, sanırdım yəqin!
Əlləşib vuruşdum, mən göylə, yerlə –
Təbiət mənə də bir ilham vermiş.
Mən indi bildim ki,
 ancaq şerlə
Arzular, fikirlər gülümsəmirmiş.

Gülüm, qaranlıqdır həyatın dibi,
Qorxuram batasan çamurluqda sən.
Nəğmənin seyrindən çıxan bir qəlbi
Hara aparacaq bu həyat, görən?..

Düşündüm, düşündüm,
 Düzünə baxsan
Kimi xoşbəxt edib şirin xəyallar?
Mənim də evimdə büllur stəkan,
Mənim də qolumda qızıl saat var.

AĞRILAR

Bir gözündə əzab, bir gözündə mən,
Hər saat qoyursan çəkiyə məni.
Bəli, sən hər şeyi tam istəyirsən,
Bölmək istəmirsən ikiyə məni.

Məni, mənim üçün deyil, sən bu gün
Məni də sevirsən yalnız özünçün.
Dərdin əqrəb oldu,
 Eşqini çaldı.
Məhəbbət qurtardı, ağrısı qaldı,
Ağrı, tək bir idi, artdı, min oldu.
Ağrılar böyüyüb tələbin oldu.

Mənim könlümdəki saf duyğuları
Necə lənətlədin,
 Aman!

 Əlaman!
Həmin o ağrıdır, həmin o ağrı.
Məni təhqir edən, səni ağladan!

Bu incik məhəbbət bizə nə verdi?
Yorulduq!
Bir ona yanırıam ki, mən,
Sənə elə gəlir azabı, dərdi –
Verəni mənəmsə... çəkəni sənsən!..
Silməyə çalışıb könlündən məni,

Gələcək günlərə qanadlanırsan.

Mən başa düşürəm:

Bu gün sən məni

Yolunun üstündə kötük sanırsan!

Bəlkə də haqlısan... ax!.. bu bəlkələr!..

Sözüm yox!

Təmizlə sən öz yolunu.

Mən ondan qorxuram: Neylərsən əgər

Boşluğa dirənsə bu yolun sonu?!

UNUTDURDUN SƏN MƏNƏ

Xəyalınla, fikrinlə

Həmişə sərxoşam mən.

Unutmuşam özümü,

Dönüb sən olmuşam mən.

Öz könlümün səşindən

Öz könlümə ün düşüb.

Dağlar başı qaralıb,

Dərələrə gün düşüb.

Niyə belədir.

gülüm,

Sən özün bilməlisən,

Fikrimə düyün düşüb!

Həqiqət

güman olub,

Xəyalım – duman olub,

Gah düzəndə sürünür,

Gah təpədə görünür,

İlişir kolluqlara;

Fikirlər – qırıq-qırıq,

Arzular – para-para,

Ümidlər pərən-pərən.

Qəsəmlər – yalan olub,

An var dönüb il olub.

İl var, dönüb an olub.

Həsrətim bu anları,

günləri,

danır mənim.

Saatımın əqrəbi

Yalnız sənin başına
Dönüb-dolanır mənim.
Sənə könül verəli,
Mənim üçün
 bu köhnə
 vaxt ölçüsü pozuldu.
Sənin məhəbbətinin
Dərəcəsi, ölçüsü
Mənim vaxt ölçüm oldu.
Bir şaxtalı qışdayam,
Mənə əlvan baharı
Unutduran sən oldun!
Ancaq hər gün baharı
Məndən soran sən oldun!

Ümmanam, sahilimi
Unutdurdun sən mənə.
Qarlı dağam,
 selimi
Unutdurdun sən mənə

Gecəyəm, gündüzümü
Unutdurdun sən mənə.
İnsanam,
 öz-özümü
Unutdurdun sən mənə.
Bu dünyada hər şeyi
Unutdurub sən mənə
Çəkdirmisən göz dağı:
Əvəzində öyrətdin
Səni unutmamağı!..

“SON GÖRÜŞ” POEMASINDAN

1. QOY OLSUN

Ax, necə qıfilla qıfillanmışam,
Mən bu dustaqlığı həyat sanmışam.
Bənd-bənd buxovluyam öz ürəyimə,
Həyat ayrı cür də olurmuş demə.
Qırılıb tökülən qanadlarımdan
Qan axır...

 Gün-gündən böyüyür yaram.
Bir bəndim, qıfılım açılan zaman,
Min yerdən bağlanıb qıfillanıram.

Arzumu?

 Dünyada arzularına
Ən az yetənlərdən biriyəm, ey dost.
Mənim bir arzum var;
 çatmaqçün onə
Gərək muma dönüb əriyəm, ey dost!

Bu qədər ağrıya tablamışaq olmaz,
Mənim cəhdim böyük, tələbimsə az.
Ancaq almaq üçün bu azı səndən,
Ömrümü, günümü verməliyəm mən.

Xoşbəxtin arzusu, diləyi min-min,
Çatar hamısına, "bəs" deməz yenə.
Bədbəxt bir arzuya qovuşmaq üçün
Min dağı dağıdar, yetişməz yenə.
Qoy olsun!

Dönməyəm öz dediyimdən,
Əbədi yolçuyam, yol gedirəm mən.
Eşqimin əzablı yoludur bu yol,
Haqqın yolundan da uludur bu yol,
Namərdəm, dönərsəm, öz dediyimdən,
Yorulub bu çətin dolaylarda mən,
Almaq istəmirəm bir an dincimi,
Dərdimdə tapmışam hər sevincimi...

2. MƏN DƏRDDƏN QAÇANDA...

Mənim ürəyimdə verib baş-başa
Dayanır dağ boyda dağlar sükutda.
Biri digərindən xəbərsiz, səssiz
Dərdlərim şam kimi ağlar sükutda.

Zaman dara çəkir fikri, xəyalı,
Zaman damcı-damcı axır gözümdən.
Arzular başıma qaxınc olalı,
Özümlü sükuta tapşırılmışam mən.

Qalmışam su üstə tənha qu kimi,
Fikrimə dar gəlir bu yerlər mənim.
Mən dərddən qaçanda bir oğru kimi,
Tutur ayağımdan fikirlər mənim...

Solub ürəyimdə, saralır dən-dən
Hələ açılmamış tər qönçələrim.
Yatmaq istəyəndə dərdin əlindən,
Mənə yorğan olur düşüncələrim...

Mən dərddən qaçanda yolda iz qalır,
Alov közdən qaçır, közə dərd olur.
Dərdimdən qaçanda dərd yalqız qalır,
Bu da mənim üçün təzə dərd olur.

Solan bir çiçəyəm, gün batan kimi
Min hala düşürəm bu dövran kimi.
Bir günlük nəşəmiz ötür an kimi,
Bir anlıq qəmimiz bizə dərd olur.

Saralıb yox olur min arzu, dilək,
Bu dərdi çəkən də ürəkdir, ürək.
Düzəndə bürküdən solur gül-çiçək,
Çiçəyə dərd olmur, düzə dərd olur.

* * *

Necə odsan bilmirəm,
Sən başa sal bir məni!
Nə qədər yanıdayam,
Odun yandırır məni.

Elə ki, ayrılıram,
Ayın, günün başına
Məni dolandırırısan;
Necə odsan bilmirəm,
Uzaqdan yandırırısan...

* * *

ülvi, təmiz duyğudur insanda məhəbbət,
ürün yoluna nur səpir hər anda məhəbbət.

nə da məhəbbətlə dönür, fırlanır ancaq,
hər də məhəbbətədi, bu dövrən də məhəbbət.

san da, şərəf-şən da bir övladıdır eşqin,
kət də məhəbbətədi, gülüm, şən da məhəbbət.

ı yol de ki, sev, sevgidir insanı ucaldan,
faidəsi, yoxsa əgər cəda məhəbbət.

n zövqüdür, həm cövrüdür ömrün, o, həyatın;
ını ucaldan da, qocaldan da məhəbbət.

nyanı gözəlləşdirir öz cəlvələriylə,
dur duyan insana xəyaldan da məhəbbət.

n Bəxtiyar oldum o zamandan ki, sevildim,
ı can yaşadır əzmlə bir cəda məhəbbət!

YOX, DÜŞMÜRƏM, QALXIRAM

Ən uca mərtəbədə yaşayırsan...

Çox gözəl!

Məni bu pillələrlə

İmtahana çəkmə gəl!

Yox, yox! Mənə demə ki,

muğayat ol özündən;

çıxma bu pillələri

Xəstə ürəyinlə sən!

Yox! Onlar yormur məni!

Bir addımda qalxıram

yuxarı beş pilləni.

Düşəndə bir pilləni

Beş addıma düşürəm.

Düşürəm... Yox düşmürəm,

Sanki yoxuş qalxıram.

Məni yola salırsan;

Gah özümə, gah da ki,

dönüb sənə baxıram.

Pillələri adlayıb

Axı düşə bilmirəm;

Köynəyim tondan ağır,

Sıxır məni əynimdə

Düşürəm...

Düşə bilmirəm

sənin baxışlarının

ağırlığı çiynimdə.

Yox! Mən pillə düşmürəm,
Ruhum düşür göylərin
Min-min mərtəbəsindən.
Hara gedim, bilmirəm
Ayağıma dolaşan
 ürəyimlə indi mən?
Düşürəm xəyal kimi...
Aparıram beynimi,
Ürəyim sizdə qalır.
Kədərım yanımdadır,
Fərəhim sizdə qalır...
Mənim bu tərs taleyim
Gör bir necə zalımdır,
Enişim – hicranımsa,
Yoxuşum – vüsalımdır.
Sənin pillələrini
Qalxmaq necə asandır,
Düşmək, enmək çox çətin!
Bu da mənasız deyil,
Hər işi tərsinədir,
Əzəldən məhəbbətin!

SORUŞMA

Soruşma, mən səni neçin sevmişəm.
Neçin yaranıbdır, neçin bu aləm?
Bir soruş, buludlar neçin burulur,
Neçin o gah yağış, gah bulud olur?
Bir soruş, bir soruş bəs nədən belə –
Dalğalar özünü çırpır sahilə?
Bir soruş, əsəndə dəli küləklər.
Niyə pıçıldaşır, güllər, çiçəklər?

Neçin sevdiyimi bilmədən mən də,
Sevirəm, sevirəm... insan sevəndə
Yalnız öz könlünün səsinə dinlər.
Neçin sevdiyini bilməz sevənlər.
Neçin sevdiyini bilsə bir ürək.
Sevməyir demək,
 Sevməyin demək!

* * *

– Elə baxma qadan alım,
Hər baxanda könlüm olur dilim-dilim.
– Necə baxım?
Elə bax ki, mən də sənə baxa bilim.
– Bu mənim öz baxışımdır,
Hardan alım təzə baxış?
– Düzü, məndə can qalmamış.
– Onda baxma!
– Necə? Məgər bu mümkünmu?
Gülüm, məndən nə tez bezdin?
Əgər sənə baxmasaydım,
Sən də belə görünməzdin.

* * *

Unutmaq istəyəm!..
Özüm özümdən,
Bir daha ayrılıb haçalanmayım.
Gecələr yatıram bir fikirlə mən;
Səni düşünməyim, səni anmayım!...

Bu elə qayğı ki, bu elə qəm ki,
Azdırar yüz illik yolundan səni,
Səhər də, axşam da düşünürəm ki,
Gərək düşünməyim heç zaman səni.

Unudar fikirdə, xəyalda, təkcə
Unutmaz ürəkdə sevən-sevəni.
Mən özüm-özümə “unut!” – dedikcə,
Özümü unudub tapıram səni...

“Unudum” – deyirəm, ancaq nə fayda,
Yadımdan çıxmamış düşürsən yada!
Eşqimin odunu söndürə bilmir.
Qəzəbim sel kimi aşıb daşsa da.

GÖZÜN DİLİ

Qara gözlər,

Ala gözlər,

Qonur gözlər...

Nə qədər sözlər

Deyilmiş mədhinə gözəl gözlərin,

Şairlər, indi də mənə söz verin.

Qorxuram gözlərin mən, gözəlindən

Aman göz əlindən, dad göz əlindən!

Gözdən hansı qəlbə dağlar çəkilməz?

Gözün dediyini dil deyə bilməz.

Həm incə, həm dərin dili var gözün,

Sözünü ürəklər anlayar gözün.

Mələr, çıxmasa da ürəyin səsi,

Elə ki, havada gözlər öpüşür.

Eşqin də ilk odu, ilkin atəşi

Əvvəlcə ürəyə gözlərdən düşür.

Gözləri mədh edən şer də gerçək,

Gözün öz dilində yazılsın gərək.

Bu dil müəmmadır, bu dil çətindir,

Bu dildə dinəni bu dillə dindir.

HEYF

(*mahnı*)

Heyf o gözlərə, o baxışlara,

Özgə birisinə baxacaq həmə.

Heyf o ilahi, qövsi qaşlara,

Sınacaq kədərli düşüncələrdən.

Heyf o alovlu ötən çağlara,

Uçan, yad budağa tez qonacaqdır.

Heyf gülə bənzər o dodaqlara,

Özgə bir dodağa toxunacaqdır.

Gülüm, heyf sənə, heyflər mənə.

Qoruya bilmədim məhəbbətimi.

Özüm bilə-bilə verirəm yenə

Özgə birisinə səadətimi.

SƏN ATDIN YERƏ

Nə deyib saçını kəsdirdin, gülüm,
O gün gəlməyəydin görüşə barı?!
Kəsdirdin, ayaqlar altına düşdü
Qumral saçlarının qıvırcıqları.

Hər buruq telinə "can" demişəm mən,
Saçını nə qədər iyləmişəm mən.

Mənim toxunduğum qara telləri
Kəsdirib ayaqlar altına atdın.
Sən saç uzatdığın neçə illəri,
Düzünü söyləsək, bir günə satdın.

Sənin saçlarını axı, neçə il
Sıxıb qərq etmişəm mən öpüslərə
Əslində, sevgilim, saçların deyil,
Mənim öpüşlərim atılmış yerə...

GECƏLƏR UZANAYDI...

(*mahnı*)

Bir-birinə göz vurub,
Yanır göydə ulduzlar.
Ürəyimdə, sevgilim,
Ulduz sanı sözüm var.

Əlin mənim əlimdə,
Gözüm gözüne baxır.
Hər sözüm ulduz kimi
Üzündə iz buraxır.

Gecə qısa, sözüm çox,
Əsir dodağım, dilim.
Bir görüşə sığarmı
İki ürək, sevgilim?!

Ulduzlar eşqimizdən
Atəş alıb yanaydı.
Biz görüşə çıxanda
Gecələr uzanaydı...

SƏN GÜLƏNDƏ

(*mahnı*)

Üfüq bənzər gül hüsnünə
Göydən şəfəq süzüləndə,
Yanağında güllər açar
Sən güləndə, sən güləndə.

Könlüm sənsiz oda yanır,
Fırqətinə can qatlanır,
Eşqin quşu qanadlanır
Sən güləndə, sən güləndə.

Nə dilbərsən, nə gözəlsən,
Çıraq kimi yanır çöhrən.
Nur badəsi içirəm mən
Sən güləndə, sən güləndə.

Gülüşündə nə tilsim var,
Hər ürəyi o, əfsunlar.
Açar çiçək, gülər bahar,
Sən güləndə, sən güləndə.

Bəxtiyar Vahabzadə Seçmə şeirlər

Mən çıxmağa təpə yox, uca dağ istəyirəm;
Həyatı həyat kimi yaşamaq istəyirəm,
Yaşamaq istəyirəm!

Nəsənsə, özün ol! Təzəsən onda,
Sən köhnə olursan yamsılayanda!
Nəsənsə, özün ol, kökündən yapış!
Dünənə arxalan, bu gündən yapış!

Əsl sənətkarın, əsl şairin
Özü qocalsa da, sözü qocalmır.

Bircə ondan razıyam ki,
Özümdən narazıyam

Bir tükəndən asılıb taleyi indi
İnsan əməlinə kaş dözə dünya.

9 789952 383584

QANUN NƏŞRİYYATI
kitab sifarişi (012) 431-16-62
və www.qanun.az saytında

[www.fb.com/qanunpublishing](https://www.facebook.com/qanunpublishing)

www.instagram.com/qanunpublishing

11.99 ₼

Qapaq dizaynı: Rəsul Həsən